

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.21.1.2025

Pani
Teresa Kubas-Hul
Wojewoda Podkarpacki
Podkarpacki Urząd Wojewódzki
ul. Grunwaldzka 15
35-959 Rzeszów

Wystąpienie pokontrolne

P/25/080

Przygotowanie organów państwa na wypadek zagrożeń dywersyjnych na terenie województwa podkarpackiego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. J.I. Kraszewskiego 8 | 35-016 Rzeszów

Tel. +48 177802300 | lrz@nik.gov.pl | www.nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Podkarpacki Urząd Wojewódzki¹, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Teresa Kubas-Hul, Wojewoda Podkarpacki, od dnia 20 grudnia 2023 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili:

Ewa Leniart, Wojewoda Podkarpacki, od dnia 13 stycznia 2020 r. do dnia 2 listopada 2023 r.

Jolanta Sawicka, Wicewojewoda Podkarpacki, od dnia 3 listopada 2023 r. do dnia 19 grudnia 2023 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Organizacja i funkcjonowanie struktur zarządzania kryzysowego.
2. Przygotowanie do działań na wypadek sytuacji kryzysowych.
3. Stan realizacji zadań w zakresie ochrony ludności.
4. Realizacja zadań w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej.

Okres objęty kontrolą

Od 1 stycznia 2022 r. do 30 września 2025 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie, jeżeli dotyczyły działalności objętej kontrolą.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*².

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.

Kontrolerzy

1. Sebastian Szozda, główny specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr LRZ/106/2025 z dnia 25 sierpnia 2025 r.
2. Artur Bogacz, główny specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr LRZ/107/2025 z dnia 25 sierpnia 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 3-6)

¹ Dalej: PUW.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Wojewoda Podkarpacki zapewnił funkcjonowanie struktur w zakresie zarządzania kryzysowego oraz podjął właściwe działania celem wdrożenia nowego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej, jednakże istotne nieprawidłowości stwierdzono w zakresie kierowania przez Wojewodę monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem na zagrożenia. Tym samym Wojewoda Podkarpacki nie był wystarczająco przygotowany na wypadek wystąpienia zagrożeń, w tym tych wynikających z działań dywersyjnych.

W ocenie NIK, system ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach w wojewódzkie podkarpackim nie działa poprawnie i nie zapewnia wymaganej funkcjonalności. Nieprawidłowość ta w części spowodowana jest przez czynniki niezależne od Wojewody Podkarpackiego, tj. wynika ze złej słyszalności wojskowych komunikatów o zagrożeniu uderzeniami z powietrza oraz z niezapewnienia całodobowego dyżuru powiatowych centrów zarządzania kryzysowego⁴ w wymaganym zakresie. NIK ocenia pozytywnie działania Wojewody polegające na zgłaszaniu złej słyszalności ww. systemu ostrzegania i alarmowania o zagrożeniu uderzeniami z powietrza do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji⁵ i Rządowego Centrum Bezpieczeństwa⁶, jednakże nadzór w zakresie funkcjonalności systemu ostrzegania i alarmowania sprawowany przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego⁷ był – w ocenie NIK – nierzetelny. W WCZK nie posiadano rzetelnie udokumentowanej wiedzy o rzeczywistej liczbie i funkcjonalności syren alarmowych systemu ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej, a dane przekazywane w tym zakresie do MSWiA i RCB były niezgodne ze stanem faktycznym. Przeprowadzone w toku kontroli dwukrotne oględziny łączności pomiędzy WCZK a PCZK z terenu województwa po godzinach pracy starostw powiatowych i urzędów miast na prawach powiatu wykazały ograniczoną funkcjonalność tej łączności, czego przyczyną było niezapewnienie w powiatach właściwego funkcjonowania całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego. Powiaty co prawda zawierały stosowne porozumienia z właściwą komendą Państwowej Straży Pożarnej⁸, jednakże zakres tych porozumień nie zapewniał w pełni funkcjonalnego reagowania w przypadku sytuacji kryzysowych. Według informacji przedstawionych przez powiatowe/miejskie komendy PSP zakres przekazywanych zadań PCZK był ograniczony, szczególnie w zakresie możliwości uruchamiania syren systemu ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej, a podejmowanie decyzji wymagało kontaktu z pracownikami starostw. W ocenie NIK Wojewoda jako podmiot zobowiązany do kierowania monitorowaniem i reagowaniem na zagrożenia na terenie województwa, winien podjąć działania celem zwiększenia tej funkcjonalności, w szczególności w zakresie systemu ostrzegania i alarmowania.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: PCZK.

⁵ Dalej: MSWiA.

⁶ Dalej: RCB.

⁷ Dalej: WCZK.

⁸ Dalej: PSP.

W ocenie NIK, aktualizacji wymagają zarządzenia Wojewody Podkarpackiego dotyczące systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach, bowiem zawierają one odesłania do uchylonych aktów prawnych, w efekcie czego organizacja wojewódzkiego systemu wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkiego systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach była oparta na strukturach obrony cywilnej nieistniejących od 23 kwietnia 2022 r.

W ocenie NIK, poprawy wymaga organizacja funkcjonowania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego⁹, bowiem Wojewoda Podkarpacki nie zapewnił sporządzania i zatwierdzania rocznych planów pracy tego podmiotu, a także sporządzenia wszystkich protokołów z posiedzeń WZZK. NIK zwraca również uwagę na konieczność szerszego ujęcia w tematyce posiedzeń WZZK zagrożeń związanych z działaniami dywersyjnymi.

W ocenie NIK, Wojewoda Podkarpacki właściwie kierował planowaniem cywilnym na terenie województwa poprzez weryfikowanie przedstawianych do zatwierdzenia powiatowych planów zarządzania kryzysowego¹⁰, jednakże plany te zatwierdzano w terminach przekraczających dwa miesiące, co w ocenie NIK należy uznać za przewlekłość wobec krótkiego, tj. dwuletniego cyklu planowania cywilnego. W ocenie NIK niezbędnej aktualizacji wymaga również zarządzenie Wojewody Podkarpackiego w sprawie zaleceń do PPZK, bowiem obecnie obowiązujące, wydane jeszcze w 2017 r., odnosi się do uchylonych aktów prawnych i nieistniejącego już systemu obrony cywilnej.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie fakt, że w latach 2022–2023 Wojewoda nie zorganizował ani jednego przedsięwzięcia w zakresie szkoleń, ćwiczeń i treningów dotyczących zarządzania kryzysowego – pomimo istotnej zmiany poziomu i charakteru zagrożeń na terenie województwa podkarpackiego w tym okresie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Wojewody Podkarpackiego mające na celu wdrożenie nowego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym działania podjęte w celu realizacji *Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026*. Wojewoda zainicjował działania na rzecz zgromadzenia zasobów ochrony ludności w województwie podkarpackim, zapewnił opracowanie wojewódzkiego planu ewakuacji ludności, przeszedł stosowne szkolenie, a także zapewnił szkolenia w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z terenu województwa. NIK pozytywnie ocenia działania Wojewody Podkarpackiego w zakresie zapewnienia finansowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w szczególności opiniowanie wniosków i zawieranie z jednostkami samorządu terytorialnego¹¹ z terenu województwa umów na dofinansowanie realizacji tych zadań, jednak NIK wskazuje na poważne zagrożenie możliwości rzetelnego i gospodarnego wydatkowania środków do końca 2025 r. Spowodowane to jest wzrostem cen i ograniczoną dostępnością towarów i usług związanych z zadaniami ochrony ludności i obrony cywilnej. NIK wskazuje również na konieczność zwiększenia zasobów kadrowych, w tym liczby pracowników PUW, którym powierzono realizację zadań z ww. zakresu, bowiem są one – w ocenie NIK – niewystarczające wobec powierzonej liczby zadań.

⁹ Dalej: WZZK.

¹⁰ Dalej: PPZK.

¹¹ Dalej: jst.

W ocenie NIK, Wojewoda Podkarpacki nie zapewnił w pełni prawidłowego i rzetelnego wykonywania zadań w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej, bowiem w stosunku do czterech obiektów, w przypadku których Wojewoda był operatorem, nie sporządzono w wymaganym terminie planów ochrony tej infrastruktury. Wojewoda Podkarpacki prawidłowo i rzetelnie gromadził, przetwarzał i przekazywał jst informacje dotyczące infrastruktury krytycznej na terenie województwa.

Zagadnienia dotyczące infrastruktury krytycznej były prawidłowo ujmowane w edycjach Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego, a Wojewoda prowadził współpracę i wymianę informacji z operatorami infrastruktury krytycznej i prawidłowo uzgadniał sporządzane przez nich plany ochrony.

Negatywna ocena NIK odnosi się do faktu, że w latach 2022–2023 Wojewoda nie organizował Regionalnych Forów Ochrony Infrastruktury Krytycznej ani ćwiczeń zawierających elementy ochrony infrastruktury krytycznej, pomimo wytycznych w tym zakresie wynikających z Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej, a także pomimo istotnej zmiany poziomu i charakteru zagrożeń na terenie województwa podkarpackiego od 2022 r. Ostatnie ćwiczenia z elementami ochrony infrastruktury krytycznej przed tym okresem Wojewoda zorganizował w 2014 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹² kontrolowanej działalności

1. Organizacja i funkcjonowanie struktur zarządzania kryzysowego

Opis stanu faktycznego

1.1.

Wojewoda Podkarpacki określił w drodze zarządzenia¹³ *Regulamin Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie*¹⁴, w którym jako komórkę organizacyjną PUW właściwą w sprawach zarządzania kryzysowego wskazał Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego¹⁵. Zadania WBiZK zostały określone w §22 ust. 3 *Regulaminu PUW*. W zakresie zarządzania kryzysowego¹⁶ pokrywały się one z zakresem zadań wymaganych przepisem art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o *zarządzaniu kryzysowym*¹⁷ oraz zadaniami przewidzianymi do realizacji przez wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego przepisem art. 16 ust. 2 tej ustawy. Ustalona

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę częściową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

¹³ Zarządzenia Wojewody Podkarpackiego w sprawie ustalenia *Regulaminu Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie* nr 202/20 z dnia 30 września 2020 r., nr 98/22 z dnia 25 kwietnia 2022 r., nr 144/24 z dnia 15 maja 2024 r. ze zm.

¹⁴ Dalej: *Regulamin PUW*.

¹⁵ Dalej: WBiZK.

¹⁶ §22 ust. 3 część A *Regulaminu PUW*.

¹⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 122, ze zm., dalej: ustawa o zk.

w §22 ust. 2 *Regulaminu PUW* struktura organizacyjna WBiZK obejmowała następujące komórki organizacyjne:

- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- Dyspozytornia Medyczna;
- Oddział Spraw Obronnych;
- Oddział Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej;
- Centrum Powiadamiania Ratunkowego;
- Oddział Ratownictwa Medycznego;
- Wieloosobowe stanowisko pracy do spraw organizacyjno-finansowych;
- Wieloosobowe stanowisko pracy do spraw łączności i teleinformatyki.

Zakres działania poszczególnych komórek został określony w drodze zarządzenia¹⁸ ustalającego *Regulamin Wewnętrzny Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie*¹⁹. Zgodnie z *Regulaminem WBiZK* komórką organizacyjną WBiZK właściwą w sprawach zarządzania kryzysowego było Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego²⁰. Do zadań WCZK należały dodatkowo działania w zakresie bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego.

(akta kontroli str. tom I str. 15-204)

Stan kadrowy WCZK wynosił:

- na dzień 1 stycznia 2022 r.: 10 pracowników zatrudnionych w ramach 10 etatów (na ogółem 194 pracowników WBiZK zatrudnionych w ramach 175,75 etatu),
- na dzień 8 września 2025 r.: 12 pracowników zatrudnionych w ramach 11,5 etatu (na ogółem 189 pracowników WBiZK zatrudnionych w ramach 179,35 etatu).

W strukturze WCZK pięć stanowisk pracy dedykowanych było do realizacji zadań w systemie zmianowym (jako dyżurna służba operacyjna Wojewody). Wszyscy pracownicy WCZK posiadali doświadczenie zawodowe w zakresie zarządzania kryzysowego oraz uczestniczyli w szkoleniach w tym zakresie. Tematyka szkoleń, w których brali udział pracownicy WCZK, obejmowała m.in.:

- obieg informacji w zakresie zarządzania kryzysowego oraz ocenę ryzyka i zarządzania ryzykiem w Polsce (szkolenie realizowane przez RCB),
- terroryzm, ochronę kontrwywiadowczą oraz cyberbezpieczeństwo (szkolenie realizowane przez Delegaturę Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego²¹ w Rzeszowie),
- profilaktykę antyterrorystyczną (szkolenie realizowane przez RCB oraz Centrum Antyterrorystyczne ABW),
- przygotowanie i zarządzanie zdarzeniami związanymi z wieloma zagrożeniami (szkolenie realizowane przez Akademię Pożarniczą w Warszawie),
- działanie urzędu w sytuacji kryzysowej (szkolenie realizowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów).

(akta kontroli tom I str. 205-335)

¹⁸ Zarządzenia Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie w sprawie ustalenia *Regulaminu Wewnętrznego Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie* nr 1/21 z dnia 4 stycznia 2021 r., nr 3/22 z dnia 6 lipca 2022 r., nr 1/24 z dnia 23 lutego 2024 r., nr 5/24 z dnia 5 września 2024 r., nr 3/25 z dnia 23 maja 2025 r. ze zm.

¹⁹ Dalej: *Regulamin WBiZK*.

²⁰ Dalej: WCZK.

²¹ Dalej: ABW.

WCZK realizowało zadania w zakresie monitorowania, analizowania oraz prognozowania rozwoju zagrożeń na terenie województwa, wynikające z art. 14 ust. 6 pkt 2 ustawy o zk, opierając się na dostępnych systemach informacyjnych i informatycznych (opisanych szczegółowo w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia). Zasady przekazywania do WCZK informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego ustalono Zarządzeniem nr 60/19 Wojewody Podkarpackiego z dnia 11 marca 2019 r. *w sprawie wymiany informacji w systemie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego na terenie województwa podkarpackiego*. Zarządzeniem tym wprowadzono obowiązek monitorowania zagrożeń i przekazywania informacji przez wszystkie podmioty systemu zarządzania kryzysowego ujęte w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego²². Ustalono także wykaz osób funkcyjnych zobowiązanych do przekazywania informacji, reprezentujących 57 podmiotów na terenie województwa. Określono również trzy rodzaje raportów, do których przesyłania zobowiązano jst, organy rządowej administracji zespolonej i niezespolonej oraz podmioty ratownicze:

- raport doraźny (o stwierdzonym zdarzeniu lub zagrożeniu) – przekazywany niezwłocznie organom wyższego i niższego szczebla;
- raport sytuacyjny (o prowadzonych działaniach) sporządzany w przypadku, gdy posiadane informacje lub ocena stanu sytuacji wskazują na możliwość rozwoju zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne – przekazywany do WCZK;
- raport dobowy (o stanie bezpieczeństwa) – przekazywany do WCZK.

Jako sposób przekazywania raportów – w przypadku informacji przekazywanych z poziomu powiatowych centrów zarządzania kryzysowego²³ – ustalono fax, e-mail oraz Centralną Aplikację Raportującą (CAR)²⁴. W odniesieniu do operatorów systemów elektroenergetycznych ustalono zasady przekazywania informacji na podstawie zapisów zawartych z Wojewodą porozumień (Wojewoda zawarł porozumienia z PSE S.A., PGE Dystrybucja S.A. oraz TAURON Dystrybucja S.A.). W odniesieniu do operatorów infrastruktury krytycznej ustalono zasady przekazywania informacji na podstawie procedur zawartych w uzgodnionych z Wojewodą planach ochrony infrastruktury krytycznej. W zakresie monitorowania, analizowania oraz prognozowania rozwoju zagrożeń na terenie województwa WCZK wykorzystywało także informacje przekazywane ze szczebla centralnego (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji²⁵, RCB, Główny Inspektorat Sanitarny²⁶), w tym dotyczące zagrożeń o charakterze dywersyjnym.

(akta kontroli tom I str. 388-405, tom II str. 11-91, 446-458, płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK
2024 cz. B str. 460)

Organizacja monitorowania zagrożeń została określona także w WPZK. W części *Zadania w zakresie monitorowania zagrożeń* zawarto wykaz 27 podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie zagrożeń, tryb ich pracy, tryb raportowania do WCZK oraz system wymiany informacji (w tym dane kontaktowe w godzinach pracy i po godzinach pracy). W załączniku funkcjonalnym *Organizacja systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania* ustalono 12 obszarów, w których prowadzony jest monitoring zagrożeń oraz służby prowadzące monitoring w poszczególnych obszarach. Wskazano również, że funkcjonowanie wojewódzkiego systemu wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkiego systemu wczesnego ostrzegania

²² Dalej: WPZK.

²³ Dalej: PCZK.

²⁴ System stworzony w celu raportowania o zagrożeniach na linii powiatowe centra zarządzania kryzysowego-WCZK-RCB.

²⁵ Dalej: MSWiA.

²⁶ Dalej: GIS.

o zagrożeniach (które zgodnie z § 4 ust 1 pkt 1 lit. d rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2024 r. *w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach*²⁷ wchodzi w skład Krajowego Systemu Wykrywania Skażeń i Alarmowania²⁸) oparte jest na:

- Zarządzeniu nr 155/11 Wojewody Podkarpackiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 5 lipca 2011 r. *w sprawie przygotowania i zapewnienia działania systemu wykrywania i alarmowania na terenie województwa podkarpackiego*,
- Zarządzeniu nr 281/11 Wojewody Podkarpackiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 29 grudnia 2011 r. *w sprawie przygotowania i zapewnienia działania systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach ludzi i środowiska na terenie województwa podkarpackiego*.

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2024 cz. B str. 143-148, 420-425, tom I str. 420-449)

Współpraca z powiatowymi zespołami zarządzania kryzysowego²⁹, o której mowa w art. 14 ust. 6 pkt 4 ustawy o zk, była realizowana w formie korespondencji kierowanej przez Wojewodę do starostów i prezydentów miast na prawach powiatu. Obejmowała ona pisma w sprawie podjęcia działań zabezpieczających przed wystąpieniem prognozowanych zagrożeń oraz pisma w sprawie realizacji rekomendacji przekazywanych ze szczebla centralnego (MSWiA, RCB, GIS).

Starostowie/prezydenci miast na prawach powiatu byli także zapraszani do udziału w organizowanych przez Wojewodę spotkaniach roboczych, szkoleniach oraz posiedzeniach Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił w tym zakresie, że *współpraca Wydziału z powiatowymi zespołami zarządzania kryzysowego realizowana jest w sposób ciągły, w oparciu o informacje przekazywane w relacji Wojewoda – starosta/prezydent miasta na prawach powiatu. Wśród informacji wyróżnić można zwłaszcza rekomendacje o charakterze prewencyjnym, na bazie których w gestii starostów/prezydentów miast pozostaje rozstrzygnięcie przedyskutowania danego tematu i rozdysponowania zadań właściwym członkom PZZK*.

(akta kontroli tom I str. 390-391, 406-419, tom II str. 4-5, 92-135)

1.2.

Wojewoda Podkarpacki w drodze zarządzenia³⁰ powołał Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego jako organ pomocniczy Wojewody w zapewnieniu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego oraz ustalił jego Regulamin³¹. W *Regulaminie WZZK* określone zostały zadania, organizacja, zasady funkcjonowania oraz skład WZZK. Ustalony w *Regulaminie WZZK* zakres zadań WZZK pokrywał się z zadaniami określonymi w art. 14 ust. 8 ustawy o zk. Zgodnie z *Regulaminem WZZK* w skład WZZK wchodził: Wojewoda (jako Przewodniczący), Dyrektor WBiZK (jako Zastępca Przewodniczącego), 37 członków oraz dwie grupy ekspertów: do spraw chorób wysoce zakaźnych

²⁷ Dz. U. z 2024, poz. 290.

²⁸ Dalej: KSWSiA.

²⁹ Dalej: PZZK.

³⁰ Zarządzenia Wojewody Podkarpackiego w sprawie powołania i funkcjonowania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego nr 29/18 z dnia 26 lutego 2018 r. oraz nr 127/22 z dnia 1 czerwca 2022 r.

³¹ *Regulamin Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego*, dalej: *Regulamin WZZK*.

i epidemii oraz do spraw zagrożeń epizootycznych. Zarządzeniem³² Wojewody powołano dodatkowo Zespół zadaniowy ds. koordynacji przedsięwzięć związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa podczas uroczystości beatyfikacji rodziny Ulmów w Markowej. Regulacje dotyczące funkcjonowania WZZK zawarto także w WPZK, gdzie określono *Procedurę działania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego*³³. W *Procedurze działania WZZK* ustalono zadania WZZK dla każdej fazy zarządzania kryzysowego, tryby posiedzeń WZZK (zwyczajny i natychmiastowy), miejsce pracy WZZK oraz sposób dokumentowania działań i prac WZZK (w tym zatwierdzany przez Wojewodę *Roczny plan pracy* oraz protokoły z posiedzeń).

(akta kontroli tom I str. 336-355, płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2024 cz. B str. 177-182)

Posiedzenia WZZK były zwoływane przez Przewodniczącego lub Zastępcę Przewodniczącego w ustalonym przez nich składzie. W ramach prac WZZK omawiano zagrożenia uwzględnione oraz nieuwzględnione w WPZK, wynikające z aktualnej sytuacji w województwie:

- w 2022 roku zwołano 13 posiedzeń WZZK, na których omówiono tematykę obejmującą: bezpieczeństwo wypoczynku dzieci i młodzieży (2 posiedzenia), sytuację związaną z COVID-19, sytuację związaną z wydarzeniami na Ukrainie (2 posiedzenia), wprowadzenie stopnia alarmowego, stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego, sytuację związaną z kryzysem uchodźczym (2 posiedzenia), zagrożenie wirusem ASF (2 posiedzenia), bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej, planowane protesty i zgromadzenia publiczne;
- w 2023 roku zwołano 31 posiedzeń WZZK, na których omówiono tematykę obejmującą: bezpieczeństwo wypoczynku dzieci i młodzieży (2 posiedzenia), protesty rolników, przewóz przesyłek paszowych i produktów rolnych (3 posiedzenia), bezpieczeństwo egzaminów szkolnych (2 posiedzenia), beatyfikację rodziny Ulmów (8 posiedzeń), stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego, zagrożenie wirusem ASF, zagrożenia związane z dzikimi zwierzętami, gwałtowne zjawiska meteorologiczne, zagrożenia sezonu zimowego, przypadki wścieklizny u zwierząt, protesty przewoźników (9 posiedzeń);
- w 2024 roku zwołano 20 posiedzeń WZZK, na których omówiono tematykę obejmującą: planowane i trwające protesty (4 posiedzenia), bezpieczeństwo wypoczynku dzieci i młodzieży (2 posiedzenia), ruch w przejściach granicznych, stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego, bezpieczeństwo egzaminów szkolnych, gwałtowne zjawiska meteorologiczne (3 posiedzenia), śnięcie ryb w zbiorniku wodnym, zagrożenie wirusem ASF, sytuację epidemiologiczną, działania w sytuacjach z udziałem zwierząt egzotycznych, stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego, ćwiczenia BIESZCZADY 2024 (2 posiedzenia);
- w 2025 roku (do 24 listopada) zwołano 18 posiedzeń WZZK, na których omówiono tematykę obejmującą: bezpieczeństwo wypoczynku dzieci i młodzieży (2 posiedzenia), zagrożenie pryszczycą (3 posiedzenia), zagrożenia związane ze zwierzętami prawnie chronionymi, stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego, gwałtowne zjawiska meteorologiczne (2 posiedzenia), Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, zagrożenie wirusem ASF, naruszenie polskiej przestrzeni powietrznej, chorobę zakaźną padłego żubra, zasady współdziałania w przypadku upadku bezzałogowego statku powietrznego, zagrożenia sezonu zimowego, ćwiczenia

³² Zarządzenie nr 152/23 Wojewody Podkarpackiego z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie powołania Zespołu zadaniowego do spraw koordynacji przedsięwzięć związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa podczas uroczystości beatyfikacji rodziny Ulmów w Markowej.

³³ Dalej: *Procedura działania WZZK*.

PODKARPACIE – 2025, zadania wynikające z wprowadzonych stopni alarmowych, sytuację meteorologiczną oraz związane z nią działania służb.

Zgodnie z *Procedurą działania WZZK* z posiedzeń WZZK sporządzane były protokoły³⁴, z wyjątkiem siedmiu posiedzeń: czterech w 2022 roku i trzech w 2023 roku.

(akta kontroli tom I str. 356-366, 369-378, tom II str. 6-7, 507-509)

WZZK w ramach prowadzonych prac przygotowywał propozycje zmian i wnioski dla Wojewody w zakresie wykonania działań ujętych w WPZK oraz opiniował WPZK. Opiniowanie WPZK było realizowane poprzez zgłaszanie propozycji zmian i uwag do projektu WPZK (w ramach kontaktów roboczych i wymiany korespondencji) oraz uzgodnienie i podpisanie nowego WPZK na posiedzeniu WZZK (odpowiednio 26 kwietnia 2022 r. dla WPZK z 2022 roku oraz 24 lipca 2024 r. dla WPZK z 2024 roku).

(akta kontroli tom I str. 366-368, 379-386, 478-487, tom II str. 301-309)

1.3.

Wojewoda Podkarpacki ustalił zasady funkcjonowania Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego zapisami WPZK poprzez: *Procedurę działania Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego i Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego* oraz *Procedurę reagowania kryzysowego Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego*.

(akta kontroli tom I str. 394, 471-477)

W toku kontroli dwukrotnie przeprowadzono oględziny w zakresie wyposażenia i funkcjonowania WCZK. W dniach 2/3 października 2025 r. (w godz. 20.45–00.05) przeprowadzono oględziny, podczas których stwierdzono, że obsada kadrowa WCZK zapewniona była całodobowo. Wyposażenie WCZK obejmowało systemy łączności telefonicznej (publiczna sieć telefoniczna, publiczna sieć komórkowa, resortowa sieć telefoniczna), system powiadamiania VOCATEL, systemy łączności radiowej (Radiowa Sieć Zarządzania Wojewody³⁵ i radiowa sieć ostrzegania Systemu Powszechnego Ostrzegania Wojsk oraz Ludności Cywilnej o Zagrożeniu Uderzeniami z Powietrza³⁶), systemy łączności niejawnej oraz łączność wideokonferencyjną administracji rządowej. Zapewniony był także dostęp do sieci Internet, telefaxu, poczty elektronicznej, Centralnej Aplikacji Raportującej (CAR), Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO)³⁷ i Monitora IMGW-PIB³⁸. WCZK posiadało zasilanie awaryjne. Podczas oględzin przeprowadzono próbne nawiązanie łączności przez dyżurnego WCZK z PCZK na terenie województwa. Dyżurny WCZK przesłał do 25 PCZK wiadomość sms z systemu VOCATEL³⁹ o treści: *WCZK informuje: proszę o kontakt telefoniczny z WCZK (sprawdzenie łączności)*, na co telefonicznie odpowiedziało dziewięć PCZK. Kolejno dyżurny WCZK kontaktował się telefonicznie z 16 PCZK, które nie odpowiadały na wiadomość sms z systemu VOCATEL (wykonując połączenia telefoniczne do pracowników starostwa powiatowego/urzędu miasta na prawach powiatu – pomimo że dysponował wiedzą, że w przypadku 13 powiatów zostały zawarte porozumienia, na podstawie których zadania z zakresu

³⁴ W czterech przypadkach w formie notatek.

³⁵ Kryzysowo-obronna sieć radiowa Wojewody/Radiowa Sieć Zarządzania Wojewody.

³⁶ Dalej: SPOWoLC.

³⁷ Usługa powiadamiania ludności o zagrożeniach wdrożona przez MSWiA we współpracy z Telewizją Polską S.A.

³⁸ Aplikacja Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej wspierająca zarządzanie kryzysowe w zakresie informacji, prognoz i ostrzeżeń hydrologicznych oraz meteorologicznych.

³⁹ System umożliwiający masową, automatyczną dystrybucję informacji do uprzednio zdefiniowanych grup odbiorców.

zapewnienia przepływu informacji po godzinach pracy starostwa powiatowego/urzędu miasta na prawach powiatu pełni właściwa komenda Państwowej Straży Pożarnej), co powiodło się w przypadku 13 PCZK. Spośród trzech PCZK, z którymi dyżurny WCZK nie nawiązał połączenia telefonicznego, dwa przesłały wiadomość sms w systemie VOCATEL. Następnie przeprowadzono próbne nawiązanie łączności przez dyżurnego WCZK z 10 losowo wybranymi członkami WZZK (lub jednostkami ich obsługującymi): w dziewięciu przypadkach pozytywnie, w jednym przypadku negatywnie.

(akta kontroli tom II str. 156-162)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że *dotychczasowa praktyka pokazuje, że dysponowanie bieżącą wiedzą o sytuacji w powiecie/mieście na prawach powiatu danego pracownika zatrudnionego w jednostce samorządowej, również poza godzinami pracy – w przypadkach przejęcia zadań przez właściwą komendę PSP⁴⁰ – jest zasadne i to niezależnie od przekazywanych informacji na linii PSP – jednostka samorządowa. Ciągłość wiedzy takiego pracownika w zakresie bezpieczeństwa na danym terenie – z perspektywy zmienności sytuacji kryzysowej, ma znaczenie w przypadkach późniejszych kontaktów z nim dyżurnego WCZK np. w kolejnym dniu roboczym. Eliminuje to konieczność „wypożyczania” takiego pracownika (przez dyżurnego WCZK), niejednokrotnie w podstawową wiedzę nt. sytuacji po godzinach pracy lub w dniu wolnym od pracy (sobota, niedziela). Niemniej jednak wnioski z ww. testu nawiązania łączności zostały już omówione w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Na potrzeby testów i w rzeczywistych sytuacjach kryzysowych próba nawiązania łączności będzie dokonywana w pierwszej kolejności z właściwą komendą PSP wykonującą zadania z zakresu zapewnienia przepływu informacji po godzinach pracy starostwa powiatowego/urzędu miasta na prawach powiatu.*

Ponadto Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że system VOCATEL jest wykorzystywany do powiadamiania, alarmowania i ostrzegania od 2016 r. Do chwili obecnej nie wpłynęło żadne oficjalne pismo wskazujące na potrzebę doprecyzowania zasad korzystania z systemu ani nie zgłoszono skarg dotyczących braku możliwości połączenia głosowego z numerami VOCATEL. Należy zaznaczyć, że po wysłaniu wiadomości SMS z systemu VOCATEL w razie potrzeby, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego nawiązują połączenia głosowe na numery telefonów Dyżurnej Służby Wojewody wskazane w ww. dokumentach, co potwierdza znajomość przez nich zasad komunikacji w przedmiotowym zakresie. Dodatkowo informuję, że pismem z dnia 31 maja 2019 r. przesłano prośbę do samorządów szczebla powiatowego i gminnego o przekazanie numerów telefonów komórkowych do wykorzystania w systemie VOCATEL, gdzie wskazano, że system VOCATEL jest zautomatyzowanym systemem do masowego rozsyłania wiadomości.

(akta kontroli tom II str. 520-522)

W dniu 6 listopada 2025 r. (w godz. 16.10–17.58) przeprowadzono drugie oględziny, podczas których ustalono, że dyżurny WCZK dysponował wykazem podmiotów realizujących zadania PCZK w zakresie dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji po godzinach urzędowania poszczególnych starostw powiatowych/urzędów miast na prawach powiatu – wraz z danymi kontaktowymi do nich. Próbne nawiązanie łączności telefonicznej przez dyżurnego WCZK z 21 podmiotami realizującymi zadania PCZK wykazało, że w 19 przypadkach uzyskano kontakt

⁴⁰ Państwowej Straży Pożarnej, dalej: PSP.

(dyżurny WCZK wykonał połączenia do właściwych terytorialnie komend miejskich/powiatowych PSP), w dwóch przypadkach nie uzyskano kontaktu (nie mając wiedzy o przekazaniu przez starostów zadań w zakresie przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego w danym powiecie, dyżurny WCZK wykonał połączenia pod numery telefonów komórkowych zgłoszone do WCZK przez starostwa, ale połączenia te nie zostały one odebrane).

(akta kontroli tom II str. 461-465)

Awaryjny dostęp do sieci internet był zapewniony poprzez zestaw Starlink⁴¹. Radiowa Sieć Zarządzania Wojewody funkcjonowała na podstawie zarządzenia⁴² Wojewody oraz opracowanego na jego podstawie regulaminu⁴³. Obejmowała ona jednostki administracji zespolonej i niezespolonej, jednostki samorządowe szczebla wojewódzkiego i powiatowego oraz inne podmioty włączone w system zarządzania kryzysowego. System Dystrybucji Informacji VOCATEL zapewniał wsparcie w zakresie powiadamiania poprzez przekazywanie informacji i ostrzeżeń o zagrożeniach przy pomocy wiadomości sms i komunikatów głosowych do grup dystrybucyjnych o charakterze stałym (w tym do grup: *Starostowie, Wójtowie, Pracownicy PCZK*) oraz grup tworzonych doraźnie w miarę potrzeb. Grupy dystrybucyjne były także utworzone w ramach poczty e-mail. Regionalny System Ostrzegania (RSO) pozwalał na masowe powiadamianie i ostrzeganie ludności o zbliżających się lub występujących zagrożeniach poprzez komunikaty w dedykowanej aplikacji mobilnej⁴⁴, komunikaty emitowane w programach Telewizji Polskiej S.A. oraz komunikaty na wybranych stronach internetowych (w tym RCB i urzędów wojewódzkich). WCZK dysponowało możliwością nadawania komunikatów Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO) w odniesieniu do terenu województwa. Zapewniona była także możliwość wnioskowania o uruchomienie Alertu RCB⁴⁵ w odniesieniu do osób przebywających na terenie województwa. Szczegółową procedurę uruchamiania Alertu RCB określono w WPZK⁴⁶. W system Centralnej Aplikacji Raportującej (CAR) włączono wszystkie 25 powiatów/miast na prawach powiatu województwa podkarpackiego. Dane teleadresowe na potrzeby zarządzania kryzysowego gromadzone były w bazach danych Systemu Gromadzenia i Przetwarzania Informacji⁴⁷, bazach danych systemu VOCATEL oraz plikach Excel. Zakres gromadzonych danych obejmował także informacje o podmiotach realizujących zadania w zakresie przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego w danym powiecie po godzinach urzędowania poszczególnych starostw powiatowych/urzędów miast na prawach powiatu, w tym dane pozwalające na nawiązanie skutecznego kontaktu z tymi podmiotami. Jednocześnie nie dysponowano kopiami porozumień czy umów zawartych pomiędzy starostami/prezydentami miast na prawach powiatu a podmiotami realizującymi zadania w zakresie przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego w danym powiecie po godzinach pracy danego urzędu jst.

(akta kontroli tom II str. 430-460)

⁴¹ System internetu satelitarnego.

⁴² Zarządzenie nr 173/2022 Wojewody Podkarpackiego z dnia 22 sierpnia 2022 r. w sprawie kryzysowo-obronnej sieci radiowej Wojewody Podkarpackiego.

⁴³ Dokumentacja organizacyjna kryzysowo-obronnej sieci radiowej Wojewody/Radiowej Sieci Zarządzania Wojewody.

⁴⁴ Darmowa aplikacja RSO – Regionalny System Ostrzegania.

⁴⁵ System powiadamiania ludności o zagrożeniach poprzez wiadomości sms.

⁴⁶ Procedura uruchamiania – Alert RCB.

⁴⁷ Wprowadzonego Zarządzeniem nr 2/13 Wojewody Podkarpackiego z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie informatycznej bazy danych na potrzeby zarządzania kryzysowego, obronności i ochrony ludności w województwie podkarpackim.

Na pytania:

- Czy Wojewoda Podkarpacki posiada wiedzę (a jeśli tak, to na jakiej podstawie) jaki podmiot pełni funkcję powiatowego centrum zarządzania kryzysowego po godzinach urzędowania starostwa powiatowego we wszystkich powiatach województwa podkarpackiego?,
- Czy Wojewoda Podkarpacki posiada wiedzę (a jeśli tak, to na jakiej podstawie) czy podmiotowi, o którym mowa wyżej skutecznie przekazano wykonywanie wszystkich zadań powiatowych centrów zarządzania kryzysowego?,
- Czy WCZK dysponuje wiedzą w zakresie uzyskania skutecznego kontaktu z tym podmiotem?

Dyrektor WBiZK podał, że Wojewoda Podkarpacki posiada wiedzę w zakresie sprecyzowanym w powyższym pytaniu. Wiedza ta wynika ze zgromadzonych informacji zwrotnych od wszystkich starostów i prezydentów miast na prawach powiatu. W okresie objętym niniejszą kontrolą NIK dwukrotnie kierowano zapytania do ww. adresatów (zał. nr 1 i nr 2), w celu dysponowania aktualną informacją. Kwestia skutecznego przekazania wszystkich zadań podmiotowi pełniącemu funkcję powiatowego centrum zarządzania kryzysowego po godzinach urzędowania starostwa powiatowego/urzędu miasta na prawach powiatu, pod względem formalnym powinna być odpowiednio sprecyzowana w porozumieniach/umowach itp. zawartych pomiędzy organem samorządu terytorialnego, a tym podmiotem. Wojewoda Podkarpacki nie dysponuje kopiami tych dokumentów. (...) WCZK dysponuje wiedzą pozwalającą na nawiązanie skutecznego kontaktu z danym podmiotem realizującym zadania PCZK/MCZK po godzinach urzędowania danej jednostki samorządu terytorialnego. (...) Osobną kwestią jest rozpatrywanie zagadnienia pod względem praktycznym, w odniesieniu do zapisów ww. porozumień/umów, które – wraz z innymi działaniami organizacyjno-technicznymi pozostającymi w gestii starosty/prezydenta miasta – powinny zapewniać skuteczne i niezawodne wykonanie wszystkich zadań PCZK przypisanych ustawą o zarządzaniu kryzysowym. Podkreślić należy, że jest to temat złożony i wielowymiarowy. Niemniej jednak wskazać należy, że jednym z kluczowych czynników mających znaczenie w relacji WCZK–PCZK (po godzinach urzędowania) jest skuteczność nawiązania kontaktu w sytuacji kryzysowej, wymagającej uruchomienia stosownych procedur reagowania. W przypadku zaistnienia wspomnianych wyżej sytuacji Dyżurna Służba Operacyjna WCZK przekazuje podmiotom szczebla powiatowego stosowne informacje za pomocą następujących kanałów komunikacyjnych (systemów łączności): łączność telefonii komórkowej i stacjonarnej, SDI VOCATEL (możliwość szybkiego powiadamiania grup odbiorców), poczta e-mail. W sytuacjach pilnych, dane zgromadzone w teleadresowej bazie w WCZK umożliwiają nawiązanie kontaktu z więcej niż jedną osobą decyzyjną (w tym z pracownikami merytorycznymi) w konkretnej jednostce samorządu terytorialnego. Pod tym względem nie odnotowuje się sytuacji, w których kontakt byłby całkowicie niemożliwy.

(akta kontroli tom V str. 168-172)

W toku kontroli uzyskano wyjaśnienia od komendantów siedmiu powiatowych/miejskich komend PSP⁴⁸, które zawarły porozumienia z właściwymi miejscowo powiatami na wykonywanie zadania polegającego na zapewnieniu przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego po godzinach pracy danego starostwa powiatowego oraz w dni wolne od pracy.

Komendant KM PSP w Przemyśle podał, że Komenda Miejska PSP w Przemyśle po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w Przemyśle jest w stanie zapewnić pełny przepływ informacji na potrzeby

⁴⁸ W trzech powiatach objętych kontrolą NIK oraz czterech powiatach wybranych losowo.

zarządzania kryzysowego, w tym posiada określone procedury, które dołączone są do dokumentacji operacyjnej SK KM PSP w Przemyślu oraz kanały kontaktowe zawarte w powiatowym planie ratowniczym powiatu przemyskiego. (...) KM PSP w Przemyślu pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy starostwa na obecną chwilę nie posiada możliwości sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzeżenia dla ludności cywilnej na terenie powiatu przemyskiego. (...) KM PSP w Przemyślu po godzinach pracy Starostwa Powiatowego posiada zgodnie z planem ratowniczym dane kontaktowe umożliwiające współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska, tj. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Delegatura w Przemyślu, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Przemyślu, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Przemyślu, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Zarząd Zlewni w Przemyślu. Pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa, KM PSP w Przemyślu odnotowuje ten fakt w raporcie dobowym z przebiegu służby generowany przez program System Wspomagania Decyzji - SWD ST.

Komendant KP PSP w Lesku podał, że Komenda Powiatowa PSP w Lesku pełniąc funkcję PCZK w Starostwie Powiatowym w Lesku po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w Lesku jest w stanie zapewnić przepływ informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego w zakresie realizacji swoich zadań ustawowych. KP PSP w Lesku realizując, na co dzień swoje zadania kompetencyjne posiada procedury, zasady oraz wytyczne do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych (...) KP PSP Lesko posiada kontakt z innymi służbami i instytucjami, z którymi współpracuje przy zwalczaniu pożarów, klęsk żywiołowych czy innych miejscowych zagrożeń. Dane teleadresowe służb i instytucji współpracujących z KP PSP Lesko są zawarte w Planie Ratowniczym Powiatu Leskiego. Komenda Powiatowa PSP w Lesku pełniąc funkcję PCZK w Starostwie Powiatowym w Lesku po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w Lesku posiada możliwość sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem systemu alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności na terenie powiatu. (...) W pomieszczeniu SKKP znajduje się komputer udostępniony przez Gminę Lesko, z którego możliwe jest uruchomienie powiatowego systemu alarmowego. Dyżurny SKKP ma stały dostęp do komputera i na bieżąco widzi status syren, ma możliwość uruchomienia syren alarmowych dla ludności cywilnej, może również dokonać sprawdzenia działania syren. (...) KP PSP w Lesku pełniąc funkcję PCZK (...) posiada dane kontaktowe umożliwiające współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska w zakresie realizacji zadań ustawowych jednostek ochrony przeciwpożarowej. Dane teleadresowe podmiotów realizujących monitoring środowiska są zawarte w Planie Ratowniczym Powiatu Leskiego. (...) Działania KP PSP Lesko, jako podmiotu pełniącego funkcję PCZK, dokumentuje się na zasadach określonych w zarządzeniu Starosty Leskiego z dnia 28 marca 2019 r. (...) w postaci raportów doraźnych, sytuacyjnych oraz dobowych. W ocenie Komendanta Powiatowego PSP w Lesku sytuacje kryzysowe lub zdarzenia, których likwidacja, czy też koordynacja przekracza możliwości gminnego szczebla zarządzania kryzysowego oraz KP PSP w Lesku, wymagają kontaktu z pracownikami Starostwa Powiatowego w Lesku.

Komendant KM PSP w Rzeszowie podał, że KM PSP w Rzeszowie pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w Rzeszowie zapewnia pełny i nieprzerwany przepływ informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego (...), posiada określone procedury postępowania oraz utrwalone kanały kontaktowe z centrami zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli administracji publicznej (...). Kanałami kontaktowymi umożliwiającymi całodobową wymianę informacji są odpowiednio dla gminnych CZK – telefony alarmowe, służbowe, adresy e-mail oraz współdzielone kanały elektroniczne (zgodnie z danymi kontaktowymi zawartymi w PPZK), PCZK – bezpośrednie kanały komunikacji

operacyjnej oraz system przekazywania meldunków i raportów, WCZK – całodobowa łączność telefoniczna, mailowa oraz systemy teleinformatyczne wykorzystywane do wymiany informacji, RCB – krajowy system obiegu informacji, kanały alarmowe oraz tryb meldunków przekazywanych za pośrednictwem WCZK. KM PSP w Rzeszowie pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w Rzeszowie nie posiada możliwości zapewnienia nadzoru nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego. Zadania te znajdują się poza właściwością i kompetencjami Państwowej Straży Pożarnej, a ich bieżące utrzymanie, nadzór techniczny oraz uruchamianie spoczywają na organach administracji samorządowej oraz podmiotach odpowiedzialnych za eksploatację tych systemów. KM PSP w Rzeszowie pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w Rzeszowie posiada dane kontaktowe umożliwiające współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego. W ocenie Komendy Miejskiej PSP w Rzeszowie, kontakt dyżurnego Stanowiska Kierowania z pracownikami Starostwa Powiatowego powinien nastąpić przed podjęciem działań, w sytuacjach kryzysowych lub zdarzeniach, które wymagają decyzji lub zgody organu administracji publicznej, mają wpływ na funkcjonowanie administracji powiatowej lub wymagają uruchomienia procedur powiatowych, w szczególności: podjęcie decyzji o uruchomieniu lub zmianie stopnia alarmowego, polecenie włączenia syren alarmowych w trybie alarmowania ludności, aktywacja Stałego Dyżuru lub innych elementów systemu zarządzania kryzysowego. Dotyczą zagrożeń o charakterze ponadgminnym lub przekraczających możliwości rutynowej obsługi SKKM, np.: poważne zdarzenia hydrologiczne (nagłe wezbrania, uszkodzenia wałów, ryzyko powodzi), rozległe awarie infrastruktury krytycznej (energia elektryczna, gaz, woda, łączność), poważne skażenia chemiczne, biologiczne lub radiacyjne, zdarzenia masowe: katastrofy komunikacyjne, budowlane, wieloogniskowe pożary, wykrycie zagrożeń terrorystycznych lub informacji wymagających decyzji administracyjnych, wymagają powiadomienia lub współpracy z podmiotami cywilnymi, do których PSP nie posiada pełnych kompetencji koordynacyjnych, np.: zarządzający drogami, infrastrukturą komunalną, hydrotechniczną, jednostki organizacyjne powiatu odpowiedzialne za drogi, edukację, pomoc społeczną, środowisko, transport, wiążą się z koniecznością podjęcia działań o potencjalnym skutku administracyjnym, np.: kierowanie do ewakuacji ludności lub mienia, decyzje o zabezpieczeniu obiektów użyteczności publicznej, powiadomienia o zagrożeniach wymagających koordynacji międzywydziałowych w Starostwie.

Komendant KP PSP w Nisku podał, że KP PSP w Nisku nie realizuje zadań PCZK poza godzinami pracy Starostwa Powiatowego. Zakres obowiązków Komendy w tym zakresie został jednoznacznie określony w porozumieniu zawartym pomiędzy Powiatem Niżańskim, a KP PSP w Nisku. Porozumienie to precyzuje, że rolą Komendy jest wyłącznie niezwłoczne przekazywanie informacji o zdarzeniach lub zagrożeniach, uzyskanych przez dyżurnego stanowiska kierowania Komendanta Powiatowego PSP do PCZK bądź osoby pełniącej funkcję Kierownika PCZK - zgodnie z ustalonym systemem powiadamiania. Jednocześnie podkreślam, że porozumienie nie nakłada na Komendę Powiatową PSP żadnych obowiązków związanych z przejmowaniem funkcji, kompetencji ani odpowiedzialności Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego poza czasem jego pracy. Komenda nie wykonuje również żadnych czynności operacyjnych, decyzyjnych ani koordynacyjnych, które należą do zakresu działania PCZK.

Komendant KP PSP w Mielcu podał, że KP PSP w Mielcu, pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego (...) w przypadku otrzymania informacji o mogącej powstać lub powstałej sytuacji kryzysowej lub innego nadzwyczajnego zagrożenia na terenie Powiatu Mieleckiego (tj. w szczególności ostrzeżenia hydrologiczne, meteorologiczne, czy też innych komunikatów

otrzymanych z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Rzeszowie) dyżurny operacyjny SKKP PSP, niezwłocznie, telefonicznie informuje o każdym zdarzeniu na terenie powiatu, w którym zachodzi potrzeba uruchomienia i powiadomienia innych dodatkowych służb, inspekcji, straży będących w dyspozycji Starosty, Kierownika PCZK, który w uzgodnieniu ze Starostą podejmuje decyzje o uruchomieniu dyżurów całodobowych pracowników PCZK. Dalsze działania są podejmowane przez PCZK. Ponadto wszyscy Dyżurni SKKP PSP w Mielcu posiadają indywidualne konta i dostęp do Centralnej Aplikacji Raportującej „CAR”, w której przesyłają do WCZK w Rzeszowie raporty dobowe/doraźne i meldunki sytuacyjne o stanie bezpieczeństwa na terenie powiatu mieleckiego. Komenda Powiatowa PSP w Mielcu pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego w przypadku konieczności uruchomienia centrum zarządzania kryzysowego informuje Kierownika PCZK. KP PSP w Mielcu pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego nie posiada dostępu ani możliwości sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem systemu wykrywania. (...) KP PSP w Mielcu posiada natomiast dostęp do systemu wczesnego ostrzegania ludności na terenie powiatu/miasta, w tym możliwość uruchamiania syren alarmowych dla ludności cywilnej oraz innych środków ostrzegania i alarmowania. KP PSP w Mielcu posiada drugą, taką samą jak Starostwo Powiatowe centralę alarmową umożliwiającą alarmowanie jednostek OSP, uruchamianie syren alarmowych, nadawanie komunikatów głosowych oraz sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem systemu. KP PSP w Mielcu pełniąc funkcję PCZK po godzinach pracy Starostwa Powiatowego posiada dane kontaktowe zawarte w „Planie ratowniczym powiatu mieleckiego”, umożliwiające współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska, tj. do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegatura w Tarnobrzegu oraz Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Mielcu. W KP PSP w Mielcu po godzinach pracy Starostwa Powiatowego dokumentuje się działania jako podmiotu pełniącego funkcję PCZK poprzez przysyłanie w systemie Centralnej Aplikacji Raportującej „CAR” do WCZK w Rzeszowie raportów dobowych/doraźnych i meldunków sytuacyjnych o stanie bezpieczeństwa na terenie powiatu mieleckiego oraz archiwum przesłanych wiadomości email i SMS. Dyżurny SK KP PSP w Mielcu po otrzymaniu zgłoszenia, podejmuje w moim imieniu stosowne i odpowiednie do sytuacji działania ratowniczo-gaśnicze. Informacje o podjętych działaniach (tj. ilości pożarów, miejscowych zagrożeń i alarmów fałszywych) przekazuje do godziny 7.30 każdego dnia do PCZK. W mojej ocenie kontakt z pracownikami Starostwa Powiatowego przed podjęciem działań wymagany jest w przypadku konieczności uruchomienia syren alarmowych dla ludności cywilnej oraz innych środków ostrzegania i alarmowania.

Komendant KP PSP w Jarosławiu podał, że Komenda jest w stanie zapewnić pełny przepływ informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, a także posiada kanały kontaktowe ze służbami oraz inspekcjami na terenie powiatu jarosławskiego. PSP w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej działa na podstawie zasad organizacji działań ratowniczych, a także zasad, procedur oraz wytycznych opracowanych przez KG PSP. Komenda Powiatowa PSP w Jarosławiu posiada kanały kontaktowe z osobami odpowiedzialnymi za zarządzanie kryzysowe w poszczególnych gminach powiatu jarosławskiego, w Starostwie Powiatowym w Jarosławiu, a także w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim. Komenda Powiatowa PSP w Jarosławiu nie ma możliwości uruchamiania syren alarmowych dla ludności cywilnej oraz innych środków alarmowania i ostrzegania. Jedynymi urządzeniami, które może uruchomić Komenda Powiatowa PSP w Jarosławiu, są syreny alarmowe na remizach OSP służące do alarmowania jednostek ochrony przeciwpożarowej o zdarzeniu. Komenda Powiatowa PSP w Jarosławiu posiada dane kontaktowe umożliwiające współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska. Po godzinach pracy Starostwa Powiatowego działania jako

podmiotu pełniącego funkcję PCZK dokumentuje się poprzez opracowywanie i przysyłanie raportów doraźnych, sytuacyjnych, a także dobowych. Przykładową sytuacją kryzysową, która wymagałaby kontaktu z pracownikami Starostwa Powiatowego przed podjęciem działań przez dyżurnego Stanowiska Kierowania mogą być wszelkiego rodzaju ostrzeżenia atmosferyczne, które podawane z wyprzedzeniem czasowym umożliwią przygotowanie się poszczególnych służb do działania w przypadku wystąpienia powodzi, ulewnych deszczy, gwałtownych porywów wiatru itp.

Komendant KP PSP w Przeworsku podał, że SK KP PSP w Przeworsku jest w stanie zapewnić skuteczny przepływ informacji na potrzeby PCZK. Dysponuje funkcjonującymi kanałami kontaktowymi (telefonicznymi i e-mailowymi) do służb, inspekcji i instytucji działających na terenie powiatu przeworskiego. W Komendzie nie funkcjonują odrębne procedury określające szczegółowe zasady pełnienia funkcji PCZK. Państwowa Straż Pożarna realizuje zadania związane z reagowaniem na sytuacje kryzysowe zgodnie z zasadami organizacji działań ratowniczych oraz innymi procedurami i wytycznymi opracowanymi przez Komendę Główną PSP. W przypadku uzyskania informacji o możliwości wystąpienia zagrożenia od właściwych instytucji lub podmiotów, dyżurny Stanowiska Kierowania posiada możliwość uruchomienia syreny alarmowej dla ludności cywilnej. Obecnie dyspozycyjna jest syrena zlokalizowana na budynku Komendy Powiatowej PSP w Przeworsku. Stanowisko Kierowania Komendanta Powiatowego PSP w Przeworsku posiada aktualne dane kontaktowe do Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Delegatura w Przemyślu. Dokumentowanie prowadzonych działań odbywa się poprzez odnotowywanie w „Księżce meldunków dyżurnego SK KP PSP w Przeworsku” korespondencji przychodzącej, w tym: daty wpływu informacji, danych nadawcy, godziny wpływu oraz krótkiego opisu treści przekazanej korespondencji. W ocenie Komendanta, do sytuacji kryzysowych lub innych zdarzeń wymagających kontaktu z pracownikami Starostwa Powiatowego przed podjęciem działań przez Dyżurnego Stanowiska Kierowania należy zaliczyć w szczególności zdarzenia o charakterze katastrof naturalnych poprzedzone prognozami meteorologicznymi, w tym silne wichury, intensywne opady atmosferyczne, lokalne podtopienia, zagrożenia hydrologiczne, długotrwałe przerwy w dostawach energii elektrycznej, zdarzenia wymagające wsparcia logistycznego pozostającego w dyspozycji Starostwa Powiatowego (plandeki, worki, podręczny sprzęt burzący, namioty, łóżka polowe), zdarzenia wymagające użycia specjalistycznego sprzętu niebędącego w posiadaniu PSP (koparko-ładowarki, żurawie, wózki widłowe, samochody ciężarowe itp.).

(akta kontroli tom V str. 173-188)

W dniu 10 maja 2024 r. zatwierdzona została przez Dyrektora WBiZK PUW *Procedura działania dyżurnej służby WCZK Rzeszów w sytuacji otrzymania z RCB dyspozycji włączenia urządzeń KF radiowej sieci ostrzegania w związku z możliwym zagrożeniem powietrznym*. Procedura ta przewidywała działania w dwóch wariantach: „w godzinach pracy” oraz „po godzinach pracy”. Załącznikiem do ww. procedury był *Schemat działania Dyżurnej Służby Operacyjnej WCZK Rzeszów w sytuacji zagrożenia z powietrza*.

Ww. *Procedura* w części „po godzinach pracy” stanowiła m.in., że po przyjęciu przez dyżurnego WCZK dyspozycji aktywowania nasłuchu w radiowej sieci ostrzegania powietrznego – włączenia odbiorników KF z RCB, następuje przekazanie przez WCZK informacji do starostów i prezydentów miast na prawach powiatu oraz wskazanych przez nich pracowników PCZK/MCZK za pośrednictwem systemu VOCATEL informacji smsowej, a dyżurny WCZK aktywuje funkcjonalność systemu VOCATEL w celu potwierdzenia otrzymania informacji przez pracowników PCZK/MCZK.

Wg Procedury informacja ta stanowi dyspozycję do uruchomienia procedury osiągnięcia pełnej gotowości powiatowych (miejskich) systemów ostrzegania i alarmowania w kontekście możliwości wystąpienia zagrożenia uderzeniami z powietrza. Następnie *Procedura* przewidywała przekazanie drogą e-mail do PCZK /MCZK – podmiotów przejmujących po godzinach pracy starostw powiatowych i urzędów miast na prawach powiatu funkcję PCZK / MCZK (GRUPA MAILOWA „PCZK po 15:30”) oraz do pozostałych podmiotów uczestniczących w zarządzaniu kryzysowym (GRUPA MAILOWA „MUNDUROWI”), dyspozycji dot. uruchomienia procedury osiągnięcia pełnej gotowości systemów ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach oraz polecenie powiadomienia telefonicznego merytorycznych pracowników starostw powiatowych i urzędów miast na prawach powiatu.

(akta kontroli tom V str. 5-12)

Wojewoda Podkarpacki, pismem z dnia 25 czerwca 2024 r. poinformował starostów oraz prezydentów miast na prawach powiatu z terenu województwa podkarpackiego, że zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym do zadań Starostów, Prezydentów Miast na prawach powiatu, jak również Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast należy m.in. nadzór nad funkcjonowaniem systemów wykrywania i alarmowania oraz systemów wczesnego ostrzegania ludności na administrowanym terenie. Nadzorowane przez organy samorządu terytorialnego wspomniane wyżej systemy, stanowią integralną część ogólnopolskiego systemu powszechnego ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza. Zadania w obszarze ostrzegania powietrznego są realizowane w oparciu o procedurę zawartą w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego – „Ostrzeganie i alarmowanie wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza” (SPO-13). Zgodnie z powyższą procedurą, w przypadku możliwości zagrożenia powietrznego, Dyżurna Służba Operacyjna Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK) otrzymuje od Rządowego Centrum Bezpieczeństwa informację wraz z dyspozycją uruchomienia nasłuchu w radiowej sieci ostrzegania powietrznego poprzez włączenie odbiorników KF. Dyżurna Służba Operacyjna WCZK przekazuje do Powiatowych i Miejskich Centrów Zarządzania Kryzysowego (PCZK/MCZK) dyspozycję aktywowania procedury osiągnięcia gotowości systemów ostrzegania i alarmowania. Po otrzymaniu informacji o możliwości zagrożenia powietrznego, PCZK/MCZK są zobligowane do przekazywania potwierdzeń do WCZK o ich przyjęciu i uruchomieniu procedury osiągnięcia gotowości systemów ostrzegania i alarmowania obejmującej:

- przekazanie do gmin (miast) na administrowanym terenie dyspozycji osiągnięcia gotowości gminnych (miejskich) systemów ostrzegania i alarmowania;
- przygotowanie do fizycznego uruchomienia systemów alarmowych (sprawdzenie sprawności systemów poprzez testowanie drogą radiową ze stanowisk centrów);
- nawiązanie współdziałania z podmiotami włączonymi do powiatowych i miejskich systemów zarządzania kryzysowego.

Podkreślić należy, że procedura osiągania gotowości systemów ostrzegania i alarmowania była kilkakrotnie uruchamiana na terenie województwa w związku z możliwością wystąpienia zagrożeń z powietrza związanych z działaniami wojennymi na Ukrainie. Z przeprowadzonej analizy jej stosowania wynika, że miały miejsce sytuacje, gdzie PCZK/MCZK nie przekazywały do Dyżurnej Służby Operacyjnej WCZK potwierdzenia przyjęcia informacji o możliwym zagrożeniu powietrznym i uruchomieniu procedur osiągnięcia gotowości systemów ostrzegania i alarmowania. Powyższe sytuacje miały miejsce zarówno w godzinach pracy, jak i po godzinach pracy urzędów administracji publicznej: starostw powiatowych oraz urzędów gmin (miast). Mając na uwadze powyższe, zwracam się z prośbą o podjęcie działań mających na celu zapewnienie na administrowanym terenie

skutecznego funkcjonowania procedur ostrzegania o zagrożeniach powietrznych, w szczególności przekazywania potwierdzeń przez podległe PCZK/MCZK do WCZK w Rzeszowie dot. przyjęcia informacji o możliwości zagrożenia uderzeniem z powietrza oraz aktywowania procedur osiągnięcia gotowości do ostrzegania powietrznego. Należy podkreślić, że z uwagi na całkowity brak lub niedostateczną słyszalność komunikatów emitowanych przez Centrum Operacji Powietrznych oraz Ośrodki Dowodzenia Naprowadzania w radiowej sieci ostrzegania powietrznego, procedura osiągnięcia gotowości do ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniu powietrznym na poziomie powiatowym jest uruchamiana na podstawie dyspozycji otrzymywanych z WCZK, zgodnie z wariantem określonym w punkcie 2 ppkt 7 procedury SPO-13. Wspomniany wyżej problem dot. odbioru komunikatów w sieci ostrzegania ma wymiar ogólnopolski. Procedurę działania PCZK/MCZK w sytuacji zagrożenia uderzeniem z powietrza w formie schematu określa załącznik do niniejszego pisma.

(akta kontroli tom V str. 13-16)

Pismem z dnia 9 lipca 2024 r. Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych poinformował Dyrektora Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA oraz Dyrektora RCB o wprowadzeniu do użytku służbowego *Instrukcji funkcjonowania systemu powszechnego ostrzegania wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza (część wojskowa)*.

Pismem z dnia 10 lipca 2024 r. Dyrektor Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA przekazał ww. instrukcję wojewodom do wykorzystania służbowego.

Przy piśmie z dnia 24 lipca 2024 r. Dyrektor Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA przekazał wojewodom pismo Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych dotyczące określenia minimalnych wymagań technicznych, jakie powinny posiadać cywilne urządzenia odbiorcze i systemy antenowe, aby móc odbierać sygnały nadawane przez stronę wojskową w ramach Systemu Powszechnego Ostrzegania Wojsk oraz Ludności Cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza. W piśmie tym stwierdzono m.in., że w dniu 2 lipca 2024 roku z inicjatywy Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA odbyło się spotkanie robocze poświęcone funkcjonowaniu Systemu Powszechnego Ostrzegania Wojsk oraz Ludności Cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza. (...) Jednym z poruszanych tematów spotkania były trudności jakie występują po stronie cywilnej w zakresie odbioru sygnałów radiowych, nadawanych przez Ośrodki Dowodzenia i Naprowadzania podległe Centrum Operacji Powietrznych - Dowództwu Komponentu Powietrznego w ramach Radiowej Sieci Ostrzegania w czasie działalności bieżącej oraz w trakcie okresowych treningów. Głównym zidentyfikowanym problemem jest niekompatybilność sprzętowa, jaka występuje na stanowiskach operatorskich w Wojewódzkich Centrach Zarządzania Kryzysowego (WCZK), gdzie zainstalowane są urządzenia odbiorcze, związana głównie z różnymi eksploatowanymi typami i klasami odbiorników oraz rozmieszczeniem systemów antenowych. Po analizie problemu Dowództwo Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni opracowało minimalne wymagania techniczne jakie powinny spełniać odbiorniki radiowe HF przeznaczone do pracy w SPOWOLC, które przesyłam w załączeniu do służbowego wykorzystania. Do pisma załączono Minimalne wymagania techniczne na odbiorniki radiowe HF przeznaczone do odbioru komunikatów ostrzegania.

(akta kontroli tom V str. 17-74)

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor WBiZK podał, iż WCZK jest wyposażone w odbiornik radiokomunikacyjny (...) dedykowany dla odbioru komunikatów ostrzegania powietrznego

nadawanych przez Ośrodki Dowodzenia i Naprowadzania (ODN). Należy podkreślić, że jest to urządzenie odpowiadające standardom nowoczesnego sprzętu i posiadające wysokie parametry techniczne w obszarze radiokomunikacji, zapewniające skuteczną pracę w paśmie radiowym KF, w szczególności spełnia wymagania określone w piśmie Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych z dnia 19 lipca 2024 r. Nadmieniam, że od początku utworzenia, WCZK wykorzystywało i testowało wiele typów odbiorników KF w celu zapewnienia optymalnych warunków odbioru komunikatów w sieci ostrzegania. Pomimo zainstalowania nowoczesnego sprzętu radiokomunikacyjnego, jakość odbioru komunikatów emitowanych przez ODN-y bardzo często jest słaba, nieadekwatna do potrzeby zapewnienia skutecznego alarmowania o zagrożeniu z powietrza, a wielokrotnie odnotowuje się całkowity brak słyszalności. Powodem takiej sytuacji jest specyfika propagacji radiowej w paśmie (...), która bardzo często powoduje, że nawet przy wykorzystaniu najnowocześniejszego sprzętu skuteczny odbiór komunikatów nadawanych w tym przedziale częstotliwości jest niemożliwy. Występuje całkowity brak słyszalności lub odbiór komunikatów niezrozumiałych na tle szumów i zakłóceń. Należy także zauważyć, że warunki propagacyjne w przedmiotowym paśmie charakteryzują się dużą zmiennością i są zależne od takich czynników jak np.: pora dnia i roku, warunki meteorologiczne, aktywność słońca, ponadto dużą rolę odgrywają zakłócenia generowane przez infrastrukturę informatyczną, telekomunikacyjną, energetyczną i wykorzystywaną w różnych sektorach gospodarki. Powyższe czynniki sprawiają, że komunikaty nadawane przez ODN-y w obecnym paśmie KF nie mogą być skutecznym kanałem przekazywania informacji o zagrożeniach uderzeniami z powietrza. Stanowisko to jest poparte opinią wielu specjalistów w dziedzinie radiokomunikacji. Problem potrzeby zmiany pasma nadawania przedmiotowych komunikatów oraz wdrożenia nowych kanałów ich przekazywania do centrów zarządzania kryzysowego jest od wielu lat wskazywany podmiotom szczebla centralnego. Przedmiotowa kwestia była poruszona w pismach skierowanych do Dyrektora RCB z dnia 3 września 2025 r. oraz z dnia 15 września 2025 r.

(akta kontroli tom V str. 143-144)

Pismem nr BA-III.4142.2.2025, KW.2288.2025 Dyrektor RCB poinformował wojewodów, iż w związku z zagrożeniem uderzeniami z powietrza RCB uruchamia procedurę SPO-13 *Ostrzeganie i alarmowanie wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza*, którą przekazał w załączeniu. Uruchomienie procedury miało następować w oparciu o informacje przekazywane przez podmiot wojskowy, które następnie miały być przekazywane do właściwego terytorialnie WCZK, które między innymi było zobligowane do aktywacji odbiorników KF radiowej sieci ostrzegania i prowadzenia bieżącego nasłuchu nadawanych komunikatów. W piśmie tym Dyrektor RCB poinformował o rodzaju komunikatów oraz formie ich przekazywania, a także o wymaganym sposobie reakcji pracownika WCZK.

W procedurze SPO-13 stwierdzono m.in., iż w przypadku zidentyfikowania zagrożenia z powietrza i otrzymania stosownego komunikatu z RCB:

- dyżurny WCZK nakazuje na terenie województwa natychmiastowe uruchomienie odbiorników KF radiowej sieci ostrzegania o zagrożeniu z powietrza oraz informuje służby wojewódzkiego systemu ratowniczego o zagrożeniu (PSP, PRM, Policja i inne),
- dyżurny powiatowego centrum zarządzania kryzysowego (PCZK) po otrzymaniu z odbiornika KF komunikatu radiowego o zagrożeniu, uruchamia procedurę alarmowania ludności cywilnej na terenie powiatu poprzez OGŁOSZENIE ALARMU, w szczególności z wykorzystaniem systemu syren alarmowych, a także ośrodków radiowych i telewizyjnych, systemów teleinformatycznych oraz urządzeń rozgłoszeniowych stacjonarnych i na pojazdach,

- w przypadku gdy PCZK nie dysponuje odbiornikiem KF radiowej sieci ostrzegania o zagrożeniu z powietrza, procedurę alarmowania ludności cywilnej na terenie zagrożonego powiatu uruchamia dyżurny WCZK lub rozpowszechnia sygnał o zagrożeniu w sieci alarmowania wojewody.

(akta kontroli tom V str. 75-76)

Przy piśmie z dnia 3 września 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował Dyrektora RCB, m.in., iż dotychczasowe sytuacje uruchamiania procedury SPO-13 „Ostrzeganie i alarmowanie wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza”, które wielokrotnie miały miejsce na terenie województwa podkarpackiego, wskazują na potrzebę dokonania w niej zmian. (...) Należy zauważyć, że radiowa sieć ostrzegania powietrznego jest siecią otwartą, do której praktycznie nieograniczony dostęp, w aspekcie możliwości nadawania dowolnych informacji może mieć każdy podmiot lub osoba dysponująca standardowym i ogólnie dostępnym sprzętem radiokomunikacyjnym. Powyższa okoliczność rodzi zagrożenia nadawania fałszywych komunikatów ostrzegania powietrznego, które mogą być atakami hakerskimi oraz działaniami o charakterze przestępczym i terrorystycznym, mającymi na celu szerzenie dezinformacji powodujących zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego. Wskazane powyżej czynniki sprawiają, że odebrany w radiowej sieci ostrzegania przez Dyżurną Służbę Operacyjną WCZK komunikat o zagrożeniu powietrznym nie może być wystarczającą przesłanką do uruchomienia procedury ogłoszenia alarmu powietrznego na części lub całym obszarze województwa. W celu wykluczenia możliwości dezinformacji, wspomniany wyżej komunikat radiowy powinien być potwierdzony przez Służbę Dyżurną Rządowego Centrum Bezpieczeństwa poprzez przekazanie drogą mailową i telefoniczną do Dyżurnej Służby Operacyjnej WCZK stosownej informacji o zaistnieniu zagrożenia powietrznego i konieczności aktywowania procedury ogłoszenia alarmu powietrznego. Należy podkreślić, że będące wynikiem ogłoszenia fałszywego alarmu powietrznego zakłócenia i destabilizacja sytuacji, a także panika wśród mieszkańców województwa, może powodować bardzo poważne skutki społeczne i ekonomiczne oraz zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego. Mając na uwadze powyższe, wskazuję na potrzebę wprowadzenia powyższych zmian do procedury SPO-13 lub wdrożenie innych rozwiązań, których celem będzie zapobieganie ogłaszania fałszywych alarmów o zagrożeniach uderzeniami z powietrza.

(akta kontroli tom V str. 80-81)

W odpowiedzi na ww. pismo Wojewody Podkarpackiego, Dyrektor RCB poinformował wojewodów (data wpływu pisma do PUW 8 września 2025 r.) o aktualnie prowadzonych pracach w obszarze systemów łączności, m.in. w celu poprawy skuteczności powiadamiania o ww. zagrożeniach, w tym wdrożeniu nowego kanału łączności radiowej, kanałach łączności radiotelefonicznej oraz o planowanym wdrożeniu nowego, niejawnego systemu komunikacji z wojskiem.

(akta kontroli tom V str. 83-84)

Pismem nr BA-III.4142.2.2025, KW.2279.2025 (data wpływu do PUW 11 września 2025 r.) Dyrektor RCB zwrócił się do wojewodów o pilne przekazanie m.in. informacji, jaki jest obecnie wykorzystywany system ostrzegania na terenie województwa (poszczególnych powiatów) w ramach uruchamiania procedury SPO-13 *Ostrzeganie i alarmowanie wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza*. W piśmie tym polecił uwzględnić ocenę techniczną, liczbę lat eksploatacji sprzętu, stopień zużycia, czy wymagana jest jego wymiana oraz szacunkowy koszt wymiany/modernizacji i wdrożenia.

W odpowiedzi na ww. pismo Wojewoda Podkarpacki przekazał przy piśmie z dnia 29 września 2025 r., m.in., że *Pomimo zainstalowania nowoczesnego sprzętu radiokomunikacyjnego, jakość odbioru komunikatów emitowanych przez ODN-y⁴⁹ bardzo często jest słaba, nieadekwatna do potrzeby zapewnienia skutecznego alarmowania o zagrożeniu z powietrza, a wielokrotnie odnotowuje się całkowity brak słyszalności. Powodem takiej sytuacji jest specyfika propagacji radiowej w paśmie (...), która bardzo często powoduje, że nawet przy wykorzystaniu najnowocześniejszego sprzętu skuteczny odbiór komunikatów nadawanych w tym przedziale częstotliwości jest niemożliwy. Występuje całkowity brak słyszalności lub odbiór komunikatów niezrozumiałych na tle szumów i zakłóceń. (...) Powyższe czynniki sprawiają, że komunikaty nadawane przez ODN-y w obecnym paśmie KF nie mogą być skutecznym kanałem przekazywania informacji o zagrożeniach uderzeniami z powietrza. Problem potrzeby zmiany pasma nadawania przedmiotowych komunikatów oraz wdrożenia nowych kanałów ich przekazywania do centrów zarządzania kryzysowego jest od wielu lat wskazywany podmiotom szczebla centralnego. Przedstawione powyżej przesłanki sprawiają, że wydatkowanie środków finansowych z budżetu państwa na modernizację infrastruktury technicznej do odbioru komunikatów zagrożeniu z powietrza w paśmie KF (odbiorniki radiokomunikacyjne, systemy antenowe) jest nieuzasadnione. Z tego powodu obecnie w województwie podkarpackim nie są planowane żadne przedsięwzięcia modernizacyjne w tym obszarze. Ponadto należy podkreślić, że obecnie wykorzystywane urządzenia są w dobrym stanie technicznym, umożliwiającym skuteczny odbiór prawidłowo nadawanych komunikatów.*

(akta kontroli tom V str. 85-87)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, iż *przyczyną słabej, a często całkowitego braku słyszalności komunikatów w sieci ostrzegania powietrznego jest specyfika propagacji radiowej w paśmie ich emisji. (...) Ponadto należy podkreślić, że obecnie wykorzystywane urządzenia są w dobrym stanie technicznym, umożliwiającym skuteczny odbiór prawidłowo nadawanych komunikatów. W celu rozwiązania problemu skutecznego odbioru przez WCZK komunikatów w sieci ostrzegania powietrznego, planowane jest wykorzystanie do realizacji tego zadania potencjału technicznego Polskiego Związku Krótkofalowców (PZK).*

(akta kontroli tom V str.144-145)

Pismem z dnia 8 lipca 2024 r. Dyrektor RCB, w związku ze zbliżającą się 80 rocznicą Powstania Warszawskiego, zwrócił się do wojewodów o spowodowanie włączenia syren alarmowych na terenie województwa w dniu 1 sierpnia 2024 r. o godz. 17:00 na czas 1 minuty. Ponadto zwrócił się o przekazanie komunikatu również za pośrednictwem Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO) z 24-godzinny wyprzedzeniem.

Pismem z dnia 23 lipca 2024 r. Wojewoda Podkarpacki zwrócił się do jst z terenu województwa podkarpackiego z prośbą o włączenie w dniu 1 sierpnia 2024 r. o godzinie 17.00 na administrowanym terenie syren alarmowych w celu uczczenia 80 rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Wojewoda wskazał, że syreny powinny być uruchomione na czas 1 minuty i emitować dźwięk ciągły. Wojewoda wskazał, iż *aby zapewnić odpowiedni odbiór społeczny ww. przedsięwzięcia proszę przekazać informację o planowanym uruchomieniu syren alarmowych do*

⁴⁹ Ośrodki Dowodzenia i Naprowadzania.

lokalnych środków masowego przekazu. Równocześnie informuję, że służby prasowe Wojewody Podkarpackiego przekażą stosowne informacje do mass-mediów o zasięgu regionalnym, w tym do: Polskiego Radia Rzeszów S.A. i Oddziału Telewizji Polskiej S.A. w Rzeszowie.

Pismem z dnia 23 lipca 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA, w związku z planowanym na dzień 1 sierpnia 2025 r. ogólnokrajowym treningiem użycia systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania, zwrócił się do wojewodów o spowodowanie włączenia syren alarmowych na terenie województwa w dniu 1 sierpnia 2025 r. o godz. 17:00 na czas 1 min. W piśmie zwrócił się również o przekazanie komunikatu za pośrednictwem Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO) z 24-godzinny wyprzedzeniem oraz o przesłanie do MSWiA szczegółowego sprawozdania z przeprowadzonego treningu w terminie 30 dni od dnia przeprowadzenia treningu.

Pismem z dnia 24 lipca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki zwrócił się do jst z terenu województwa podkarpackiego o *włączenie w dniu 1 sierpnia br. o godzinie 17.00 na administrowanym terenie syren alarmowych, w celu uczczenia 81 rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego.* Wojewoda zwrócił się również o *poinformowanie ludności z 24-godzinny wyprzedzeniem o planowanym uruchomieniu syren alarmowych, poprzez przekazanie stosownych informacji do lokalnych środków masowego przekazu oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na administrowanym terenie.* Równocześnie poinformował, że *zespół prasowy Wojewody Podkarpackiego przekaże stosowną informację do mass - mediów o zasięgu regionalnym, w tym do: Polskiego Radia Rzeszów S.A. i Oddziału Telewizji Polskiej S.A. w Rzeszowie.*

Pismem z dnia 29 września 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował Podsekretarza Stanu w MSWiA, iż *wystąpiono do starostów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z apelem o włączenie w dniu 1 sierpnia br. o godz. 17:00, w 81 rocznicę godziny „W” syren alarmowych na administrowanym terenie. We wspomnianym apelu podkreślono, że włączenie syren obok oddania hołdu Powstańcom powinno mieć także charakter ćwiczebny (...). Ponadto (...) poinformowano z 24-godzinny wyprzedzeniem mieszkańców województwa o planowanym fizycznym uruchomieniu syren alarmowych za pośrednictwem regionalnych i lokalnych środków masowego przekazu oraz Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO). W ramach treningu systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania zostały uruchomione ze stanowisk Powiatowych i Miejskich (Gminnych) Centrów Zarządzania Kryzysowego wszystkie funkcjonujące na terenie województwa radiowe systemy alarmowe obejmujące 566 syren sterowanych radiowo. Ponadto zgodnie z poczynionymi na poziomie samorządów powiatowych i gminnych ustaleniami, zostały włączone wyznaczone syreny na punktach alarmowych zlokalizowanych w remizach OSP i zakładach pracy. Przeprowadzona próba fizycznego uruchomienia systemów alarmowych na terenie województwa, wykazała wysoki poziom ich sprawności technicznej i stanu gotowości - niesprawność wykazały pojedyncze syreny gminnych (miejskich) systemów ostrzegania i alarmowania.*

(akta kontroli tom V str.144-145)

Na pytanie o treści: *Na podstawie jakich dokumentów lub innych dowodów Wojewoda Podkarpacki poinformował Podsekretarza Stanu w MSWiA (w piśmie z dnia 29 września 2025 r. ZK-I.642.17.2025), że w ramach treningu systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania przeprowadzonego w dniu 1 sierpnia 2025 r. „zostały uruchomione ze stanowisk Powiatowych i Miejskich (Gminnych) Centrów Zarządzania Kryzysowego wszystkie funkcjonujące na terenie województwa radiowe systemy alarmowe obejmujące 566 syren sterowanych radiowo. Ponadto zgodnie z poczynionymi na poziomie samorządów powiatowych i gminnych ustaleniami, zostały włączone wyznaczone syreny na punktach*

alarmowych zlokalizowanych w remizach OSP i zakładach pracy”? Proszę o przekazanie tych dowodów do wyjaśnień, Dyrektor WBZK wyjaśnił, iż w trakcie uruchamiania syren alarmowych w dniu 1 sierpnia, od wielu lat WCZK (pracownik ds. ostrzegania i alarmowania, dyżurny) utrzymuje kontakt ze wszystkimi starostwami powiatowymi i urzędami miast na prawach powiatu poprzez radiową sieć zarządzania wojewody oraz telefonicznie, w celu bieżącego rozwiązywania problemów związanych z realizacją niniejszego przedsięwzięcia, zwłaszcza udzielania pomocy w przypadku zakłóceń funkcjonowania radiowych central alarmowych. Po przeprowadzonej próbie uruchomienia systemów, zbierany jest drogą radiową meldunek o jej przebiegu i zgłaszane są ewentualne problemy. Należy podkreślić, że przeważnie próba w dniu 1 sierpnia przebiega sprawnie, niesprawny jest niewielki odsetek syren w systemach na poziomie powiatowym i gminnym. W 2024 roku doszło do nieudanej próby uruchomienia syren w mieście Przeworsku za pomocą central zainstalowanych w PCZK (starostwie powiatowym) w Przeworsku, o czym Starosta Przeworski poinformował Wojewodę Podkarpackiego pismem z dnia 2 sierpnia 2024 r. W przypadku zaistnienia wszelkich poważniejszych problemów w obszarze funkcjonowania systemów alarmowych, są one zgłaszane przez jednostki samorządowe Wojewodzie lub Wydziałowi Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW w Rzeszowie.

Pismo od Starosty Przeworskiego do Wojewody Podkarpackiego w ww. sprawie zostało dołączone do wyjaśnień.

(akta kontroli tom V str. 141-142, 146-147)

Pismem nr BA-III.4142.2.2025, KW.2279.2025 (data wpływu do PUW 11 września 2025 r.) Dyrektor RCB zwrócił się do wojewodów o pilne przekazanie informacji, czy i w jakim zakresie realizują inwestycje (zamówienia publiczne) na systemy ostrzegania i alarmowania w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, a także o przekazanie innych, niezbędnych informacji związanych z procesem ostrzegania i alarmowania ludności oraz rekomendacji w tym zakresie.

W odpowiedzi na ww. pismo Wojewoda Podkarpacki przekazał przy piśmie z dnia 29 września 2025 r., m.in. iż w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej nie są planowane żadne przedsięwzięcia inwestycyjne w obszarze systemów ostrzegania i alarmowania, gdyż zadanie to realizuje Państwowa Straż Pożarna w ramach projektu rozbudowy systemu ostrzegania alarmowania na potrzeby Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Programu MSWiA „Odporność na kryzys - optymalizacja Służb Państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo”. Doświadczenia wynikające z uruchamiania procedury SPO-13 „Ostrzeganie i alarmowanie wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza” wskazują, że zawarte w niej zapisy są nieadekwatne do wyzwania jakie wynikają z zagrożenia atakami z powietrza w związku z toczącą się na terytorium Ukrainy wojną i wymagają zmian w celu zapewnienia efektywnej wymiany informacji oraz skutecznego ostrzegania ludności. W przedmiotowej procedurze należy umieścić zapisy mówiące, że podmiotem właściwym w zakresie przekazywania do WCZK dyspozycji ogłoszenia (odwołania) alarmu powietrznego na terenie województwa jest Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, w oparciu o informacje otrzymane z Centrum Operacji Powietrznych. Komunikaty kierowane przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa do WCZK dot. ogłoszenia (odwołania) alarmu powinny być sformułowane otwartym tekstem i precyzyjnie określać zagrożony obszar województwa (nazwy powiatów), na których należy uruchomić procedurę ogłoszenia alarmu. Komunikaty odbierane w sieci radiowej COP (ODN) powinny pełnić funkcję pomocniczą w procesie uruchamiania na poziomie województwa procedury ogłoszenia alarmu powietrznego. (...) Powyższe czynniki sprawiają, że komunikaty odbierane w tej sieci przez Dyżurną Służbę Operacyjną

WCZK nie mogą stanowić zasadniczego formalnego umocowania do podejmowania decyzji o uruchamianiu procedury ogłoszenia (odwołania) alarmu o zagrożeniu z powietrza, tylko mogą pełnić rolę pomocniczą. Należy także podkreślić, że emisja komunikatów w sieci radiowej COP (ODN) nie odpowiada standardom nowoczesnej komunikacji kryzysowej na czas wojny. W piśmie z dnia 3 września 2025 r., znak: ZK-1.642.19.2025 wskazano, że jest to sieć otwarta, która umożliwia w sposób nieograniczony nadawanie fałszywych komunikatów. Ma to duże znaczenie w tym aspekcie, że dezinformacja i rozpowszechnianie fałszywych informacji, których celem jest wywoływanie paniki oraz powodowanie destabilizacji funkcjonowania państwa we wszystkich wymiarach są narzędziem prowadzenia wojny, co potwierdza konflikt zbrojny w Ukrainie.

(akta kontroli tom V str. 82, 85-87)

W dniu 10 września 2025 r. Dyżurny RCB skierował do WCZK, w tym WCZK w Rzeszowie wiadomość e-mail o treści: *Z polecenia kierownictwa MSWiA proszę o bezzwłoczne udzielenie informacji wg załączonej tabeli (w formie edytowalnej Word) - do godz. 21:30, 10 września, czy w ramach istniejących na terenie województwa rozwiązań organizacyjnych oraz eksploatowanej infrastruktury technicznej możliwe jest uruchomienie przez dyżurnego WCZK procedury alarmowania ludności cywilnej na terenie wszystkich powiatów województwa bezpośrednio, przy wykorzystaniu systemu syren alarmowych, tj. z pominięciem pkt. 6 obowiązującej SPO-13.*

W odpowiedzi na ww. wiadomość e-mail WCZK w Rzeszowie przekazało tabelę, wg której WCZK w Rzeszowie miało możliwość uruchomienia na terenie Miasta Rzeszowa 55 syren (27 wirnikowych oraz 28 elektronicznych), zaś wszystkie PCZK z terenu województwa podkarpackiego posiadały możliwość uruchomienia łącznie 570 syren, w tym 329 wirnikowych oraz 241 elektronicznych) ponadto w odpowiedzi poinformowano, że *dodatkowo na punktach alarmowych zainstalowanych jest 1235 syren alarmowych uruchamianych ręcznie.*

(akta kontroli tom V str. 97-100)

Poniższa tabela przedstawia rozbieżności w źródłach danych o liczbie syren służących do ostrzegania i alarmowania ludności⁵⁰ na terenie wybranych powiatów z terenu województwa podkarpackiego, w tym możliwości ich uruchamiania z poziomu PCZK.

powiat	liczba syren OiA wg informacji przekazanej z PUW do RCB 10 września 2025 r.	liczba syren OiA wg informacji przekazanych z powiatów do NIK ⁵¹	liczba syren OiA wg informacji zawartej w WPZK ⁵²	liczba syren OiA możliwych do uruchomienia w czasie pełnienia funkcji PCZK przez jednostkę PSP
leski	17 syren uruchamianych z poziomu PCZK	łącznie 19 syren do alarmowania i ostrzegania ludności. Z PCZK możliwość uruchomienia 13 syren	21 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 15 syren mechanicznych uruchamianych radiowo i 2 syreny elektroniczne uruchamiane radiowo	17 syren
nizański	4 syreny uruchamiane z poziomu PCZK	Z PCZK nie ma możliwości uruchomienia żadnej syreny. Na terenie powiatu znajduje się 7	37 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 3 syren mechanicznych	brak możliwości uruchomienia syren OiA

⁵⁰ Dalej: OiA.

⁵¹ Uzyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f. ustawy o NIK.

⁵² Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego z 12 września 2024 r.

		syren emitujących ostrzeżenia dla ludności cywilnej, pozostałe 49 syren, to syreny obsługiwane przez OSP emitujące alarm przeciwpożarowy	uruchamianych radiowo i 1 syrena elektroniczna uruchamiana radiowo	
przemyski	1 syrena uruchamiana z poziomu PCZK	Na terenie powiatu przemyskiego nie ma żadnych syren zdolnych do emitowania modulowanego sygnału alarmowania i ostrzegania dla ludności cywilnej	78 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 0 syren mechanicznych uruchamianych radiowo i 1 syrena elektroniczna uruchamiana radiowo	brak możliwości uruchomienia syren OiA
rzeszowski	1 syrena uruchamiana z poziomu PCZK	Na terenie powiatu rzeszowskiego nie ma żadnych syren zdolnych do emitowania modulowanego sygnału alarmowania i ostrzegania dla ludności cywilnej	106 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 0 syren mechanicznych uruchamianych radiowo i 1 syrena elektroniczna uruchamiana radiowo	brak możliwości uruchomienia syren OiA
przeworski	8 syren uruchamianych z poziomu PCZK	7 syren może być radiowo uruchamiana z PCZK, pozostałe 64 syreny mogą być uruchamiane z poziomu gmin (brak informacji, czy są to syreny zdolne emitować sygnał alarmowania i ostrzegania – modulowany)	71 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 7 syren mechanicznych uruchamianych radiowo i 1 syrena elektroniczna uruchamiana radiowo	1 syrena
jarosławski	12 syren uruchamianych z poziomu PCZK	12 syren zdolnych do emitowania sygnałów alarmowania i ostrzegania może być uruchamianych jedynie w godzinach pracy Starostwa Powiatowego. Po godzinach pracy uruchomienie jest możliwe do 45 min	106 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 10 syren mechanicznych uruchamianych radiowo i 2 syreny elektroniczne uruchamiane radiowo	brak możliwości uruchomienia syren OiA
mielecki	171 syren uruchamianych z poziomu PCZK	118 syren uruchamianych z PCZK w Mielcu i SK PSP, z tego 117 syren może emitować sygnał alarmowy dla ludności	42 syreny mechaniczne uruchamiane ręcznie, 55 syren mechanicznych uruchamianych radiowo i 116 syren elektronicznych uruchamianych radiowo	18 syren

(akta kontroli tom V str. 97-100, 104-132, 156-160, płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2024 cz. B str. 397, tom II str. 462-465)

Pismem z dnia 16 września 2025 r. Podkarpacki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej przekazał Wojewodzie Podkarpackiemu zestawienie dotyczące możliwości ogłaszania alarmów dla ludności przez poszczególne Stanowskie Kierownictwa PSP funkcjonujące na terenie województwa podkarpackiego. Wg załączonego zestawienia, SK PSP w dla Miasta Rzeszowa oraz powiatu rzeszowskiego, a także SK PSP dla powiatów dębickiego, jarosławskiego, jasielskiego, leżajskiego, lubaczowskiego, niżańskiego, przemyskiego, Miasta Przemyśla, przeworskiego, ropczyckiego, stalowowolskiego, strzyżowskiego, tarnobrzeskiego oraz Miasta Tarnobrzega, tj. w 16 z 25 (64%) SK PSP województwa podkarpackiego nie ma możliwości uruchomienia syren emitujących sygnał alarmu dla ludności.

(akta kontroli tom V str. 101-103)

W toku oględzin Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Rzeszowie przeprowadzonych pomiędzy godz. 20.45 2 października, a godz. 00.05 3 października 2025 r.

zwrócono się do dyżurnego WCZK w Rzeszowie o podjęcie działań celem próbnego uruchomienia (bez faktycznego uruchomienia) radiowych systemów alarmowych w gminach: Strzyżów (4 syreny), Jarosław (11 syren) i Iwierzycy (5 syren) – tj. syren, które wg WPZK mogły być uruchamiane z poziomu WCZK. Dyżurny oświadczył, że z poziomu WCZK ma możliwość uruchomienia na terenie województwa jedynie syren zlokalizowanych w mieście Rzeszów. Dyżurny WCZK w Rzeszowie okazał system obsługi syren alarmowych na terenie województwa DIGITEX CZK, w którym widoczna była możliwość uruchomienia syren alarmowych jedynie na terenie Miasta Rzeszowa. Według dostępnej w systemie DIGITEX CZK statystyki (z dnia 30 września 2025 r.) w systemie widniała informacja, że w ww. lokalizacji sprawnych było 46 syren z 53 zainstalowanych. Próba uzyskania przez dyżurnego WCZK statystyki na dzień oględzin nie powiodła się.

(akta kontroli tom II str. 157-162)

W toku oględzin przeprowadzonych w WCZK w dniu 6 listopada 2025 r. w godz. 16.11–17.58 nawiązano kontakt z 19 KM/KP PSP, które wg wiedzy dyżurnego WCZK zawarły porozumienia ws. pełnienia funkcji PCZK po godzinach pracy starostwa powiatowego/urzędu miasta na prawach powiatu, a dyżurny posiadał numery kontaktowe do tych jednostek PSP.

W wyniku ww. czynności stwierdzono, że możliwość uruchomienia syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej (modulowany dźwięk syreny alarmowej) zadeklarowali dyżurni PSP z sześciu KM/KP PSP: dla Miasta Krosna i powiatu krośnieńskiego (35 syren), powiatu bieszczadzkiego (2 syreny), powiatu brzozowskiego (14 syren), powiatu leskiego (17 syren), powiatu mieleckiego (18 syren) oraz powiatu przeworskiego (1 syrena). Tym samym na terenie województwa podkarpackiego dyżurni KM/KP PSP w powiatach, gdzie PSP pełni funkcje PCZK po godzinach pracy starostwa powiatowego/urzędu miasta na prawach powiatu mieli możliwość uruchomienia łącznie 87 syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej.

(akta kontroli tom II str. 462-465)

Wg informacji przedstawionej przez Prezydenta Miasta Przemyśla, na terenie Miasta Przemyśla zainstalowanych było 19 syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej, w tym sprawnych było 13 syren.

(akta kontroli tom V str. 130-131)

Rozbieżności w stosunku do ww. informacji przekazanej Wojewodzie Podkarpackiemu przez Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP pismem z dnia 16 września 2025 r. a wynikami ww. oględzin polegały na tym, że:

- dyżurny KP PSP w Przeworsku zadeklarował możliwość uruchomienia 1 syreny zdolnej emitować alarm dla ludności (wg ww. pisma brak takiej możliwości w powiecie przeworskim),
- brak możliwości uruchomienia syren zdolnych emitować alarm dla ludności stwierdzono dodatkowo w powiatach kolbuszowskim, łańcuckim i sanockim, w tym dyżurny z KP PSP w Kolbuszowej stwierdził w toku ww. oględzin, że *nie jest pewien, czy ma możliwość* uruchomienia syren zdolnych do emitowania alarmów dla ludności, zaś w stosunku do powiatu sanockiego dyżurny WCZK nie miał numeru kontaktowego do KP PSP w Sanoku oraz wiedzy, czy porozumienie na pełnienie funkcji PCZK zostało z PSP zawarte,

- dyżurny KM PSP w Krośnie dla Miasta Krosna i powiatu krośnieńskiego zadeklarował możliwość uruchomienia 35 syren zdolnych emitować alarmy dla ludności (wg ww. pisma możliwość taka miała dotyczyć 33 syren),
- dyżurny KP PSP w Ustrzykach Dolnych zadeklarował możliwość uruchomienia 2 syren zdolnych emitować alarmy dla ludności (wg ww. pisma możliwość taka miała dotyczyć 4 syren),
- dyżurny KP PSP w Mielcu zadeklarował możliwość uruchomienia 18 syren zdolnych emitować alarmy dla ludności (wg ww. pisma możliwość taka miała dotyczyć 116 syren),
- dyżurni KP PSP w Łańcucie i Kolbuszowej zadeklarowali brak możliwości uruchomienia syren zdolnych emitować alarmy dla ludności, pomimo, że w ww. piśmie stwierdzono, że z jednostek tych jest możliwość uruchomienia odpowiednio 7 i 8 takich syren.

Ponadto w wyniku ww. oględzin stwierdzono, że z WCZK w Rzeszowie w momencie przeprowadzania oględzin dyżurny miał możliwość uruchomienia łącznie 56 syren, w tym 10 syren zlokalizowanych w Mieście Leżajsku i 46 syren zlokalizowanych w Mieście Rzeszowie.

Tym samym, w województwie podkarpackim, na dzień 6 listopada 2025 r. po godzinach pracy urzędów jst stwierdzono, że z powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, MCZK w Przemyśle i Rzeszowie oraz z WCZK było możliwe uruchomienie łącznie 156 syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej, w tym brak było takiej możliwości w 15 powiatach województwa podkarpackiego, tj. w powiecie rzeszowskim, przemyskim, tarnobrzeskim, Mieście Tarnobrzegu, dębickim, jarosławskim, jasielskim, kolbuszowskim, lubaczowskim, łańcuckim, niżańskim, ropczycko-sędziszowskim, sanockim, stalowowolskim i strzyżowskim.

(akta kontroli tom V str. 104-132, 156-160, tom II str. 462-465)

W wiadomości e-mail z dnia 17 września 2025 r. Szef Zmiany Służby Dyżurnej RCB przekazał pytania od Dyrektora Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA, o treści: (1) *Ile powiatów uruchomiło syreny alarmowe w sobotę (13.09) - w związku z zagrożeniem naruszenia przestrzeni powietrznej RP? Bardzo proszę o wskazanie nazw powiatów oraz ich liczby w odniesieniu do poszczególnych województw* oraz (2) *Ile powiatów dysponuje elektronicznym systemem włączania syren alarmowych, a ile nie? Bardzo proszę o wskazanie liczby powiatów w odniesieniu do poszczególnych województw, przyjmując kryteria TAK lub NIE.*

W odpowiedzi na ww. pytania Dyżurny WCZK w Rzeszowie przekazał, iż: (1) *W dniu 13.09.2025 r. po otrzymaniu o godz. 15:38 dyspozycji od dyżurnego RCB, Dyżurna Służba Operacyjna WCZK Rzeszów uruchomiła nasłuch w radiowej sieci ostrzegania powietrznego za pomocą odbiornika KF. Przez cały okres obowiązywania zagrożenia powietrznego nie został odebrany w sieci ostrzegania żaden komunikat skierowany do rejonów ostrzegania w województwie podkarpackim. W związku z tym, w żadnym powiecie nie zostały uruchomione systemy alarmowe.* (2) *W województwie podkarpackim radiowe systemy włączania syren funkcjonują w 23 powiatach, na ogólną liczbę 25 powiatów (21 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu). Przedmiotowe systemy nie są zainstalowane w dwóch powiatach: przemyskim i rzeszowskim.*

(akta kontroli tom V str. 133-135)

Pismem z dnia 12 lutego 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował jst z terenu województwa podkarpackiego, że *pismem z dnia 4 lutego 2025 r. Z-ca Komendanta Głównego PSP poinformował o rozpoczęciu realizacji projektu rozbudowy systemu ostrzegania i alarmowania w ramach „Krajowego*

Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności” oraz Programu MSWiA „Odporność na kryzys – optymalizacja Służb Państwowych odpowiadających za bezpieczeństwo”. (...) Zgodnie z przyjętymi założeniami, głównym celem przedsięwzięcia jest stworzenie jednolitego w skali kraju systemu integrującego funkcjonujące dotychczas osobno systemy alarmowe OC oraz PSP/OSP. (...) W piśmie Komendant Główny PSP zwrócił się o dokonanie stosownych ustaleń z podmiotami PSP i OSP, mających na celu sprawną realizację prac wdrożeniowych na terenie administrowanych powiatów i gmin. Realizacja przedmiotowego projektu będzie w całości sfinansowana z budżetu państwa i nie będzie wiązać się koniecznością ponoszenia wydatków przez jednostki samorządowe. Jednym z głównych celów przedmiotowego projektu jest integracja radiowych systemów alarmowych OC dedykowanych ostrzeganiu i alarmowaniu ludności w sytuacjach wystąpienia zagrożeń oraz PSP/OSP wykorzystywanych do alarmowania jednostek OSP w celu ich zadysponowania do zdarzeń o charakterze lokalnym (pożary, wypadki drogowe, awarie techniczne itp.). (...) Zgodnie z założeniami niniejszego projektu, wspomniane syreny mają zostać objęte pracami modernizacyjnymi i zostać zintegrowane z nowym jednolitym systemem ostrzegania i alarmowania, bez ingerowania w dotychczasowe rozwiązania techniczne umożliwiające emisję sygnałów alarmowych i komunikatów ostrzegawczych, wykorzystywanych w ramach realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej (...). Nadmieniam, że przedmiotowe syreny zostały przekazane w użyczenie jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie stosownych umów użyczenia zawartych między Wojewodą Podkarpackim a organami samorządowymi. W związku z tym proszę także zapewnić, aby prace modernizacyjne zostały zrealizowane z zachowaniem pozostałych postanowień wyżej wymienionych umów. Mając na względzie zapis ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, zgodnie z którym wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego pełnią nadzór nad systemem wykrywania i alarmowania oraz systemem wczesnego ostrzegania, w razie pojawiania się problemów w realizacji niniejszego projektu, proszę o ich zgłaszanie do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Rzeszowie (Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW w Rzeszowie).

Pismem z dnia 30 września 2025 r. Podkarpacki Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej poinformował, że Państwowa Straż Pożarna realizuje – w oparciu o środki Krajowego Planu Odbudowy oraz dotację celową z budżetu państwa – projekt „Rozbudowa systemu ostrzegania i alarmowania (SOiA)” w ramach programu MSWiA „Odporność na kryzys – optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo”. Na terenie województwa podkarpackiego do udziału w projekcie zakwalifikowano 376 lokalizacji (PSP i OSP). Z jednostkami OSP i gminami zawarto trójstronne porozumienia (Podkarpacki Komendant Wojewódzkiej PSP – Wójt/Burmistrz/Prezydent – Zarząd OSP). Obecnie realizowane jest zadanie B2 – dostawa i instalacja syren cyfrowych. Obejmuje ono 230 lokalizacji (30 PSP i 200 OSP), w których nie było dotychczas syren elektronicznych. Stan realizacji na 30 września 2025 r.: wykonano 191 obiektów (83%), w trakcie realizacji jest 15 obiektów (7%), do realizacji pozostaje 24 obiekty (10%). Termin zakończenia: 25 października 2025 r. Instalacja syren cyfrowych na wszystkich 30 obiektach PSP zakończyła się 23 września 2025 r. Wybrane powiaty: rzeszowski (bez m. Rzeszów): 16 lokalizacji (100%) wykonanych; w 3 obiektach do wykonania uziemienie instalacji głośników; w 4 lokalizacjach do przeprowadzenia szkolenie i odbiór cząstkowy, przemyski (bez m. Przemyśl): zakończono instalację w 6 z 8 lokalizacji, 2 pozostałe zaplanowano na początek października, a następnie szkolenia i odbiory cząstkowe w 7 lokalizacjach, leski: zaplanowano 8 lokalizacji, wykonano 4, pozostałe 4 zaplanowane do realizacji do 7 października br. Zakres prac w zadaniu B2 obejmuje m.in.: montaż bloku sterującego syreny wraz z akumulatorami w garażu jednostki, instalację głośników na dachu budynku i ich uziemienie

podłączenie do wzmacniaczy akustycznych i do sieci zasilającej, instalację anteny GSM do modułu SMS, integrację syren z systemem selektywnego alarmowania OSP (tam, gdzie jest to możliwe). Po montażu syrena działa lokalnie i umożliwia ogłaszanie alarmów. Pełna funkcjonalność ogólnopolskiego systemu sterowanego zdalnie zostanie osiągnięta po zakończeniu wszystkich zadań projektu. (...) Do czasu zakończenia budowy elementy systemu nie są przekazywane samorządom; syreny pozostają własnością KW PSP w Rzeszowie do końca trwałości projektu (31 grudnia 2030 r.). Po zakończeniu budowy zostaną przekazane do użytkowania właściwym samorządom i jednostkom OSP na podstawie umów użyczenia. Wykonawca udziela 36-miesięcznej gwarancji od daty odbioru końcowego.

Na pytanie NIK, czy samorządowe organy ochrony ludności (wójtowie, starostowie) w rozumieniu ww. ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej mają funkcjonalną możliwość użytkowania ww. elementów Systemu Ostrzegania i Alarmowania, w tym realizacji zadań polegających na powiadamianiu, ostrzeganiu i alarmowaniu o zagrożeniach, Podkarpacki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej wyjaśnił, że na obecnym etapie nie, dlatego, że trwa budowa Systemu Ostrzegania i Alarmowania. Po zakończeniu budowy SOiA organy ochrony ludności (wójtowie i starostowie) otrzymają funkcjonalną możliwość użytkowania systemu w tym realizacji zadań z zakresu ostrzegania i powiadamiania ludności o zagrożeniach. Dodatkowo PSP będzie wykorzystywać SOiA do alarmowania jednostek OSP do działań ratowniczych.

(akta kontroli tom V str. 151-155)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nadzór sprawowany przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nad systemem wykrywania i alarmowania oraz systemem wczesnego ostrzegania ludności (obowiązek wynikający z art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym) był nierzetelny, bowiem w WCZK:
 - a) brak było wiedzy o faktycznej liczbie oraz możliwości uruchomienia syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej w województwie,
 - b) do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Rządowego Centrum Bezpieczeństwa przekazywano nierzetelne, niezgodne ze stanem faktycznym dane o faktycznej liczbie oraz możliwości uruchomienia syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej w województwie.

W wyniku przeprowadzonych oględzin, a także informacji otrzymanych od jednostek niekontrolowanych stwierdzono, że liczba syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej i uruchamianych całodobowo z powiatowych/miejskich centrów zarządzania kryzysowego oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego wynosi 156 syren, podczas gdy w informacji przekazanej przez WCZK do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa w dniu 10 września 2025 r. poinformowano, że syren takich jest łącznie 570. W informacji tej podano, że syreny zdolne emitować alarm dla ludności cywilnej mogą być uruchamiane z każdego z 25 miejskich/powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, podczas gdy całodobowo, a więc również po godzinach pracy urzędów miejskich/starostw powiatowych możliwość taka była jedynie w przypadku 8 centrów zarządzania kryzysowego (MCZK

w Rzeszowie i Przemyślu oraz w powiatach, bieszczadzkim, brzozowskim, leskim, mieleckim i przeworskim, krośnieńskim i Mieście Krośnie⁵³). Dodatkowo w dniu ogłędzin, tj. 6 listopada 2025 r. stwierdzono możliwość uruchamiania 10 syren na terenie powiatu leżajskiego.

Nierzetelna informacja przekazana została także przez dyżurnego WCZK do RCB w dniu 17 września 2025 r., bowiem poinformowano, że *w województwie podkarpackim radiowe systemy włączania syren funkcjonują w 23 powiatach, na ogólną liczbę 25 powiatów* co było sprzeczne ze stanem faktycznym, bowiem stwierdzono, że w powiatach niżańskim, rzeszowskim i przemyskim nie ma możliwości uruchamiania żadnych syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej z poziomu PCZK, a brak jest takiej wiedzy odnośnie powiatu przeworskiego. Z kolei po godzinach pracy starostw powiatowych/urzędów miast na prawach powiatu brak jest możliwości niezwłocznego uruchomienia syren alarmowych w 17 powiatach.

Nierzetelna informacja przekazana została również w piśmie Wojewody Podkarpackiego z dnia 29 września 2025 r. skierowanym do Podsekretarza Stanu w MSWiA, bowiem poinformowano, że *w ramach treningu systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania*⁵⁴ *zostały uruchomione ze stanowisk Powiatowych i Miejskich (Gminnych) Centrów Zarządzania Kryzysowego wszystkie funkcjonujące na terenie województwa radiowe systemy alarmowe obejmujące 566 syren sterowanych radiowo*. W toku kontroli nie przedłożono dokumentów potwierdzających ww. stan faktyczny, zaś ustalenia kontroli wskazują, że na terenie województwa podkarpackiego funkcjonuje jedynie 156 syren zdolnych całodobowo emitować alarmy dla ludności cywilnej.

Ponadto WCZK nie przedłożyło żadnych dokumentów potwierdzających uzyskiwanie wiarygodnych danych o liczbie syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej z jst z terenu województwa podkarpackiego, z wyjątkiem jednego pisma ze Starostwa Powiatowego w Przeworsku informującego o braku możliwości uruchomienia syren na terenie powiatu przeworskiego podczas próby przeprowadzonej w dniu 1 sierpnia 2024 r.

Dokumentowanie działań podejmowanych przez WCZK, w tym działań polegających na uzyskiwaniu wiarygodnej wiedzy o stanie i funkcjonalności systemu ostrzegania i alarmowania wymagane jest przepisem art. 16 ust. 2 pkt 6, a także art. 14 ust. 6 pkt 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że *zgodnie z informacją przekazaną drogą mailową pismem z dnia 18.09.2025 r. do Zmiany Służby Dyżurnej RCB na terenie województwa podkarpackiego, w chwili obecnej nie funkcjonują radiowe systemy alarmowe OLiOC w dwóch powiatach: przemyskim i rzeszowskim* (pismo załączono do wyjaśnień). Powyższa informacja odnosi się do systemów alarmowych dedykowanych dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, tzn. ostrzegania i alarmowania ludności w przypadku wystąpienia zagrożeń. W zestawieniu przesłanym do RCB w odpowiedzi na mail z dnia 10.09.2025 r. błędnie wskazano możliwość uruchomienia drogą radiową z poziomu PCZK syren we wspomnianych wyżej powiatach – umieszczono znak „x” w kolumnie „Powiatowy – PCZK”. Powyższa pomyłka była błędem o charakterze edytorskim. W odniesieniu do danych dot. powiatu niżańskiego należy stwierdzić, że w tym powiecie zgodnie

⁵³ Funkcję PCZK dla Miasta Krosna i powiatu krośnieńskiego po godzinach pracy urzędów pełniła Komenda Miejsca Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie.

⁵⁴ Przeprowadzonego w dniu 1 sierpnia 2025 r. o godz. 17.00.

z dokonanymi na poziomie lokalnym ustaleniami, centrala alarmowa została zainstalowana w Urzędzie Miasta i Gminy Nisko, a ponadto, że system radiowego sterowania syren OLiOC funkcjonuje tylko w mieście Nisko. We wspomnianym wyżej wzorze zestawienia określonym przez MSWiA, nie uwzględniono uruchamiania systemów drogą radiową z poziomu gminy, dlatego wstawienie w części tabeli dot. powiatu niżańskiego znaku byłoby równoznaczne z przekazaniem informacji, że w niniejszym powiecie nie ma w ogóle systemu radiowego OLiOC. Wobec powyższego, wskazanie możliwości uruchomienia radiowego systemu alarmowego z poziomu powiatu było uzasadnione. Należy także podkreślić, że przekazywane zestawienia obejmują tylko systemy i syreny włączone do radiowych systemów alarmowych dedykowanych ochronie ludności i nie uwzględniają radiowych systemów alarmowych uruchamianych ze stanowisk Komend Powiatowych i Miejskich PSP dedykowanych alarmowaniu jednostek OSP. Sytuacja taka często prowadzi do nieporozumień i błędnych interpretacji przy sporządzaniu zestawień obrazujących stany ilościowe systemów alarmowych w województwie. Część syren OSP jest także włączona do systemów OLiOC uruchamianych ze stanowisk w starostwach powiatowych i urzędach gmin (miast). Ponadto należy stwierdzić, że wspomniane wyżej zestawienia nie uwzględniają aktualnie wdrażanego w województwie ogólnopolskiego projektu modernizacji w ramach KPO, którym w bieżącym roku są objęte jednostki ochrony przeciwpożarowej: Komendy PSP oraz remizy OSP.

Ponadto Dyrektor WBiZK wyjaśnił, iż z wyjątkiem miast: Rzeszowa i Przemyśla, w których funkcję Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego po godzinach pracy odpowiednich urzędów miast przejmie Straż Miejska, w pozostałych powiatach (miastach na prawach powiatu) funkcję Powiatowego i Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (P/MCZK) po godzinach pracy starostw powiatowych i urzędów miast na prawach powiatu, pełni właściwa miejscowo Komenda Powiatowa (Miejska) PSP. Jednym z najważniejszych zadań P/MCZK jest całodobowe uruchamianie procedury ogłoszenia alarmu o zagrożeniu, w tym poprzez fizyczne włączenie drogą radiową syren alarmowych. Problem braku możliwości uruchamiania przez jednostki PSP radiowych systemów alarmowych OLiOC jest podnoszony od wielu lat. W chwili obecnej centrale alarmowe dedykowane systemom OLiOC są zainstalowane w Komendach Powiatowych/Miejskich w następujących miejscowościach: Krosno, Mielec, Lesko, Ustrzyki Dolne, Łańcut, Sanok, Brzozów i Kolbuszowa. Jak wskazano w odpowiedziach na pytanie 1 i 2, na terenie województwa powinien funkcjonować jednolity radiowy system ostrzegania i alarmowania. W celu zapewnienia możliwości całodobowego uruchamiania systemów, ich głównym operatorem (podmiotem zarządzającym) powinna być Państwowa Straż Pożarna - na poszczególnych poziomach całodobowo systemy alarmowe w celu ogłoszenia alarmu o zagrożeniu skierowanego do ludności, powinny być uruchamiane przez służby dyżurne komend PSP oraz inne jednostki dyżurujące całodobowo. (...) Przeprowadzony w dniu 15.10.2025 r. test radiowy z poziomu WCZK wykazał możliwość uruchomienia systemów w: Rzeszowie, Łańcucie, Przeworsku i Leżajsku. Duża zmienność warunków umożliwiających uruchomienie systemów z poziomu WCZK powoduje, że centrala wojewódzka powinna być wykorzystywana głównie do monitorowania sprawności lokalnych systemów alarmowych. Powyższe informacje zostaną wkrótce wprowadzone do WPZK.

(akta kontroli tom V str. 97-147)

2. W PUW obowiązują regulacje wewnętrzne dotyczące funkcjonowania wojewódzkiego systemu wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkiego systemu ostrzegania o zagrożeniach, tj.:

- Zarządzenie nr 155/11 Wojewody Podkarpackiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 5 lipca 2011 r. *w sprawie przygotowania i zapewnienia działania systemu wykrywania i alarmowania na terenie województwa podkarpackiego,*
- Zarządzenie nr 281/11 Wojewody Podkarpackiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 29 grudnia 2011 r. *w sprawie przygotowania i zapewnienia działania systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach ludzi i środowiska na terenie województwa podkarpackiego,*

które zostały wydane na podstawie nieobowiązujących już przepisów, tj. ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony*⁵⁵ i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. *w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin* (uchylonych z dniem 23 kwietnia 2022 r.⁵⁶) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. *w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach* (uchylonego z dniem 4 lutego 2013 r.⁵⁷).⁵⁸

W efekcie organizacja wojewódzkiego systemu wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkiego systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach była oparta na nieistniejących strukturach Obrony Cywilnej oraz uwzględniała nieistniejące organy (Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Rzeszowie) – zniesione z dniem 23 kwietnia 2022 r. w związku z wejściem w życie ustawy *o obronie Ojczyzny*.

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, że wojewódzkie systemy: wykrywania i alarmowania (SWA) oraz wczesnego ostrzegania (SWO) funkcjonują nadal w oparciu o zarządzenia Wojewody Podkarpackiego wydane na podstawie przepisów uchylonej ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony* oraz aktów wykonawczych do niej oraz ustawy *o zarządzaniu kryzysowym (...)* Należy zauważyć, że pozostałe zapisy wymienionych na wstępie zarządzeń regulujących procedury wykrywania (monitorowania) zagrożeń oraz informowania, ostrzegania i alarmowania ludności pozostają aktualne. (...) Należy podkreślić, że do tej pory nie zostały wydane żadne akty normatywne podmiotów szczebla centralnego w postaci rozporządzenia, wytycznych czy rekomendacji określające w oparciu o regulacje ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. *o ochronie ludności i obronie cywilnej* (Dz.U. z 2024 r. poz. 1907) zasad działania SWA i SWO w wymiarze organizacyjnym i proceduralnym na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym. (...) Mając na względzie potrzebę szczegółowego i precyzyjnego uregulowania problematyki funkcjonowania SWA i SWO, zwłaszcza w kontekście zapewnienia skutecznego ostrzegania i alarmowania ludności województwa przed zagrożeniami jakie stwarza dla terytorium RP wojna w Ukrainie, niebawem planowane jest opracowanie i wydanie we współdziałaniu z przedstawicielami Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP nowych zarządzeń

⁵⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 372, ze zm.

⁵⁶ Ustawą z dnia 11 marca 2022 r. *o obronie Ojczyzny* (Dz. U. z 2025 r. poz. 825).

⁵⁷ Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 r. *w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach*, Dz. U. z 2013 r. poz. 96.

⁵⁸ W przedmiotowym zakresie obowiązują ustawa *o obronie Ojczyzny* i wydane na jej podstawie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2024 r. *w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach* (Dz. U. poz. 290) oraz ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. *o ochronie ludności i obronie cywilnej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1907) i wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 maja 2025 r. *w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych* (Dz.U. poz. 645).

Wojewody Podkarpackiego określających strukturę organizacyjną oraz procedury działania wojewódzkiego SWA i SWO.

(akta kontroli tom I str. 420-449, tom II str. 517-519)

3. W latach 2022–2025 nie sporządzano i nie przedkładano Wojewodzie do zatwierdzenia *Rocznych planów pracy WZZK*, wynikających z *Procedury działania WZZK* określonej w WPZK.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że: *realizacja w terminie zaplanowanych z dużym wyprzedzeniem (na cały rok) posiedzeń WZZK (w trybie zwyczajnym) jest w wielu przypadkach niemożliwa do zrealizowania, z uwagi na nieprzewidywalność sytuacji kryzysowych powodujących konieczność zwoływania posiedzeń w trybie natychmiastowym. Z uwagi na dużą ilość posiedzeń zwoływanych w trybie natychmiastowym, przy najbliższej aktualizacji WPZK rozważona zostanie zasadność utrzymania zapisu dot. sporządzenia rocznego planu pracy WZZK. Niezależnie od powyższego podkreślić należy realizowanie rokrocznie na posiedzeniach WZZK stałej tematyki związanej z oceną przygotowania służb, inspekcji i straży do reagowania na zagrożenia, których prawdopodobieństwo jest największe w danej porze roku.*

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2022 cz. B str. 176, plik WPZK 2024 cz. B str. 179, tom II str. 472)

4. W przypadku siedmiu posiedzeń WZZK (w dniach 26 stycznia 2022 r., 14 lutego 2022 r., 17 lutego 2022 r., 22 lutego 2022 r., 10 stycznia 2023 r., 1 lutego 2023 r. oraz 8 lutego 2023 r.) nie sporządzono protokołów z posiedzeń, wynikających z *Procedury działania WZZK* określonej w WPZK.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił w tym zakresie, że *niesporządzenie kilku protokołów po posiedzeniach Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego było spowodowane nadmiarem priorytetowych spraw realizowanych przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy.*

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2022 cz. B str. 176, plik WPZK 2024 cz. B str. 179, tom II str. 3, 6-7)

5. W obowiązującym zarządzeniu nr 60/19 Wojewody Podkarpackiego z dnia 11 marca 2019 r. w sprawie wymiany informacji w systemie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego na terenie województwa podkarpackiego ujęto Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Rzeszowie, podczas gdy stanowisko to zostało zniesione z dniem 23 kwietnia 2022 r. (na podstawie art. 777 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny). Jednocześnie w wymienionym zarządzeniu nie ujęto Dowódcy 3 Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej, realizującego zadania w zakresie monitorowania zagrożeń zgodnie z zapisami WPZK.

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, że *wyżej wymienione zarządzenie zostanie zaktualizowane i dostosowane do potrzeb występujących w zakresie wymiany informacji. Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że w posiedzeniach Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego uczestniczył Dowódca 3 Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej, co oznacza, że jego rola w systemie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego nie była marginalizowana.*

(akta kontroli tom I str. 395-400, tom II str. 520)

6. W obowiązującym zarządzeniu nr 127/22 Wojewody Podkarpackiego z dnia 1 czerwca 2022 r. *w sprawie powołania i funkcjonowania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego*, jako jedyne go przedstawiciela ABW wskazano Dyrektora Delegatury ABW w Lublinie, podczas gdy z dniem 1 lipca 2024 r. na terenie województwa podkarpackiego przywrócona została Delegatura ABW w Rzeszowie⁵⁹.

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, że *wymienione zarządzenie zostanie zaktualizowane i dostosowane do potrzeb występujących w zakresie funkcjonowania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że formalne uchybienia nie wpływają na efektywność realizowanych zadań Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, ponieważ Wojewoda ma możliwość zapraszania na posiedzenia tego Zespołu przedstawicieli różnych podmiotów - w zależności od potrzeb wynikających z bieżącej i prognozowanej sytuacji.*

(akta kontroli tom I str. 346-355, tom II str. 520)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia nadzór sprawowany przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nad systemem ostrzegania i alarmowania. Nadzór ten prowadzony był nierzetelnie, a w efekcie Wojewoda Podkarpacki nieprawidłowo realizował zadanie polegające na kierowaniu reagowaniem na zagrożenia na terenie województwa⁶⁰. W WCZK brak było udokumentowanej, rzetelnej, tj. zgodnej ze stanem faktycznym wiedzy o liczbie oraz możliwości uruchomienia syren zdolnych emitować alarm dla ludności cywilnej w województwie, a nierzetelne dane w tym zakresie przekazywano do MSWiA i RCB.

System ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza nie funkcjonował prawidłowo, czego przyczyną były – niezależne od działań Wojewody – istotne problemy ze słyszalnością komunikatów radiowych emitowanych przez wojsko. NIK pozytywnie ocenia fakt, że Wojewoda informował MSWiA oraz RCB o ograniczonej słyszalności ww. komunikatów. Jednakże system ten nie mógł funkcjonować poprawnie również w przypadku prawidłowej słyszalności komunikatów wojskowych, bowiem procedura wewnętrzna WCZK nie zapewniała należytej funkcjonalności. Przewidziano w niej bowiem całodobową gotowość do uruchamiania elementów systemu ostrzegania i alarmowania w województwie, podczas gdy kontakt z PCZK po godzinach pracy starostw powiatowych⁶¹ był utrudniony i niepełny. Treść porozumień zawieranych w zakresie przekazania zadań PCZK właściwym KM/KP PSP nie była znana Wojewodzie Podkarpackiemu, a dyżurny WCZK nie miał pełnej wiedzy o tym czy porozumienia takie zostały zawarte w dwóch powiatach. Z kolei same porozumienia w różnym zakresie cedowały na PSP obowiązki PCZK po godzinach pracy urzędów, zaś dyżurni PSP (w powiatach, w których takie porozumienia zawarto) albo nie mieli możliwości uruchomienia systemu ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej, albo nie mieli wiedzy co do funkcjonalności syren alarmowych, których włączenie mogli zainicjować. Potwierdzanie gotowości do uruchamiania elementów systemu ostrzegania i alarmowania raportowane do WCZK było bezprzedmiotowe, bowiem w 17 powiatach województwa podkarpackiego nie było możliwości

⁵⁹ Źródło: <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje/2526,Informacja.html>.

⁶⁰ Obowiązek określony w art. 14 ust 2 pkt 1 ustawy o zk.

⁶¹ Dot. również urzędów miast na prawach powiatu.

niezwłocznego i całodobowego uruchomienia syren systemu ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej.

Zarządzenia Wojewody dotyczące wojewódzkiego systemu wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkiego systemu ostrzegania o zagrożeniach odnosiły się do nieaktualnych, uchylonych aktów prawnych oraz opierały się na strukturach obrony cywilnej i uwzględniały organy (Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Rzeszowie) nieistniejące od 23 kwietnia 2022 r. Wyjaśnienia złożone przez Dyrektora WBiZK dotyczące aktualności zapisów ww. zarządzenia w zakresie funkcjonowania systemów wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania o zagrożeniach nie wpływają na fakt istnienia nieprawidłowości oraz powyższej oceny.

Wojewoda Podkarpacki zapewnił realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego poprzez wyznaczenie właściwej komórki organizacyjnej, tj. Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, w tym szkolenia pracowników realizujących zadania w zakresie zarządzania kryzysowego. Zapewniono również realizację zadań w zakresie monitorowania, analizowania i prognozowania rozwoju zagrożeń na obszarze województwa.

Wojewoda Podkarpacki zapewnił funkcjonowanie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, w tym ustalił jego skład, siedzibę i tryb pracy, jednakże nie sporządzano i nie przedkładano Wojewodzie do zatwierdzenia *Rocznych planów pracy WZZK*, a także nie sporządzono protokołów z siedmiu posiedzeń WZZK, mimo takiego wymogu określonego w *Procedurze działania WZZK* zawartej w WPZK. W ramach posiedzeń WZZK omawiano tematy związane z wojną w Ukrainie oraz kryzysem uchodźczym, jednak tylko w 2022 r. Tematy te nie pojawiły się na posiedzeniach WZZK w latach 2023–2025.

Zarządzenia Wojewody dotyczące wymiany informacji w systemie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego oraz powołania i funkcjonowania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego były nierzetelne, ponieważ nie uwzględniały zmian struktur podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz jednostek organizacyjnych ABW na terenie województwa.

Wojewoda Podkarpacki zapełnił całodobowe funkcjonowanie Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, jednakże jego funkcjonalność w zakresie reagowania na zdarzenia kryzysowe podlegała istotnym ograniczeniom w zakresie przepływu informacji pomiędzy WCZK, a PCZK z terenu województwa (o których mowa na początku niniejszej oceny).

2. Przygotowanie na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

2.1.

Zgodnie z *Regulaminem PUW* zadanie opracowania i aktualizacji WPZK oraz przedłożenia go do zaopiniowania przez WZZK zostało powierzone WBiZK. Zapisami *Regulaminu WBiZK* jako komórkę organizacyjną WBiZK właściwą w tym zakresie wskazano WCZK. W ramach WCZK wyodrębnione były trzy stanowiska pracy do spraw planowania cywilnego.

(akta kontroli tom I str. 74, 182, 243-277)

W okresie objętym kontrolą obowiązywały trzy kolejne edycje (całościowe aktualizacje) WPZK:

- WPZK z 2019 roku⁶² (przekazany do zatwierdzenia w dniu 6 listopada 2019 r. i zatwierdzony w dniu 17 grudnia 2019 r.),
- WPZK z 2022 roku⁶³ (przekazany do zatwierdzenia w dniu 27 maja 2022 r. i zatwierdzony w dniu 27 lipca 2022 r.),
- WPZK z 2024 roku⁶⁴ (przekazany do zatwierdzenia w dniu 26 lipca 2024 r. i zatwierdzony w dniu 12 września 2024 r.).

(akta kontroli tom II str. 168, 176, 310-313, 468-471, 476, 490-493)

WPZK z 2022 roku oraz WPZK z 2024 roku zawierały wszystkie elementy wymagane przepisem z art. 5 ust. 2 ustawy o zk. W czasie opracowywania ww. dokumentów obowiązywały *Wytyczne do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego*⁶⁵ wprowadzone zarządzeniem⁶⁶ Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 kwietnia 2017 r. Zgodnie z *Wytycznymi do WPZK*, obowiązującymi w czasie opracowywania obydwu planów, katalog zagrożeń zawartych w WPZK *powinien przedstawiać zagrożenia właściwe dla danego województwa (wewnętrzne) oraz zagrożenia zewnętrzne, w tym zagrożenia o charakterze transgranicznym*. W *Wytycznych do WPZK* zapisano, że *należy wykorzystać w tym zakresie katalog zagrożeń przedstawiony w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego*⁶⁷. W WPZK z 2022 roku oraz w WPZK z 2024 roku zawarto katalog zagrożeń obejmujący: powódź, osuwiska, zagrożenia lodowe, zagrożenia meteorologiczne, pożary, epidemię, epizootię, katastrofy komunikacyjne, zagrożenia bezpieczeństwa elektroenergetycznego, awarie oczyszczalni ścieków, awarie chemiczne/przemysłowe, zagrożenia radiacyjne, zagrożenia w systemie paliwowym, katastrofy budowlane, przekroczenia poziomów substancji w powietrzu, zagrożenia terrorystyczne (ładunek wybuchowy/zakładnik⁶⁸), protesty społeczne, zakłócenia w funkcjonowaniu przejść granicznych oraz masowy, nagły napływ migrantów. Spośród zidentyfikowanych zagrożeń dziewięć pokrywało się z zagrożeniami określonymi w KPZK (w tym pod zbliżonym brzmieniem), dwa stanowiły połączenie kilku odrębnych zagrożeń z KPZK⁶⁹, a siedem zidentyfikowano spoza katalogu zagrożeń w KPZK. W odniesieniu do zagrożenia terrorystycznego (ładunek wybuchowy) w WPZK z 2022 roku i w WPZK z 2024 roku wskazano, że: *analiza najnowszych danych i doświadczenia z ostatnich lat pokazują zwiększoną różnorodność działań hybrydowych, których głównym celem jest destabilizacja danego regionu oraz że: Pomimo nieodnotowania w ostatnich latach na terenie województwa podkarpackiego terrorystycznych zamachów bombowych, nie wolno bagatelizować tego zagrożenia, gdyż w przypadku terroryzmu kryminalnego oraz działań hybrydowych zamachy bombowe są najłatwiejszym i najbardziej prawdopodobnym sposobem popełnienia zamachu terrorystycznego (z powodu stosunkowo dużej łatwości pozyskania profesjonalnych materiałów pirotechnicznych oraz prostoty samodzielnego ich wykonania z ogólnie dostępnych substancji)*. W odniesieniu do zagrożenia protestami społecznymi w ww. planach wskazano, że: *Nie bez znaczenia na*

⁶² Obowiązywał do 26 lipca 2022 r.

⁶³ Obowiązywał od 27 lipca 2022 r. do 11 września 2024 r.

⁶⁴ Obowiązuje od 12 września 2024 r.

⁶⁵ Dalej: *Wytyczne do WPZK*.

⁶⁶ Zarządzenie nr 16 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 kwietnia 2017 r. w sprawie *wytycznych do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego*.

⁶⁷ Dokumentem planistycznym, przygotowanym przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa we współpracy z ministerstwami, urzędami centralnymi i województwami, zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o zk. Dalej: KPZK.

⁶⁸ Rozróżnienia dokonano na poziomie zawartej w WPZK charakterystyki zagrożeń.

⁶⁹ W czasie opracowywania WPZK z 2022 roku oraz WPZK z 2024 roku obowiązywał KPZK Aktualizacja 2021/2022.

podniesienie poziomu zagrożenia zamieszkami czy niepokojami społecznymi ma sytuacja w całym kraju związana z zaistniałą w 2020 r. i utrzymującą się epidemią COVID-19, i pośrednio wynikającą z tego sytuacją gospodarczą i międzynarodową, tj. wysoką inflacją oraz prowadzonymi wobec Polski z zewnątrz działaniami destabilizującymi natury hybrydowej.

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2022 cz. A, WPZK 2022 cz. B, WPZK 2024 cz. A, WPZK 2024 cz. B, tom II str. 196-202)

W odniesieniu do poszczególnych zagrożeń zidentyfikowanych w WPZK z 2022 roku oraz w WPZK z 2024 roku w treści planów określono szczegółowe zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego, w tym w formie dwóch siatek bezpieczeństwa (dla faz zapobiegania i przeciwdziałania oraz faz reagowania i odbudowy⁷⁰). W siatkach bezpieczeństwa ujęto 39 podmiotów, wskazując dla każdego zagrożenia podmiot wiodący przy jego usuwaniu oraz podmioty współpracujące. Zapisy WPZK z 2022 roku i WPZK z 2024 roku były uzgodnione (w zakresie ich dotyczącym) z kierownikami jednostek organizacyjnych planowanych do wykorzystania przy realizacji określonych w planach przedsięwzięć – w przypadku zadań innych niż wprost wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Uzgodnienia te były realizowane w trybie kontaktów roboczych i korespondencyjnie, w tym poprzez włączenie przedstawicieli podmiotów wiodących w skład WZZK, do którego zadań należy opiniowanie WPZK (opisane szczegółowo w pkt 1.2).

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2022 cz. A, WPZK 2022 cz. B, WPZK 2024 cz. A, WPZK 2024 cz. B, tom II str. 163-164, 203-309, 474-475)

W treści WPZK z 2022 roku oraz WPZK z 2024 roku określono tryb i zasady aktualizacji dokumentu, w tym bieżących zmian jego zapisów. Przyjęto w nich, że jeżeli zmiany zapisów nie wykraczają poza niewielkie korekty związane z wyznaczaniem realizatorów poszczególnych zadań, WPZK nie jest przedstawiany do zatwierdzenia Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. W WPZK z 2022 roku wprowadzono cztery, a w WPZK z 2024 roku siedem⁷¹ zmian danych zawartych w treści dokumentu. Po wprowadzeniu wymienionych zmian WPZK nie był przedstawiany do zatwierdzenia Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zmiany były ujęte w *Liście aktualizacyjnej planu i załączników funkcjonalnych* stanowiącej część WPZK.

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2022 cz. B str. 473, WPZK 2024 cz. B, str. 472, tom II str. 165, 175, 183-184)

W WPZK z 2024 roku (część B, str. 397) określono, że w skład wojewódzkiego systemu ostrzegania i alarmowania wchodzi 1235 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 331 syren mechanicznych uruchamianych radiowo oraz 235 syren elektronicznych uruchamianych ręcznie i radiowo. Stwierdzono również, że w przypadku dwóch syren (jednej znajdującej się na terenie powiatu rzeszowskiego i jednej znajdującej się na terenie powiatu przemyskiego) możliwe jest ich uruchomienie – odpowiednio z MCZK w Rzeszowie oraz MCZK w Przemyśle. W dokumencie tym stwierdzono (na str. 398), że 232 syreny zlokalizowane w łącznie 19 gminach z terenu województwa podkarpackiego mogą być uruchamiane z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, w tym 49 syren na terenie Miasta Rzeszowa.

⁷⁰ Fazy zarządzania kryzysowego.

⁷¹ Na dzień 12 listopada 2025 r.

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2024 cz. B str. 397)

W złożonych wyjaśnieniach Prezydenci Miasta Rzeszowa oraz Miasta Przemyśla poinformowali, że z MCZK w Rzeszowie, jak też z MCZK w Przemyśle nie ma możliwości uruchamiania żadnych syren zlokalizowanych na terenie – odpowiednio – powiatu rzeszowskiego i powiatu przemyskiego.

(akta kontroli tom V str. 130, 132)

2.2.

W latach 2022–2025 (do 24 listopada 2025 r.) Wojewoda Podkarpacki nie wydawał starostom i prezydentom miast na prawach powiatu zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego. W powyższym zakresie obowiązywały zalecenia wydane Zarządzeniem nr 96/17 Wojewody Podkarpackiego z dnia 27 czerwca 2017 r. *w sprawie zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego*⁷². *Zalecenia do PPZK* były opracowane na podstawie *Wytycznych do WPZK*, wprowadzonych Zarządzeniem nr 16 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 kwietnia 2017 r. *w sprawie wytycznych do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego*. W treści *Zaleceń do PPZK* jako ich podstawowy cel określono ujednolicenie zasad sporządzania PPZK oraz zwiększenie poziomu ich funkcjonalności i użyteczności. Zaznaczono także, że są one dokumentem pomocniczym, wskazującym na elementy, które powinny zostać wzięte pod uwagę przy sporządzaniu planów. Układ redakcyjny i treść *Zaleceń do PPZK* były zbieżne z *Wytycznymi do WPZK*, stanowiąc ich odwzorowanie i doszczegółowienie. W treści *Zaleceń do PPZK* wskazano, że: *Katalog zagrożeń powinien przedstawiać zagrożenia właściwe dla danego powiatu/miasta na prawach powiatu (wewnętrzne) oraz zagrożenia zewnętrzne, w tym zagrożenia, które mogą mieć wpływ na sąsiednie powiaty, a także zagrożenia o charakterze transgranicznym. Należy wykorzystać w tym zakresie katalog zagrożeń zdefiniowany w Centralnej Aplikacji Raportującej (CAR), który zawarto w załączniku. Obejmował on 29 możliwych zagrożeń i nie uwzględniał działań hybrydowych i dezinformacji.*

(akta kontroli tom II str. 165-166, 198-202, 319-337)

Na dzień 24 listopada 2025 r., spośród 25 powiatów/miast na prawach powiatu województwa podkarpackiego, 13 posiadało zatwierdzone przez Wojewodę aktualne PPZK, a 12 posiadało zatwierdzone przez Wojewodę, ale nieaktualne PPZK, w przypadku których przekroczony został dwuletni cykl planowania, o którym mowa w art. 5 ust. 3 ustawy o zk. Spośród 12 powiatów, które na dzień 24 listopada 2025 r. nie posiadały aktualnych PPZK, w pięciu przypadkach od zatwierdzenia ostatniego PPZK minęło więcej niż trzy lata, w jednym przypadku minęło więcej niż cztery lata, w jednym przypadku minęło więcej niż pięć lat, a w pięciu przypadkach minęło więcej niż sześć lat. Wojewoda Podkarpacki pięciokrotnie kierował do starostów/prezydentów miast na prawach powiatu pisma, w których wskazywał na przekroczenie dwuletniego cyklu planowania PPZK i konieczność jego niezwłocznej aktualizacji. Ostatnie pismo z 2 grudnia 2024 r. skierowane było do 21 powiatów, w tym 12 powiatów, które na dzień 24 listopada 2025 r. nadal nie posiadały aktualnego PPZK.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że *aktualność powiatowych planów zarządzania kryzysowego z oczywistych względów leży przede wszystkim w interesie organów właściwego samorządu – nie istnieją przepisy prawa umożliwiające egzekwowanie od organów samorządu powiatowego wykonania obowiązku*

⁷² Dalej: *Zalecenia do PPZK*.

wynikającego z art. 5 ust. 3 i art. 17 ust. 2 pkt 2 lit a) ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

(akta kontroli tom II str. 338-339, 425-429, 505-506)

Zatwierdzanie PPZK było realizowane w formie wymiany korespondencji. Na 13 aktualnych PPZK w 11 przypadkach Wojewoda Podkarpacki zwracał zatwierdzony dokument staroście/prezydentowi miasta na prawach powiatu z uwagami. W przesyłanych uwagach wskazywano na elementy wymagające zmiany i uzupełnienia przy aktualizacji PPZK lub których uwzględnienie podniesie funkcjonalność dokumentu. Informowano jednocześnie, że dokument zawiera elementy określone w art. 5 ustawy o zk oraz w *Zaleceniach do PPZK*. W latach 2022–2025 (do 24 listopada) Wojewoda trzykrotnie odmówił zatwierdzenia aktualizacji PPZK ze względu na braki i błędy w dokumentach. Zwracając niezatwierdzony PPZK staroście/prezydentowi miasta na prawach powiatu Wojewoda w piśmie przewodnim wskazywał, że zawiera on elementy określone w art. 5 ust. 2 ustawy o zk, jednak nie wszystkie opracowane są w sposób poprawny, ponadto PPZK nie spełnia wszystkich wymogów określonych w *Zaleceniach do PPZK*. W jednym przypadku Wojewoda wskazał, że działania planistyczne w odniesieniu do aktualizacji PPZK przedłożonej celem zatwierdzenia sprowadziły się jedynie do umieszczenia nowej strony tytułowej oraz karty uzgodnień i opiniowania.

(akta kontroli tom II str. 340-424, 505-506)

2.3

Proces planowania szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego opierał się na analizie zagrożeń opisanych w WPZK oraz rocznym cyklu ich występowania. Działania planistyczne były uzupełniane o inicjatywy doraźne, wynikające ze zmian środowiskowych i geopolitycznych. Tematyka, forma i zakres przedsięwzięć były ustalane w porozumieniu z podmiotami odpowiedzialnymi za reagowanie na poszczególne zagrożenia.

(akta kontroli tom III str. 3-5)

W 2022 roku PUW brał udział w treningach organizowanych przez inne podmioty:

- trening KSWSiA (zorganizowany przez Centralny Ośrodek Analizy Skażeń⁷³),
- 9 treningów wymiany informacji za pomocą SI PROMIENI (zorganizowanych przez COAS),
- 12 treningów SPOWoLC (zorganizowanych przez Centrum Operacji Powietrznych – Dowództwo Komponentu Powietrznego⁷⁴ i RCB).

(akta kontroli tom III str. 17-18, 215-238)

W 2023 roku PUW brał udział w ćwiczeniach i treningach organizowanych przez inne podmioty:

- ćwiczenie sprawdzające procedury systemu zarządzania kryzysowego LIBERO 2023 (zorganizowane przez RCB i Ministerstwo Obrony Narodowej),
- trening KSWSiA (zorganizowany przez COAS),
- 12 treningów SPOWoLC (zorganizowanych przez COP i RCB),
- 10 treningów wymiany informacji za pomocą SI PROMIENI (zorganizowanych przez COAS).

⁷³ Dalej: COAS.

⁷⁴ Dalej: COP.

W 2024 roku Wojewoda Podkarpacki zorganizował:

- 6 wojewódzkich treningów zapasowej łączności radiowej (Radiowej Sieci Zarządzania Wojewody),
- ćwiczenie WZZK pod kryptonimem⁷⁵ BIESZCZADY 2024.

Do udziału w ćwiczeniu zaplanowane były: Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie, Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyśle, 3 Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej, 20 Przemyska Brygada Obrony Terytorialnej, Samodzielny Publiczny ZOZ w Sanoku, Bieszczadzkie Pogotowie Ratunkowe SPZOZ w Sanoku, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe – Grupa Bieszczadzka, Bieszczadzkie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Rybackiej w Rzeszowie, Bieszczadzki Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, Związek Strzelecki „STRZELEC” Józefa Piłsudskiego, Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., ORLEN S.A. Oddział PGNiG w Sanoku, Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk, wybrane jednostki Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (ZRM, LPR, SOR) oraz powiatowe i gminne struktury zarządzania kryzysowego z terenu powiatów: bieszczadzkiego, leskiego i sanockiego. Ćwiczone epizody obejmowały: pożar lasu, zwalczanie aktu terroru połączonego z zagrożeniem CBRN, działania poszukiwawczo-ratownicze w terenie górskim, akcję ratowniczą na akwenu wodnym, ochronę obiektu ważnego dla obronności i interesu gospodarczego państwa, zwalczanie zagrożeń związanych z magazynowaniem i przesyłem gazu, koordynację wielowątkowych działań ratowniczych i ochronnych, zagrożenie powodziowe w związku z awarią zapory na zbiorniku wodnym. PUW brał także udział w ćwiczeniach i treningach organizowanych przez inne podmioty:

- ćwiczenie PZZK pk. PRZYBYŁÓW 2024 (zorganizowane przez Starostę Tarnobrzeskiego),
- ćwiczenie reagowania kryzysowego AMPER 24 (zorganizowane przez PGE Dystrybucja S.A.),
- trening zarządzania kryzysowego IMPULS (zorganizowany przez RCB),
- 12 treningów SPOWoLC (zorganizowanych przez COP i RCB),
- 10 treningów wymiany informacji za pomocą SI PROMIENI (zorganizowanych przez COAS).

(akta kontroli tom III str. 13-15, 160-197)

W 2025 roku (do dnia 16 października) Wojewoda zorganizował:

- 3 wojewódzkie treningi zapasowej łączności radiowej (Radiowej Sieci Zarządzania Wojewody),
- warsztaty szkoleniowe dla przedstawicieli organów samorządu terytorialnego szczebla powiatowego, realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego (na temat wykorzystania specjalistycznych informacji na potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i jakości powiatowych planów zarządzania kryzysowego),
- ćwiczenie WZZK pk. PODKARPACIE - 2025.

Do udziału w ćwiczeniu zaplanowano m.in.: Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie (oraz podległe jej zasoby KSRG z terenu powiatów: jarosławskiego, lubaczowskiego, leżajskiego, przemyskiego, przeworskiego), Komendę Wojewódzką Policji w Rzeszowie (oraz podległe jej jednostki z terenu powiatów: jarosławskiego, lubaczowskiego, leżajskiego), 3 Podkarpacką Brygadę Obrony Terytorialnej, 20 Przemyską Brygadę Ochrony Terytorialnej,

⁷⁵ Dalej: pk.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Biuro Prognoz Hydrologicznych w Krakowie (Stację Hydrologiczno-Meteorologiczną w Lesku), Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie, Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w Jarosławiu, Leżajsku i Przemyśle, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Krośnie, Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Rybackiej w Rzeszowie, Polski Czerwony Krzyż (Grupę Ratowniczą Przemyśl, Grupę Pomocy Humanitarnej Rzeszów), wybrane jednostki Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, powiatowe organy ochrony ludności i podległe im struktury zarządzania kryzysowego (z powiatów przemyskiego, jarosławskiego i leżajskiego) oraz gminne organy ochrony ludności i podległe im struktury zarządzania kryzysowego (z gmin przyległych do rzeki San w powiatach przemyskim, jarosławskim i leżajskim). Tematyka ćwiczenia pk. PODKARPACIE – 2025 obejmowała zagrożenie powodziowe (faza narastania zagrożenia oraz rozlania powodzi). PUW brał także udział w szkoleniach, ćwiczeniach i treningach organizowanych przez inne podmioty:

- ogólnopolskie ćwiczenie KWSiA pk. WSPÓLNY PATROL-25, (zorganizowane przez COAS, gdzie Wojewoda organizował na poziomie województwa dwa epizody obejmujące zdarzenie radiacyjne oraz uwolnienie niebezpiecznej substancji chemicznej),
- ogólnopolskie ćwiczenie pk. SAREX-25 (zorganizowane przez Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych),
- szkolenie z procedury zwalczania i monitorowania pryszczycy u zwierząt wolnożyjących z gatunków wrażliwych oraz zwierząt z gatunków wrażliwych utrzymywanych w ośrodkach odizolowanych (zorganizowane przez Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii),
- 17 treningów SPOWoLC (zorganizowanych przez COP i RCB),
- 8 treningów wymiany informacji za pomocą SI PROMIEŃ (zorganizowanych przez COAS),
- warsztaty szkoleniowe z zakresu zarządzania kryzysowego PARASOL-25 (zorganizowane przez 20 Przemyską Brygadę Obrony Terytorialnej).

(akta kontroli tom III str. 8-12, 19-159)

W okresie objętym kontrolą Wojewoda nie zlecał prowadzenia ćwiczeń, szkoleń czy treningów z zakresu zarządzania kryzysowego podmiotom zewnętrznym. Z prowadzonych ćwiczeń i treningów formułowano wnioski i zalecenia. Przeprowadzono ewaluację ćwiczeń BIESZCZADY 2024 poprzez zaangażowanie zespołów badawczych z Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku oraz Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej.

(akta kontroli tom III str. 5-7, 275-295)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązującym WPZK z 2024 roku nie uwzględniono działań hybrydowych i dezinformacji jako osobnych kategorii zagrożeń. Zgodnie z pkt. 1.1. *Wytycznych do WPZK*, wydanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2017 roku, w zakresie katalogu zagrożeń zawartego w WPZK należało wykorzystać katalog zagrożeń przedstawiony w KPZK. W edycji⁷⁶ KPZK obowiązującej na czas opracowywania WPZK z 2024 roku działania hybrydowe i dezinformacja zostały określone jako osobne kategorie zagrożeń. Jednocześnie, w trakcie

⁷⁶ Aktualizacja 2021/2022 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 3 marca 2022 r.

cyklu planowania WPZK, Wojewoda identyfikował działania hybrydowe i dezinformację jako odrębne zagrożenia, możliwe na terenie województwa podkarpackiego, w *Raporcie cząstkowym do Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego*⁷⁷, przesłanym do Dyrektora RCB pismem nr ZK-I.6333.14.2024 z dnia 26 stycznia 2024 r. Ponadto zalecenie dodania do WPZK zagrożeń działaniami hybrydowymi i dezinformacją było zawarte w piśmie Sekretarza Stanu MSWiA nr DOLiZK-ZK-5410-1-5/2022(4) z dnia 27 lipca 2022 r. Zalecenie dodania do WPZK zagrożeń działaniami hybrydowymi i dezinformacją zostało ponowione w piśmie Podsekretarza Stanu MSWiA nr DOLiZK.5411.5.1.2024(3) z dnia 12 września 2024 r.

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, że *warunkiem koniecznym lecz niewystarczającym (który w chwili obecnej nie jest w pełni spełniony z przyczyn obiektywnych) do stworzenia WPZK, który byłby ergonomicznym narzędziem w rękach osób decyzyjnych – we wszystkich zidentyfikowanych i potencjalnych zagrożeniach na terenie województwa – jest odpowiedni liczbowo skład osobowy, z właściwym przygotowaniem merytorycznym, motywacją do pracy i sposobem jej organizacji w urzędzie (co w konsekwencji przekłada się na pracę WBiZK – który obciążany jest sprawami odwracającymi uwagę od rzeczy istotnych, twórczych i mających rzeczywiste znaczenie teraz i w przyszłości). Podane w pytaniu uchybienia są jedynie przykładami niekompatybilności WPZK z KPZK. Wykonawstwo przedmiotowego dokumentu na miarę rzeczywistych potrzeb i wyzwań współczesnych zagrożeń (nie tylko hybrydowych i dezinformacją) wymaga podejścia do planistyki w tym zakresie w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem wielu składowych rzutujących na pożądaný efekt finalny. W chwili obecnej można bezpiecznie założyć, że w dającej się przewidzieć przyszłości, bez zdecydowanych i szybkich działań (niekoniecznie zależnych w bezpośredni sposób od kierownictwa WBiZK) – sytuacja w zakresie poprawy warunków do zaktualizowania WPZK nie ulegnie radykalnej, pozytywnej zmianie.*

(akta kontroli pyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2024 cz. A str. 12-199, plik Raport 2024, tom II str. 467, 469-471, 311-313, 522-523)

2. Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego z dnia 12 września 2024 r. w zakresie systemu alarmowania i ostrzegania zawierał nierzetelne, niezgodne ze stanem faktycznym informacje:

- a) W części B na stronie 397 zawarto informacje, że w skład wojewódzkiego systemu ostrzegania i alarmowania wchodzi 1235 syren mechanicznych uruchamianych ręcznie, 331 syren mechanicznych uruchamianych radiowo oraz 235 syren elektronicznych uruchamianych ręcznie i radiowo, podczas gdy w kontroli stwierdzono, że część⁷⁸ tych syren to syreny zdolne emitować jedynie alarm przeciwpożarowy, które nie są zdolne emitować alarmu dla ludności cywilnej w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach⁷⁹ oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 maja 2025 r. w sprawie alarmów

⁷⁷ Sporządzanym na podstawie § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2020 r., poz. 2344).

⁷⁸ Szczegółowe dane na temat rozbieżności w liczbie syren zdolnych do emisji sygnału ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej zamieszczono w tabeli w opisie stanu faktycznego.

⁷⁹ Dz. U. poz. 290.

i komunikatów ostrzegawczych⁸⁰ tj. – dla ogłoszenia alarmu - sygnału akustycznego - modulowanego dźwięku syreny alarmowej trwającego trzy minuty.

- b) W części B na stronie 397 zawarto informacje, że na terenie powiatu rzeszowskiego znajduje się syrena elektroniczna sterowana radiowo z Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Rzeszowie, zaś na terenie powiatu przemyskiego znajduje się syrena elektroniczna sterowana radiowo z Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Przemyśle. Z informacji uzyskanych w toku kontroli od Prezydenta Miasta Rzeszowa oraz od Prezydenta Miasta Przemyśla wynika, że oba wskazane centra nie mają możliwości uruchamiania syren poza terenem odpowiednio Miasta Rzeszowa i Miasta Przemyśla.
- c) W części B na stronie 398 zawarto informacje, że 232 syreny zlokalizowane w łącznie 19 gminach z terenu województwa podkarpackiego mogą być uruchamiane radiowo z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Rzeszowie, podczas gdy oględziny przeprowadzone w toku kontroli w dniu 2-3 października 2025 r. wykazały, że z WCZK w Rzeszowie możliwe jest uruchomienie jedynie 46 syren zlokalizowanych na terenie Miasta Rzeszowa, zaś w przypadku oględzin przeprowadzonych w dniu 6 listopada 2025 r. stwierdzono, że w momencie przeprowadzania oględzin dyżurny miał możliwość uruchomienia łącznie 56 syren, w tym 10 syren zlokalizowanych w Mieście Leżajsk i 46 syren zlokalizowanych w Mieście Rzeszów.

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor WBiZK podał, iż *dane statystyczne (liczbowe) obrazujące stan systemów alarmowych na terenie województwa zawarte w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego są oparte o informacje przekazane przez starostwa powiatowe (urzędy miast na prawach powiatu). Zestawienia ilościowe systemów na poziomie powiatowym są z kolei sporządzane w oparciu o dane otrzymane z gmin. Należy podkreślić, że wielokrotnie zdarza się, że przedmiotowe dane odbiegają od stanu rzeczywistego. Rozbieżności w tym zakresie są w dużym stopniu podyktowane tym, że funkcjonują do tej pory dwa systemy alarmowania: Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej (OLiOC) oraz PSP i OSP. Na poziomie gmin, na obszarach wiejskich syreny na remizach OSP pełnią podwójną rolę: są dedykowane ochronie ludności (emisja sygnałów obowiązujących w OC) oraz alarmowaniu jednostek OSP.*

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2024 cz. B str. 397-398, tom V str. 136-138)

- 3. Wojewoda Podkarpacki nie aktualizował *Zaleceń do PPZK* wydanych starostom i prezydentom miast na prawach powiatu Zarządzeniem nr 96/17 Wojewody Podkarpackiego z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie *zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego*. Powyższe skutkowało błędnymi zapisami w treści *Zaleceń do PPZK*:
 - a) W pkt 2 ppkt 1 lit. c, jako podstawę dla trybu raportowania i systemu wymiany informacji o zagrożeniach wskazano uchylone⁸¹ w 2019 roku Zarządzenie nr 82/15 Wojewody

⁸⁰ Dz. U. poz. 645.

⁸¹ Zarządzeniem nr 60/19 Wojewody Podkarpackiego z dnia 11 marca 2019 r. w sprawie wymiany informacji w systemie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego na terenie województwa podkarpackiego.

Podkarpackiego z dnia 4 maja 2015 r. w sprawie wymiany informacji w systemie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego na terenie województwa podkarpackiego.

- b) W pkt 3 ppkt 3 dotyczącym organizacji systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania wskazano, że: *Przy opracowywaniu tej części planu należy uwzględnić treść Zarządzenia nr 155/11 Wojewody Podkarpackiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 5 lipca 2011 r. w sprawie przygotowania i zapewnienia działania systemu wykrywania i alarmowania na terenie województwa podkarpackiego oraz Zarządzenie nr 281/11 Wojewody Podkarpackiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie przygotowania i zapewnienia działania systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach ludzi i środowiska na terenie województwa podkarpackiego, tj. zarządzenia oparte na nieaktualnych przepisach w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (szczegółowo opisane w pkt 1 wystąpienia, jako nieprawidłowość nr 2).*
- c) W pkt 3 ppkt 5 dotyczącym organizacji ewakuacji z obszarów zagrożonych nie uwzględniono zmian wynikających z wejścia w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny oraz ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej.
- d) W pkt 3 ppkt 9 dotyczącym zasad i trybu oceniania i dokumentowania szkód, jako podstawę organizacji działań wskazano nieaktualne Wytyczne Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie zasad i trybu udzielania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych związanych z remontem i odbudową obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej, w tym na przeciwdziałania skutkom takich zdarzeń w przyszłości oraz nieaktualne Zarządzenie Wojewody Podkarpackiego z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie powołania Wojewódzkiej Komisji ds. weryfikacji strat i szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi i ruchami osuwiskowymi ziemi na terenie województwa podkarpackiego.

Brak aktualizacji obowiązujących *Zaleceń do PPZK* miał negatywny wpływ na jakość PPZK opracowywanych przez starostów/prezydentów miast na prawach powiatu. Nieaktualne zapisy *Zaleceń do PPZK* miały odzwierciedlenie w postaci przypadków błędnych zapisów w treści PPZK przedkładanych Wojewodzie celem zatwierdzenia (PPZK Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego – przesłany do zatwierdzenia w dniu 7 stycznia 2025 r., PPZK Powiatu Jarosławskiego – przesłany do zatwierdzenia w dniu 14 stycznia 2025 r., PPZK Powiatu Jasielskiego – przesłany do zatwierdzenia w dniu 19 sierpnia 2025 r.).

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, iż *jedną z głównych przyczyn niezaktualizowania zaleceń do PPZK z roku 2017, jest dostosowanie sposobu pracy WCZK w ograniczonym składzie osobowym w sposób wymuszający priorytetyzowanie wykonawstwa licznych spraw bieżących. W nawiązaniu do tezy postawionej w pytaniu, że brak aktualizacji Zaleceń do PPZK miał negatywny wpływ na jakość PPZK Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego, Powiatu Jarosławskiego oraz Powiatu Jasielskiego, informuję, że jest ona prawdziwa, ale odślania jedynie niewielką część prawdy i przede wszystkim nie dotyczy sedna problemu. Sednem problemu jest porażająca ilość błędów różnej kategorii w ww. planach, wyartykułowanych łącznie na aż 25 stronach korespondencji wychodzącej (z uzasadnieniem i doradztwem w postaci*

wskazania rozwiązań planistycznych) oraz brak krytycznego myślenia wykonawców tych planów w odniesieniu do zapisów Zaleceń do PPZK, skutkującego bezrefleksyjnym powielaniem nieaktualnych treści aktów prawnych. Aktualne akty prawne (ustawy, wytyczne MSWiA itd.) są powszechnie dostępne, natomiast akty prawne, których autorem jest Wojewoda Podkarpacki były i są przekazywane korespondencją wychodzącą do ich wykonawców.

(akta kontroli tom II str. 321-337, 384-389, 403-424, 523-525)

4. W latach 2022–2023 Wojewoda Podkarpacki nie zarządzał, nie organizował i nie prowadził szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym corocznych ćwiczeń WZZK, o których mowa w *Procedurze działania WZZK*.

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, że: *W związku z rozpoczęciem wojny w Ukrainie w lutym 2022 r. oraz masowym napływem uchodźców do Polski, priorytetem stało się bieżące reagowanie na sytuację kryzysową oraz koordynacja działań związanych z pomocą humanitarną. Pracownicy oddziału zostali zaangażowani w realizację zadań m. in.: związanymi z organizacją i koordynacją pomocy dla obywateli Ukrainy, zapewnieniem miejsc zakwaterowania i transportem dla uchodźców, współpracą z samorządami, służbami, inspekcjami i strażami w zakresie zabezpieczenia potrzeb uchodźców, koordynacją działań informacyjnych i logistycznych na poziomie województwa. Należy podkreślić, że poza realizacją zadań pomocowych pracownicy Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego byli zaangażowani w realizację stałych przedsięwzięć (posiedzenie WZZK w sprawie matur, wakacji, przygotowania do sezonu zimowego itp.) oraz podejmowali działania w związku z zaistniałymi sytuacjami kryzysowymi (w 2022 r.: ogniska ASF na terenie województwa; w 2023 r.: protesty na przejściu granicznym). Wobec powyższego, prowadzenie planowych szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego zostało zawieszone, ponieważ zasoby kadrowe i organizacyjne wydziału były w pełni zaangażowane w realizację rzeczywistych działań kryzysowych o dużej skali.*

(akta kontroli tom III str. 15-18, 270-271)

5. Przekroczono dwuletni cykl planowania w zakresie zarządzania kryzysowego, czym naruszono przepis w art. 5 ust. 3 ustawy o zk, bowiem WPZK z 2019 roku został zatwierdzony w dniu 17 grudnia 2019 r., zaś WPZK z 2022 roku przekazano do zatwierdzenia w dniu 27 maja 2022 r., a zatwierdzono w dniu 27 lipca 2022 r.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że: *Przekroczenie dwuletniego cyklu planowania związane było z dużym zaangażowaniem w tamtym czasie (przez kilkanaście miesięcy) wszystkich pracowników WCZK w działania związane z reagowaniem na sytuację związaną z pandemią COVID-19. W związku z tym wystąpiło opóźnienie w pracach planistycznych nad przedmiotowym dokumentem. Tempo prowadzonych prac nad WPZK uzależnione było m.in. od współpracy z właściwymi organami administracji publicznej (niektóre również były zaangażowane w walkę z COVID-19) oraz podmiotami przewidywanymi do realizacji przedsięwzięć określonych w planie zarządzania kryzysowego. Współpraca ta polegała na aktualizacji zawartych w nim treści i procedur, w porozumieniu z ww. podmiotami, w zakresie ich dotyczącym. Z uwagi na fakt, że informacje zwrotne od współautorów planu otrzymywano z opóźnieniem i dodatkowo wymagały korekty w drodze kontaktów roboczych, proces aktualizacji WPZK został opóźniony. Poprzez organizację czasu pracy dokładane były starania, aby aktualizację przyspieszyć w stopniu racjonalnym, ze spełnieniem kryterium jakości dokumentu.*

6. Wojewoda Podkarpacki, zatwierdzając⁸² przedkładane przez starostów/prezydentów miast na prawach powiatu PPZK, realizował zadania w sposób przewlekły. Spośród 13 PPZK aktualnych na dzień 24 listopada 2025 r.:
- w przypadku trzech PPZK zatwierdzono je w terminie⁸³ dłuższym niż dwa miesiące (Powiat Przemyski, Powiat Przeworski, Powiat Tarnobrzeski),
 - w przypadku dwóch PPZK zatwierdzono je w terminie dłuższym niż trzy miesiące (Powiat Mielecki, Miasto Tarnobrzeg),
 - w przypadku dwóch PPZK zatwierdzono je w terminie dłuższym niż cztery miesiące (Powiat Sanocki, Powiat Jarosławski),
 - w przypadku jednego PPZK zatwierdzono go w terminie dłuższym niż pięć miesięcy (Miasto Rzeszów).

Dyrektor WBiZK w złożonych wyjaśnieniach podał, że *na czas procedowania i zatwierdzania przedkładanych Wojewodzie PPZK składa się kilka czynników, a jednym z najważniejszych jest jakość merytoryczna i użytkowa wyżej wymienionych dokumentów. Ich jakość jest zróżnicowana i w przypadku dokumentów niespełniających warunków do zatwierdzenia, praca którą musi wykonać 1 (słownie jeden!) pracownik merytoryczny stanowi istotne utrudnienie w szybkim załatwianiu sprawy. Analiza planu, wypunktowanie uwag, selekcja najważniejszych z nich, rzeczowe formułowanie na piśmie w oparciu o podstawy prawne jest czynnością odpowiedzialną i wymagającą wiedzy specjalistycznej z problematyki wielu zagrożeń. Żaden czynnik stresogenny – w tym presja czasu - nie może być przyczyną zaniechań w obszarze szeroko rozumianego planowania cywilnego. Nadmienić należy, że ustawodawca nie wskazał terminu zatwierdzania PPZK. Wszystkie elementy składowe dokumentu są analizowane w sposób mający przynieść wymierne efekty i pozwolić na sformułowanie przemyślanych i odpowiedzialnych uwag i sugestii tak, aby odbiorca mógł zaimplementować rozwiązania i w przyszłości je stosować. Skutkuje to wydłużeniem w czasie pogłębionej (nie pobieżnej) analizy PPZK. Należy zaznaczyć, że powiatowych planów zarządzania kryzysowego w województwie podkarpackim jest 25 (każdy po kilkaset stron). Zaakcentowania wymaga fakt, że sprawdzanie poprawności wykonawstwa dokumentacji planistycznej jest jednym z wielu zadań realizowanych we właściwej komórce organizacyjnej WBiZK. W obliczu ograniczonej obsady kadrowej zachodzi konieczność częstego przepriorytetyzowania zadań, których nie brakuje na co dzień, a zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych.*

Ocena częściowa

Wojewoda Podkarpacki zapewnił sporządzenie Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego (w okresie objętym kontrolą obowiązywały WPZK z grudnia 2019 r., lipca 2022 r. oraz września 2024 r.), jednakże w latach 2019–2022 przekroczono o pół roku wymagany, dwuletni cykl aktualizacji WPZK. Plany zawierały elementy wymagane przepisami, jednak WPZK z września 2024 roku zawierał nierzetelne, tj. niezgodne ze stanem faktycznym informacje dotyczące

⁸² Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy o zk.

⁸³ Licząc od daty wpływu dokumentu.

systemu ostrzegania i alarmowania w zakresie liczby i funkcjonalności syren alarmowych w województwie podkarpackim.

Zadania Wojewody dotyczące planowania cywilnego określone w art. 14 ust 1 i 2 lit. a, b i d ustawy o zarządzaniu kryzysowym realizowane były nierzetelnie. W WPZK z września 2024 roku nie uwzględniono działań hybrydowych i dezinformacji jako osobnych kategorii zagrożeń, co było niezgodne z wytycznymi wydanymi przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji – w kontekście przedstawienia tych zagrożeń w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego oraz ich wcześniejszego zidentyfikowania przez Wojewodę, jako zagrożeń możliwych na terenie województwa. Wojewoda nie aktualizował również zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego, bowiem ostatnie zarządzenie w tym zakresie wydano w czerwcu 2017 r. Zalecenia te były nieaktualne i opierały się na uchylonych aktach prawnych, co skutkowało przypadkami błędnych zapisów w treści PPZK przesyłanych Wojewodzie do zatwierdzenia.

W ocenie NIK, Wojewoda Podkarpacki rzetelnie weryfikował zawartość merytoryczną PPZK po ich przekazaniu do zatwierdzenia, jednak część PPZK zatwierdzano przewlekłe. Osiem na trzystaście aktualnych planów zostało zatwierdzonych przez Wojewodę w terminie dłuższym niż dwa miesiące od ich przedłożenia. Przepisy nie określają co prawda terminu do zatwierdzania takich planów, jednakże w tym przypadku należy odnieść się do ogólnych terminów załatwiania spraw, szczególnie że szybkość wykonywania zadań w tym zakresie ma znaczenie wobec krótkiego, dwuletniego cyklu planowania cywilnego. NIK wskazuje też, że Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdzał podkarpacki WPZK w terminach krótszych niż dwa miesiące.

W ocenie NIK – w kontekście wyjaśnień Dyrektora WBiZK – stwierdzone w niniejszym obszarze badań kontrolnych nieprawidłowości mogą być spowodowane niewystarczającą liczbą pracowników, którym powierzono wykonywanie kontrolowanych działań, złą organizacją pracy, w tym brakiem czasu na rzetelne wykonywanie działań, a także niską jakością merytoryczną dokumentów planistycznych przedkładanych przez starostwa powiatowe.

Wojewoda Podkarpacki nierzetelnie organizował szkolenia, ćwiczenia i treningi z zakresu zarządzania kryzysowego. W latach 2024-2025 szkolenia, ćwiczenia i treningi z zakresu zarządzania kryzysowego organizowane były prawidłowo, jednakże w latach 2022-2023 Wojewoda nie zorganizował ani jednego przedsięwzięcia w tym zakresie – pomimo istotnej zmiany poziomu i charakteru zagrożeń na terenie województwa podkarpackiego.

3. Stan realizacji zadań w zakresie ochrony ludności

Opis stanu faktycznego

3.1

Zadania związane z ochroną ludności i obroną cywilną realizowane są w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w ramach Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW⁸⁴.

Zarządzeniem nr 21/25 z dnia 27 stycznia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki zmienił zarządzenie w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie wprowadzając do tego Regulaminu zapisy określające zadania związane z ochroną

⁸⁴ Dalej WBiZK.

ludności i obroną cywilną. Do *Regulaminu PUW* wprowadzono m.in. (w §22 ust. 3) część C obejmującą 35 punktów określających zadania dotyczące obrony cywilnej i ochrony ludności. Zakres zadań określonych w Regulaminie pokrywał się z zadaniami nałożonymi na wojewodę jako organ ochrony ludności ustawą z dnia 5 grudnia 2024 r. *o ochronie ludności i obronie cywilnej*⁸⁵. Powyższa zmiana *Regulaminu PUW* weszła w życie 1 lutego 2025 r.

Zarządzeniem nr 108/25 z dnia 21 maja 2025 r. Wojewoda Podkarpacki dokonał zmiany w *Regulaminie PUW* poprzez wprowadzenie do struktury Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW – Oddziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Zmiana ta weszła w życie 1 czerwca 2025 r.

(akta kontroli tom IV str. 3-17)

Z mocą obowiązującą od 1 czerwca 2025 r. weszło w życie zarządzenie nr 3/25 Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW⁸⁶ z dnia 23 maja 2025 r. w sprawie ustalenia Regulaminu wewnętrznego Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW⁸⁷. W Regulaminie tym wydzielono w strukturze organizacyjnej WBiZK Oddział Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej o symbolu ZK-VIII. W Regulaminie ustalono, że Oddział ten podlega pod bezpośredni nadzór Dyrektora WBiZK. W Regulaminie wewnętrznym WBiZK ujęto również (w §16) 38 punktów określających zadania dotyczące obrony cywilnej i ochrony ludności. Zakres zadań określonych w Regulaminie wewnętrznym WBiZK pokrywał się z zadaniami nałożonymi na Wojewodę jako organ ochrony ludności ustawą o oloc.

(akta kontroli tom IV str. 18-57)

Od dnia wejścia w życie ustawy o oloc, tj. od dnia 1 stycznia 2025 r. realizację zadań w niej określonych prowadziła jedna osoba w ramach jednego etatu – był to Zastępca Kierownika Oddziału Spraw Obronnych i Obrony Cywilnej. Następnie, tj. po utworzeniu Oddziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, zadania z zakresu ustawy o oloc pełnili:

- Kierownik Oddziału (na podstawie zakresu obowiązków z dnia 12 czerwca 2025 r. – 1 etat),
- Inspektor Wojewódzki w Oddziale (na podstawie zakresu obowiązków z dnia 12 czerwca 2025 r. – 1 etat),

Ponadto, w zakresie obsługi magazynu obrony cywilnej, obowiązki realizowało czterech pracowników zatrudnionych poza korpusem służby cywilnej (łącznie 3 ½ etatu na podstawie zakresów obowiązków z dnia 26 lutego 2024 r.).

Ponadto Starszy Inspektor w WBiZK, na podstawie zakresu obowiązków z dnia 14 lipca 2025 r., oprócz prowadzenia spraw z zakresu obrotu paliwami i zmniejszenia zużycia paliw w celu zapewnienia sprawnego i efektywnego podejmowania działań w sytuacji wystąpienia zagrożenia na terenie województwa podkarpackiego, realizowała zadania związane ze sporządzaniem umów dotacyjnych z organami ochrony ludności na realizację zadań wynikających z ustawy o oloc – jako zadanie doraźne.

(akta kontroli str. tom IV str. 58-121)

⁸⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1907, dalej: ustawa o oloc.

⁸⁶ Dalej: Dyrektor WBiZK.

⁸⁷ Dalej: Regulamin wewnętrzny WBiZK.

W złożonym wyjaśnienia Kierownik Oddziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej podał, że obecna liczba osób oraz etatów przeznaczonych do wykonywania zadań jest nieadekwatna do ich zakresu złożoności oraz czasochłonności. Zakres obowiązków wynikających z przepisów dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej obejmuje między innymi realizację zadań wynikających z Programu Ochrony Ludności Obrony Cywilnej, prowadzenie analiz i planowania, opracowywanie dokumentacji, organizowanie szkoleń i ćwiczeń, ewakuacji, nadawanie przydziałów mobilizacyjnych, przeprowadzenie i organizowanie zasobów ochrony cywilnej, współpracę z innymi jednostkami oraz realizację działań w sytuacjach nagłych. Zadania te wymagają stałej gotowości, wysokiej dostępności oraz dużego nakładu pracy administracyjnej i organizacyjnej. Przy obecnym stanie etatowym nie ma możliwości zapewnienia pełnej efektywności i utrzymania wymaganych standardów. Niedostateczna obsada kadrowa uniemożliwia terminowe, rzetelne i kompleksowe wykonywanie wszystkich powierzonych obowiązków, a także ogranicza możliwość właściwego planowania oraz bieżącej realizacji zadań. Powoduje to również ryzyko kumulowania się zaległości oraz ogranicza zdolność do reagowania na sytuacje nagłe w wymaganym czasie. Pisma w sprawie utworzenia Oddziału jak również potrzeby kadrowe niezbędne do realizacji zadań wynikających z ustawy były kierowane już końcem 2024 roku i ponawiane po wyjściu w życie ustawy. W mojej ocenie zwiększenie liczby etatów jest niezbędne, aby prawidłowo wywiązywać się z ustawowych obowiązków w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa i przygotowania organizacyjnego.

(akta kontroli str. tom IV str. 494)

W złożonym wyjaśnieniu Wojewoda Podkarpacki poinformował, że w aktualnej strukturze organizacyjnej podział obowiązków został ukształtowany w sposób umożliwiający maksymalne wykorzystanie potencjału i kompetencji pracowników realizujących zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Zadania w ww. obszarze realizowane są przede wszystkim przez pracowników Oddziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. (...) Ww. oddział korzysta ze stałego wsparcia pracowników Wieloosobowego Stanowiska Pracy Do Spraw Organizacyjno-Finansowych, a także 2 pracowników Oddziału Spraw Obronnych w WBiZK. Realizację ww. zadań wspiera również dwóch stażystów oraz jedna osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej. Ponadto, w realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej włączone są inne komórki organizacyjne Urzędu, których wsparcie ma znaczenie dla kompleksowego wykonywania nałożonych ustawowo obowiązków. Są to pracownicy Wydziału Organizacyjno- Administracyjnego, wykonujący ww. zadania na zasadzie służbowego polecenia ustnego. (...) Jednocześnie, celem zapewnienia właściwej organizacji pracy przeprowadzone zostały nabory do pracy: na stanowisko starszego specjalisty do spraw szkoleń i ćwiczeń w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej, w wyniku którego została zatrudniona 1 osoba oraz na stanowisko głównego specjalisty do spraw zamówień publicznych, inwestycji oraz spraw finansowych w Wieloosobowym Stanowisku Pracy Do Spraw Organizacyjno-Finansowych w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW w Rzeszowie (umowa na zastępstwo), w wyniku którego kandydat nie został wyłoniony. Ponowny nabór jest w toku. Przeprowadzono również nabór na stanowisko starszego inspektora wojewódzkiego do spraw zbiorowej ochrony ludności w Oddziale Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. W ramach postępowania wyłoniono kandydata, który nie podjął zatrudnienia. Nabór zostanie powtórzony. Podsumowując, istnieje potrzeba zwiększenia liczby etatów realizujących zadania w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej, gdyż podejmowane działania mają charakter doraźny. Budżet PUW w Rzeszowie nie posiada możliwości sfinansowania większej liczby dodatkowych stanowisk pracy do realizacji tego zadania, zatem potrzebne jest zwiększenie środków z puli centralnej. Dyrektor Wydziału

Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego skierował do Dyrektora Generalnego Urzędu pisma w sprawie utworzenia trzech nowych stanowisk do obsługi zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz utworzenia Oddziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej w strukturach Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW w Rzeszowie. Stosownie do przedstawionych wniosków utworzono Oddział Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej oraz przeprowadzono nabory opisane w pkt 1 niniejszego pisma. Ponadto Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji otrzymywał od Wojewodów: Łódzkiego, Warmińsko-Mazurskiego i Zachodniopomorskiego, pisma dotyczące wzmocnienia etatowego wojewodów, w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Działania te były popierane przez wszystkich wojewodów, w tym również przeze mnie. Mimo braku wsparcia etatowo-finansowego z budżetu państwa, w ramach możliwości finansowych Urzędu wygospodarowano środki na utworzenie trzech nowych stanowisk pracy w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Po przeanalizowaniu istniejącej sytuacji finansowej w PUW w Rzeszowie, pod kątem zabezpieczenia wypłaty obligatoryjnych świadczeń pieniężnych należnych pracownikom ze stosunku pracy, w chwili obecnej nie ma możliwości wygospodarowania - w ramach ustalonego dla Urzędu limitu wynagrodzeń osobowych - dodatkowej puli środków na zwiększenie dotychczasowej obsady WBiZK.

(akta kontroli str. tom IV str. 491-493)

3.2

W wyjaśnieniu złożonym w dniu 11 września 2025 r. Dyrektor WBiZK poinformował, że Wojewoda Podkarpacki do dnia dzisiejszego nie wyznaczył podmiotów ochrony ludności, nie zawierał porozumień z podmiotami w zakresie wykonywania zadań ochrony ludności, jak również nie wydawał decyzji o uznaniu za podmiot ochrony ludności. Dyrektor WBiZK poinformował również, że do dnia dzisiejszego Wojewoda Podkarpacki nie rozpatrywał odwołań od decyzji o uznaniu za podmiot ochrony ludności wydanych przez wójtów lub starostów z terenu województwa podkarpackiego.

(akta kontroli tom IV str. 137-139)

W piśmie z dnia 25 kwietnia 2025 r. (ZK-III.644.3.2025) Wojewoda Podkarpacki (w odpowiedzi na pismo z dnia 11 kwietnia 2025 r.) poinformował Podsekretarza Stanu w MSWiA o liczbie podmiotów, z którymi jst z terenu województwa podpisały porozumienia dotyczące działań w obszarze ochrony ludności (59).

Informacje te przekazano na podstawie pism z trzech powiatów z terenu województwa podkarpackiego. Ponadto Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że Wojewoda nie prowadzi rejestru porozumień jakie organy ochrony ludności szczebla gminnego i powiatowego zawierają z podmiotami ochrony ludności.

(akta kontroli tom IV str. 140-156)

3.3

W wyjaśnieniu złożonym w dniu 22 września 2025 r. Dyrektor WBiZK poinformował, że Wydział nie otrzymywał z MSWiA, RCB lub innych organów pism w sprawie organizacji Centralnej/Wojewódzkiej Ewidencji Zasobów. W nawiązaniu do powyższego Wydział nie przekazywał do jednostek samorządu terytorialnego pism w sprawie organizacji Centralnej Ewidencji Zasobów.

(akta kontroli tom IV str. 137-139)

3.4

W piśmie do Podsekretarza Stanu w MSWiA z dnia 25 kwietnia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował m.in., że *Analizowane są zasoby magazynów obrony cywilnej. Przystarzały sprzęt jest poddawany likwidacji. Ponadto typowane są miejsca pod budowę lub tworzenie nowych magazynów.*

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że *analiza zasobów magazynowych obrony cywilnej realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzona jest na bieżąco, zalecenia w tym zakresie były wielokrotnie podnoszone na spotkaniach z organami ochrony ludności. Ponadto na bieżąco prowadzone są przeklasyfikowania – wybrakowania sprzętu przez wojewódzką komisję do oceny przydatności składników majątku Wydziału i PUW do dalszego użytkowania.*

Do wyjaśnień załączono protokoły przekwalifikowania – wybrakowania sprzętu z 25 sierpnia 2025 r. i 8 września 2025 r.

Ponadto Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że *Wojewoda posiada magazyny obrony cywilnej, które są sukcesywnie uzupełniane. Ponadto prowadzone są rozmowy z podmiotami sektora gospodarczego na temat możliwości ich wykorzystania w ochronie ludności, w tym udzielania pomocy doraźnej poprzez dostarczanie asortymentu niezbędnego do przetrwania przez okres minimum 3 dni trwania zagrożenia.*

Podsekretarz Stanu w MSWiA przy piśmie z dnia 6 sierpnia 2025 r. przekazał Wojewodzie Podkarpackiemu *Zestawienie minimalnego asortymentu ilościowego w ramach zasobów terytorialnych organów ochrony ludności* z poleceniem przekazania go jednostkom samorządu terytorialnego z terenu województwa podkarpackiego. Zestawienie to zostało zamieszczone w formie pliku do pobrania na stronie <https://rzeszow.uw.gov.pl/ochrona-ludnosci-i-obrony-cywilnej>.

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor WBiZK podał, że dokument ten omówiony został z organami ochrony ludności podczas wideokonferencji w dniu 5 września 2025 r.

Ponadto w ww. piśmie z dnia 6 sierpnia 2025 r. z MSWiA poinformowano, że *Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025 i 2026 nie przewiduje w roku 2025 zakupu pojazdów za wyjątkiem sprzętu dla Państwowej Straży Pożarnej. W szczególności nie ma możliwości zakupu pojazdów dla jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów.*

(akta kontroli tom IV str. 157-202)

W dniu 14 stycznia 2025 r. w PUW odbyła się narada w sprawie poszukiwania nieruchomości na potrzeby WBiZK.

W piśmie z dnia 10 lutego 2025 r. Dyrektor WBiZK poinformował Dyrektora Wydziału Nieruchomości PUW o niezbędnych parametrach nieruchomości na potrzeby WBiZK z przeznaczeniem na budynek biurowo-magazynowy, w tym jego lokalizacji, oczekiwanej powierzchni działki, możliwości w zakresie przyłączy do infrastruktury łącznościowo-teleinformatycznej oraz sieci elektrycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, deszczowej i gazowej.

Pismem z dnia 11 sierpnia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki polecił starostom i prezydentom miast na prawach powiatu przygotowanie zestawienia nieruchomości o powierzchni powyżej 1 ha należących do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa z wyłączeniem nieruchomości oddanych w trwałą zarząd.

Pismem z dnia 12 sierpnia 2025 r. Sekretarz Stanu w MSWiA polecił Wojewodzie Podkarpackiemu *uwzględnić w planowaniu zadań do realizacji utworzenie w 2025 r. w każdym województwie na wschodniej i północnej granicy kraju co najmniej 5 magazynów podwójnego przeznaczenia z powierzchnią magazynową na potrzeby obrony cywilnej i Sił Zbrojnych (tzw. magazyny dual-use)*. Poinformował, że *po stronie wojewodów oraz jest leży pozyskanie działki o powierzchni 1-2 ha, zaś budowa, zagospodarowanie oraz uzupełnienie magazynu należy do zadań Ministerstwa Obrony Narodowej*. W załączeniu przekazano poglądowe wytyczne odnośnie do wymogów technicznych dla miejsca składowania.

Przy piśmie z dnia 26 sierpnia 2025 r. Dyrektor Wydziału Nieruchomości PUW przekazał Dyrektorowi WBiZK zestawienie nieruchomości o powierzchni powyżej 1 ha należących do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa z terenu powiatów: lubaczowskiego, jarosławskiego, przemyskiego, bieszczadzkiego, leskiego oraz Miasta Przemyśla. Wykaz ten obejmował 80 nieruchomości, z czego 12 nieruchomości oznaczono jako zabudowane, a pozostałe jako niezabudowane.

(akta kontroli tom IV str. 206-223)

Komisja inwentaryzacyjna powołana zarządzeniem Dyrektora PUW⁸⁸ dokonała w okresie 13 września 2024 r. – 10 października 2024 r. spisu z natury składników majątkowych WBiZK znajdujących się w PUW oraz w Wojewódzkim Magazynie Sprzętu Obrony Cywilnej, a także w wojewódzkich magazynach przeciwpowodziowych w Tarnobrzegu, Mielcu, Jastkowicach, Nowej Sarzynie, Sanoku, Jaśle i Rzeszowie oraz w obiektach Radiowej Sieci Zarządzania Wojewody i obiektach sieci łączności radiowej na potrzeby systemu PRM.

(akta kontroli tom IV str. 161-181)

3.5

Pismem z dnia 11 lutego 2025 r. Dyrektor RCB zaprosił przedstawicieli Wojewody Podkarpackiego na jednodniowe warsztaty mające odbyć się w dniu 24 lutego 2025 r. dotyczące opracowania wytycznych dla wojewódzkich planów ewakuacji.

W odpowiedzi na ww. zaproszenie Wojewoda Podkarpacki skierował do udziału w ww. warsztatach dwie osoby z WBiZK.

Pismem nr BP-I.401.1.2024, KW.592.2025 (data wpływu do PUW 20 lutego 2025 r.) Dyrektor RCB zwrócił się m.in. do Wojewody Podkarpackiego o dokonanie analizy możliwości ewakuacji na masową skalę w zakresie zdolności transportowych, zabezpieczenia potrzeb bytowych osób ewakuowanych oraz dostępnej infrastruktury mogącej przyjąć ludność ewakuowaną z uwzględnieniem następujących parametrów:

- dostępność środków transportowych pozostających w dyspozycji administracji po przekazaniu zasadniczego sprzętu SZ RP w ramach świadczeń rzeczowych – ile ludności województwa są w stanie ewakuować przy obecnym stanie posiadania,
- lokalizacja ośrodków ewakuacji z dala od infrastruktury krytycznej (w miarę możliwości),
- pojemność ośrodków ewakuacji, zdolność do zapewnienia podstawowych potrzeb (woda pitna, pomoc medyczna itp.).

⁸⁸ Nr 14/24 z dnia 11 września 2024 r.

Pismem z dnia 27 marca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował Dyrektora RCB o dostępnej liczbie pojazdów oraz liczbie osób, jaka może być ewakuowana tymi pojazdami, a także przekazał listę lokalizacji ośrodków ewakuacji.

(akta kontroli tom IV str. 224-230)

Wytyczne do opracowania wojewódzkich planów ewakuacji ludności zatwierdzone przez Dyrektora RCB 18 czerwca 2025 r. zawierały założenia i ograniczenia planistyczne w ramach czterech scenariuszy: „SP_1 – przewidywane wystąpienie klęski żywiołowej”, „SP_2 – wystąpienie klęski żywiołowej”, „SP_3 – zagrożenie wojną”, „SP_4 – czas wojny”. W dokumencie zawarto wytyczne m.in. dotyczące miejsc przyjęcia ludności ewakuowanej, sposobu powiadamiania o zagrożeniach i ewakuacji, wsparcia załadunku i transportu, zabezpieczenia mienia pozostawionego przez ewakuowaną ludność, wojskowego organu właściwego do uzgadniania tras przemieszczania ewakuowanej ludności, ogólnej koncepcji ewakuacji ludności. W dokumencie tym zawarto również wytyczne w zakresie struktury wojewódzkiego planu ewakuacji ludności oraz procesu uzgadniania planów ewakuacji.

(akta kontroli tom IV str. 231-235)

Pismem nr BP-I.401.1.2024, KW.1928.2025 Dyrektor RCB zwrócił się do wojewodów o przekazanie do 4 sierpnia 2025 r. informacji dotyczących obowiązującego harmonogramu opracowania wojewódzkiego planu ewakuacji, określenia obecnego etapu prac, zakresu planowanego włączania w plany wojewódzkie podmiotów ochrony ludności, takich jak ITD, RARS, PCK czy Caritas Polska, zakresu przewidywanego włączenia w wykonywanie zadań ochrony ludności lub obrony cywilnej organizacji pozarządowych na podstawie porozumień oraz prognozowanego wykorzystania na potrzeby ewakuacji nieruchomości ujętych w ramach Krajowego Zasobu Nieruchomości.

Pismem z dnia 4 sierpnia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki przekazał Dyrektorowi RCB harmonogram opracowania wojewódzkiego planu ewakuacji, który przewidywał:

- na sierpień 2025 r. - pozyskanie wykazu nieruchomości przekazanych przez starostów wynikających z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości, pozyskanie z CWCR Rzeszów danych wyjściowych do planowania dotyczących identyfikacji obszarów zagrożonych potencjalnymi działaniami militarnymi na terenie województwa podkarpackiego, rozpoczęcie uzgodnień z Wojskową Komendą Transportu w Lublinie tras przemieszczania ewakuowanej ludności na terenie województwa,
- na wrzesień 2025 r. - przesłanie do jednostek samorządu terytorialnego zaleceń w sprawie opracowania wkładów do wojewódzkiego planu ewakuacji oraz sporządzenie przez organy ochrony ludności i przesłanie wkładów do wojewódzkiego planu ewakuacji,
- na październik 2025 r. - przesłanie do uzgodnienia z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa wojewódzkiego planu ewakuacji.

Ponadto Wojewoda Podkarpacki poinformował Dyrektora RCB, że:

- odbyło się spotkanie z CWCR Rzeszów, w wyniku którego realizowana jest pierwsza część harmonogramu opracowania wojewódzkiego planu ewakuacji, w momencie otrzymania przedmiotowej informacji realizowane będą kolejne etapy,
- planuje się włączyć podmioty ochrony ludności takie jak: PCK, GOPR, Caritas Polska do wykonywania zadań ochrony ludności przy ewakuacji w postaci m.in. zabezpieczenia pomocy

medycznej czy humanitarnej zarówno w miejscach zbiórek ewakuowanych, na trasie, jak i w miejscach docelowych,

- w razie rozwoju sytuacji i stosownie do zidentyfikowanych potrzeb planuje się włączenie organizacji pozarządowych w ewakuację ludności, na podstawie porozumień,
- wskazane w Krajowym Zasobie Nieruchomości obiekty będą determinować dalsze działania planistyczne w zakresie ich wykorzystania przy ewakuacji ludności w ramach województwa.

Pismem nr BP-I.401.1.2024, KW.2172.2025 Zastępca Dyrektora RCB zwrócił się do wojewodów z prośbą o przekazanie do dnia 10 września 2025 r. stanu prac nad wojewódzkimi planami ewakuacji ludności oraz wkładami powiatów i gmin do planów wojewódzkich, a także wytycznych opracowanych i przesłanych przez wojewodów do powiatów i gmin ws. opracowania wkładów do wojewódzkiego planu ewakuacji ludności. Ponadto w ww. piśmie Zastępca Dyrektora RCB przekazał wojewodom dodatkowe wytyczne do sporządzania wojewódzkich planów ewakuacji.

Pismem z dnia 5 sierpnia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki zaprosił Dowódcę 3 Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej na spotkanie robocze w dniu 8 sierpnia 2025 r. w sprawie opracowania Wojewódzkiego Planu Ewakuacji Ludności.

Pismem z dnia 5 sierpnia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki zaprosił Szefa Ośrodka Zamiejscowego Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji w Rzeszowie na spotkanie robocze w dniu 8 sierpnia 2025 r. w sprawie opracowania Wojewódzkiego Planu Ewakuacji Ludności.

(akta kontroli tom IV str. 236-247)

Przy piśmie z dnia 10 września 2025 r. Wojewoda Podkarpacki przekazał starostom, wójtom, burmistrzom oraz prezydentom miast z terenu województwa podkarpackiego *Zalecenia do opracowania wkładu do „Planu ewakuacji ludności województwa podkarpackiego” oraz Zobrazowanie sposobu ustalania współrzędnych geograficznych obiektu – zrzut ekranu z przykładem.*

Ponadto Wojewoda Podkarpacki przekazał ww. jst harmonogram opracowania wkładów do Wojewódzkiego Planu Ewakuacji:

- wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) zostali zobligowani do opracowania wkładów do 30 września 2025 r. z jednoczesnym przekazaniem ich do właściwego starosty,
- starostowie oraz prezydenci miast na prawach powiatu zostali zobligowani do 10 października 2025 r. do opracowania wkładów oraz do przekazania Wojewodzie Podkarpackiemu wkładów będących podsumowaniem wkładów opracowanych przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).

(akta kontroli tom IV str. 248-276)

W dniach 2–23 października 2025 r. wszyscy starostowie oraz prezydenci miast na prawach powiatu z terenu województwa podkarpackiego przekazali Wojewodzie Podkarpackiemu wkłady do Wojewódzkiego Planu Ewakuacji.

W dniu 31 października 2025 r. odbyła się rozmowa telefoniczna z przedstawicielem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB) dotycząca terminu przekazania do uzgodnienia Wojewódzkiego Planu Ewakuacji. W trakcie rozmowy ustalono przesunięcie pierwotnie ustalonego terminu przekazania dokumentu i wyznaczono go na 7 listopada 2025 r., ze względu na realizację zadań wynikających z Programu ochrony ludności i obrony cywilnej, które angażują większość zasobów

kadrowych Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

(akta kontroli tom IV str. 277-280)

Przy piśmie z dnia 7 listopada 2025 r. Wojewoda Podkarpacki przekazał Dyrektorowi RCB Plan Ewakuacji Ludności Województwa Podkarpackiego wraz z załącznikami.

(akta kontroli tom IV str. 281-306)

3.6

Wojewoda Podkarpacki w dniach 28–30 kwietnia 2025 r. ukończył szkolenie zasadnicze z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla osób pełniących funkcję wojewodów i marszałków województw. Szkolenie zostało przeprowadzone przez Akademię Pożarniczą, a zakres tematyczny szkolenia był zgodny z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia⁸⁹.

(akta kontroli tom IV str. 309-310)

Pracownicy PUW, którym powierzono realizację obowiązków w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej nie przeszli szkolenia do 30 czerwca 2025 r.

W złożonym wyjaśnieniu, Dyrektor WBiZK podał, że zgodnie z art. 49 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przeprowadza się co najmniej - dla osób wykonujących zadania związane z ochroną ludności i obroną cywilną - nie rzadziej niż raz na rok. Z kolei zgodnie z art. 205 ww. ustawy, pierwsze szkolenia dla osób, o których mowa w art. 49 ust. 2, kwalifikujących się do szkolenia w dniu wejścia w życie ustawy, przeprowadza się nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. W związku z powyższym od momentu utworzenia Oddziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, tj. 1 czerwca 2025 r. pracownikom Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie p. Witoldowi Kwaśnemu oraz p. Andżelice Fornal zgodnie z obowiązującymi zakresami czynności zostały powierzone zadania wynikające z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, natomiast p. Katarzyna Rawska została zatrudniona w dniu 10 lipca 2025 r. i od tego momentu liczony jest czas na przeprowadzenie pierwszych szkoleń w przedmiotowym zakresie.

(akta kontroli tom IV str. 311)

Pismem z dnia 10 stycznia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował wójtów, starostów, burmistrzów oraz prezydentów miast z terenu województwa podkarpackiego, że w dniu 20 stycznia 2025 r. o godz. 10.00 w Sali kolumnowej w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie, w związku z wejściem w życie ustawy o oloc, odbędzie się szkolenie w sprawie realizacji zadań wynikających z w/w aktu prawnego oraz procedowanych rozporządzeń wykonawczych. Podczas przedmiotowego spotkania omówione zostaną również sprawy związane z pozamilitarnym przygotowaniem obronnym oraz zarządzaniem kryzysowym. W związku z powyższym, uwzględniając ważność omawianych zagadnień, zapraszam Państwa do osobistego uczestnictwa w organizowanym spotkaniu.

⁸⁹ Dz. U. poz. 162.

Pismem z dnia 28 stycznia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował starostów i prezydentów miast z terenu województwa podkarpackiego o przygotowaniu przez RCB serii krótkich, jednogodzinnych szkoleń wzmacniających odporność i zdolność do przeciwdziałania zagrożeniom na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej oraz o terminie spotkania pt. „Jak rozmawiać ze społecznością lokalną o zagrożeniach” (30 stycznia 2025 r. o godz. 13.00 na platformie Google Meet).

W dokumentacji WBiZK znajdowały się również wiadomości e-mail z RCB informujące o kolejnych spotkaniach z ww. serii, tj. „Komunikacja z grupami wrażliwymi” (27 lutego 2025 r.) oraz „Po drugiej stronie barykady: Dziennikarz – przyjaciel czy wróg?” (30 kwietnia 2025 r.).

Pismem z dnia 8 kwietnia 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował starostów i prezydentów miast z terenu województwa podkarpackiego, że w dniu 15 kwietnia 2025 r. w sali kolumnowej PUW odbędzie się spotkanie organów ochrony ludności szczebla powiatowego z przedstawicielami Państwowej Straży Pożarnej w sprawie wdrażania i realizacji zadań wynikających z ustawy o oloc.

Pismem z dnia 9 maja 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z terenu województwa podkarpackiego, że zgodnie z art. 50 ust 2 ustawy o oloc *szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) organizują wojewodowie. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia określa, iż szkolenie obejmuje co najmniej 24 jednostki dydaktyczne, w tym co najmniej 16 jednostek dydaktycznych realizowanych w trybie stacjonarnym (z bezpośrednim, fizycznym kontaktem z osobą prowadzącą zajęcia dydaktyczne). W związku z powyższym w maju i czerwcu br. zostanie zorganizowane szkolenie dla Państwa wójtów, burmistrzów, prezydentów miast. Szkolenie zostało podzielone na 3 części. Udział Państwa jako organu ochrony ludności w każdej części szkolenia jest obowiązkowy. Po ukończeniu szkolenia każdy z uczestników otrzyma dyplom.*

W piśmie Wojewoda Podkarpacki wskazał terminy trzech części szkolenia: 22 maja 2025 r. i 4 czerwca 2025 r. w sali kolumnowej PUW oraz w dniach 9–24 czerwca 2025 r. terminy części praktycznej szkoleń (w sześciu grupach w siedzibach KM/KP PSP).

(akta kontroli tom IV str. 312-322)

W złożonym wyjaśnieniu Prorektor ds. Kształcenia i Studentów (z upoważnienia Rektora-Komendanta) Akademii Pożarniczej podał, że ani Wojewoda Podkarpacki, ani Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie nie występowała do Akademii Pożarniczej z wnioskiem o przeprowadzenie weryfikacji tych podmiotów pod kątem spełniania warunków podmiotu szkolącego w rozumieniu art. 50 ust. 2 ustawy o oloc oraz ww. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji *w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia.*

(akta kontroli tom IV str. 326-348)

Podkarpacki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w złożonym wyjaśnieniu podał, że *Podmiotem realizującym szkolenie z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) z terenu województwa podkarpackiego przeprowadzonego w dniach 22 maja – 24 czerwca 2025 roku był Ośrodek Szkolenia w Nisku Państwowej Straży Pożarnej, jako*

ośrodek szkolenia służby podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, wymieniony w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz w § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia. W oparciu o art. 52 ust. 2 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej i art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej zostało zawarte porozumienie pomiędzy Wojewodą Podkarpackim, a Podkarpackim Komendantem Wojewódzkim PSP w sprawie przeprowadzenia przedmiotowego szkolenia jako realizacji ustawowych zadań. Na podstawie art. 8 ust. 1a ustawy o PSP ośrodki szkolenia PSP nie stanowią odrębnych jednostek organizacyjnych, lecz wchodzi w skład komendy wojewódzkiej (...). W związku z powyższym wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) z terenu woj. podkarpackiego posiadają dyplomy zaświadczające ukończenie przedmiotowego szkolenia podpisane przez Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z uwagi na to, że Ośrodek Szkolenia w Nisku niebędący jednostką organizacyjną, lecz wyodrębnioną strukturą organizacyjną w ramach Komendy Wojewódzkiej PSP w Rzeszowie jest reprezentowany przez Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP. (...) Ośrodek Szkolenia w Nisku na podstawie stosunku służbowego zapewnił co najmniej dwie osoby do prowadzenia zajęć dydaktycznych, które posiadały tytuł zawodowy magistra inżyniera pożarnictwa i co najmniej 5 lat służby w jednostkach ochrony przeciwpożarowej oraz udokumentowane doświadczenie dydaktyczne. Stosownie do zapisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia nie badano posiadania przez osoby szkolące ukończonego szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Osobami szkolącymi byli strażacy pełniący służbę w Komendzie Wojewódzkiej PSP w Rzeszowie oraz na podstawie delegacji służbowej strażacy pełniący służbę w komendach powiatowych (miejskich) PSP woj. podkarpackiego, przeprowadzający szkolenie w ramach obowiązków służbowych. Wyznaczone osoby z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w ramach obowiązków służbowych zostały delegowane przez Wojewodę Podkarpackiego i spełniały wymogi posiadania doświadczenia dydaktycznego oraz co najmniej 10 lat stażu pracy lub służby w komórkach organizacyjnych administracji publicznej związanych z ochroną ludności, obroną cywilną lub zarządzaniem kryzysowym.

(akta kontroli tom IV str. 323-325, 350-356)

W złożonym wyjaśnieniu Prorektor ds. Kształcenia i Studentów (z upoważnienia Rektora-Komendanta) Akademii Pożarniczej podał, że Akademia Pożarnicza przeprowadziła do dnia 1 lipca 2025 r. szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, zapewniając dostępność miejsc wszystkim starostom i prezydentom miast na prawach powiatu województwa podkarpackiego. Szkolenie ukończyli wszyscy starostowie i prezydenci miast z wyjątkiem Prezydenta Miasta Rzeszów, który w szkoleniu dedykowanym województwu podkarpackiemu, przeprowadzonym w dniach 10-13 marca 2025 r., uczestniczył tylko pierwszego dnia, tj. 10 marca 2025 r.

Do ww. pisma dołączono listy obecności, plany zajęć oraz wyciąg z rejestru dyplomów zaświadczających o ukończeniu szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez starostów i prezydentów miast na prawach powiatu z terenu województwa podkarpackiego.

(akta kontroli tom IV str. 326-348)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że Wojewoda Podkarpacki nie otrzymał od Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdzonego planu ćwiczeń z zakresu ochrony ludności

i obrony cywilnej wraz z wytycznymi i zaleceniami. Wojewoda Podkarpacki na bieżąco zatwierdza wpływające plany ćwiczeń dla prezydentów miast na prawach powiatu oraz starostów. W dniu 16 września 2025 r. Wojewoda Podkarpacki przekazał do jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego wytyczne i zalecenia dot. zakresu ćwiczeń organizowanych w województwie podkarpackim przez prezydentów miast na prawach powiatu, starostów i marszałka województwa. Ponadto pismem nr ZK-VIII.647.25.2025 z dnia 16 września 2025 r. przekazano do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji celem zatwierdzenia plan ćwiczenia Wojewody Podkarpackiego z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej „PODKAPRACIE - 2025”.

Przy ww. piśmie Dyrektor WBiZK przekazał wytyczne i zalecenia dot. zakresu ćwiczeń organizowanych w województwie podkarpackim, wzorcowy plan ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz plan ćwiczeń Wojewody Podkarpackiego z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej „PODKAPRACIE - 2025”.

(akta kontroli tom IV str. 349, 357-367)

3.7

Przy piśmie z dnia 25 lutego 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA, w związku z planowanym ogłoszeniem rozporządzenia w sprawie kryteriów uznawania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne, a także wobec zobowiązań wynikających z art. 91 i 207 ustawy o oloc zwrócił się do wojewodów o podjęcie działań z zakresu uruchomienia przedsięwzięć dotyczących sprawdzania i uznania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne.

Pismem z dnia 7 marca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował wójtów, starostów, burmistrzów i prezydentów miast z terenu województwa podkarpackiego, że na terenie województwa zostały uruchomione przedsięwzięcia dotyczące sprawdzania i uznania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne.

Przy piśmie z dnia 24 marca 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA poinformował wojewodów, że istnieje konieczność zrealizowania przez organy ochrony ludności obowiązku, o którym mowa w art. 91 ust. 3 i 4 w związku z art. 207 ustawy o oloc, tj. zlecenia sprawdzenia obiektu budowlanego, który przed dniem wejścia w życie ustawy pełnił funkcję budowli ochronnej, pod względem spełniania lub możliwości spełniania warunków dla obiektów zbiorowej ochrony. Przy piśmie tym przekazał wzór „Zlecenia sprawdzenia obiektu budowlanego/części obiektu budowlanego, który przed 1 stycznia 2025 r. pełnił funkcję budowli ochronnej” z prośbą o wykorzystanie przez komendantów miejskich/powiatowych PSP i powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego. Zwrócił się również o przekazanie wzoru starostom (prezydentom miast na prawach powiatu) z jednoczesnym poleceniem przekazania ich do zastosowania przez wójtów i burmistrzów (prezydentów miast).

Pismem z dnia 28 marca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki przekazał wójtom, starostom, burmistrzom i prezydentom miast z terenu województwa podkarpackiego ww. Zalecenia z prośbą o wykorzystanie przez komendantów miejskich/powiatowych PSP i powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego.

Pismem z dnia 18 kwietnia 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA poinformował wojewodów o spotkaniu, jakie odbyło się z przedstawicielami PKP S.A., a dotyczącego budowli ochronnych oraz o tym, że PKP S.A. prześle wojewodom informacje o obiektach, które mogą zostać uznane za budowle ochronne lub miejsca doraźnego schronienia. W piśmie tym Podsekretarz Stanu

w MSWiA zwrócił się do wojewodów o zweryfikowanie przesłanych przez PKP S.A. informacji dotyczących wskazania obiektów pod kątem spełniania przez nie wymogów określonych w przepisach, a w przypadku uznania za zasadne, podjęcie działań zmierzających do ich zmodernizowania, we współpracy z PKP S.A.

(akta kontroli tom IV str. 368-386)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że *Wojewoda Podkarpacki nie wyznaczał, nie zawierał porozumień i nie wydawał decyzji o uznaniu budynku lub jego części za budowlę ochronną. Poinformował również, że Wojewoda Podkarpacki nie rozpatrywał odwołań od decyzji o uznaniu za budowlę ochronną wydanych przez wójtów lub starostów.*

W związku z pytaniem na jakim etapie znajduje się realizacja zadań w zakresie planowania obiektów zbiorowej ochrony (OZO) wynikająca z art. 90 ust. 2 ustawy o *ochronie ludności i obronie cywilnej* Dyrektor WBiZK poinformował, że *wskazane wartości dotyczące zapewnienia schronienia dla co najmniej 50% czy 25% ludności dotyczą przede wszystkim organów ochrony ludności szczebla gminnego. Ponadto informuję, iż środki finansowe z Programu ochrony ludności i obrony cywilnej na lata 2025-2026 w obszarze 1 tj. Obiekty zbiorowej ochrony umożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego realizację zadań wynikających z art. 90 przedmiotowej ustawy.*

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że *Wojewoda Podkarpacki nie dokonywał bieżącego przeglądu obiektów budowlanych, w tym planowanych do budowy, ani nie zlecał sprawdzenia obiektu budowlanego pod względem spełniania lub możliwości spełnienia warunków dla obiektów zbiorowej ochrony PSP lub inspekcji nadzoru budowlanego. Pismem z dnia 28 marca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki przesłał do jednostek samorządu terytorialnego pismo w sprawie zlecenia sprawdzenia obiektu budowlanego, który przed dniem wejścia w życie ustawy o oloc pełnił funkcję budowli ochronnej. Dyrektor WBiZK poinformował również, że na bieżąco prowadzona jest inwentaryzacja obiektów zbiorowej ochrony przez Państwową Straż Pożarną i Inspektoraty Nadzoru Budowlanego. Do chwili obecnej jednostki samorządu terytorialnego zleciły przegląd 355 obiektów z czego do dnia 16 września 2025 r. została przeprowadzona inwentaryzacja 136 obiektów, z czego w 23 przypadkach stwierdzono, że obiekt spełnia lub może spełniać wymogi OZO, natomiast w 69 przypadkach stwierdzono, że wymagane jest przeprowadzenie dodatkowej ekspertyzy. W związku z powyższym do czasu zinwentaryzowania obiektów i utworzenia Centralnej Ewidencji Obiektów Ochrony Zbiorowej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej nie jest możliwe wskazanie lokalizacji przedmiotowych obiektów.*

(akta kontroli tom IV str. 278, 454-455)

3.8

Pismem z dnia 20 lutego 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA, w związku z pracami nad przygotowaniem *Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej*, zwrócił się do Wojewody Podkarpackiego o przekazanie informacji na temat wysokości środków jakie zostały zaplanowane w 2025 r. oraz jakie należy przewidzieć w budżecie poszczególnych wojewodów na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej obejmujących tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności, w tym rozwój krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz ochotniczych straży pożarnych i innych podmiotów ochrony ludności, zakup i modernizację sprzętu teleinformatycznego oraz zapewniającego funkcjonalność systemów wykrywania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach, budowę, utrzymanie lub

doposażanie baz magazynowych oraz zapewniających utrzymanie lub doposażenie baz magazynowych oraz zapewniających utrzymanie łańcucha dostaw usług niezbędnych do realizowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie wystąpienia zagrożeń dla ludności i w sytuacjach kryzysowych dla administracji publicznej (organów ochrony ludności i obrony cywilnej), przygotowanie dokumentacji technicznej lub przeprowadzenie modernizacji, remontów lub inwestycji w infrastrukturę przeznaczoną do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym budowli ochronnych, szkolenia i edukację.

Pismem z dnia 3 marca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował Podsekretarza Stanu w MSWiA o wysokości środków jakie należy przewidzieć w budżecie Wojewody na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w latach 2025–2026:

- tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności, w tym rozwój krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz ochotniczych straży pożarnych i innych podmiotów ochrony ludności – w 2025 r. – 223 mln zł, 2026 r. 360 mln zł,
- zakup i modernizacja sprzętu teleinformatycznego oraz zapewniającego funkcjonalność systemów wykrywania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach – w 2025 r. – 14 mln zł, w 2026 r. 15 mln zł,
- budowa, utrzymanie lub doposażanie baz magazynowych oraz zapewniających utrzymanie lub doposażenie bez magazynowych oraz zapewniających utrzymanie łańcucha dostaw usług niezbędnych do realizowania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie wystąpienia zagrożeń dla ludności i w sytuacjach kryzysowych dla administracji publicznej (organów ochrony ludności i obrony cywilnej) – w 2025 r. – 34 mln zł, 2026 r. – 161 mln zł,
- przygotowanie dokumentacji technicznej lub przeprowadzenie modernizacji, remontów lub inwestycji w infrastrukturę przeznaczoną do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym budowli ochronnych – w 2025 r. – 55 mln zł, w 2026 r. – 250 mln zł,
- szkolenia i edukację – 2025 r. – 3 mln zł, 2026 r. – 7 mln zł.

Wojewoda poinformował, że globalna kwota wynikająca z poszczególnych obszarów jaka powinna zastać zabezpieczona na 2025 r. to 329 mln zł, natomiast w 2026 r. – 793 mln zł.

(akta kontroli tom IV str. 383-386)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że wskazane w piśmie z dnia 3 marca 2025 r. środki zostały podane na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb z Państwową Strażą Pożarną oraz informacjami zebranymi z jednostek samorządu terytorialnego. W załączeniu do wyjaśnień przekazano pisma z jst z terenu województwa podkarpackiego dotyczące oszacowania kosztów realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

(akta kontroli tom IV str. 387)

W piśmie z dnia 25 marca 2025 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował Podsekretarza Stanu w MSWiA, że *określony w Ministerstwie sposób rozdziału środków finansowych (algorytm) dokonany w oparciu o kryterium liczby mieszkańców województwa oraz wskaźnik urbanizacji województwa nie odzwierciedla realnych zagrożeń oraz wyzwań w przypadku województwa podkarpackiego. Wojewoda Podkarpacki zwrócił uwagę, że ma to znaczenie szczególnie w kontekście zlokalizowanej na terenie województwa infrastruktury służącej organizowaniu międzynarodowej pomocy Ukrainie przy wykorzystaniu kluczowych elementów, tj. lotniska Rzeszów – Jasionka oraz głównych sieci komunikacji drogowej (autostrada A-4 i droga ekspresowa S-19) oraz kolejowych. Ponadto poinformowała, że województwo podkarpackie objęte jest Programem „Tarcza Wschód”, z którego realizacją wiążą się*

duże nakłady inwestycyjne zarówno dla administracji rządowej jak i dla samorządów. Stanowi również zewnętrzną granicę Polski i UE na kierunku wschodnim. Ponadto Wojewoda Podkarpacki wskazał, że szacunkowa kwota określona przez organy terytorialne w województwie podkarpackim na realizację przedsięwzięć dot. ochrony ludności i obrony cywilnej wyniosła 3,2 mld zł. Wojewoda Podkarpacki zwrócił się w piśmie o uwzględnienie w przyjętych kryteriach podziału specyficznych warunków związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa na terenie województwa podkarpackiego oraz zwiększenie środków przeznaczonych na realizację zadań w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Wojewoda wskazał, że uwzględniając skalę zadań przewidzianych w opracowywanym „Podkarpackim programie na rzecz bezpieczeństwa” dla szczebla wojewódzkiego oraz fakt, że oprócz wiodącej roli PSP jako podmiotu ochrony ludności, to równocześnie pozostałe inspekcje, służby i straże w województwie są podmiotami ochrony ludności, które realizować będą kluczowe zadania wynikające z ustawy, w związku z czym Wojewoda zaproponował pozostawienie do dyspozycji Wojewody nie mniej niż 20% wysokości środków przeznaczonych na województwo podkarpackie.

Przy wiadomości e-mail z dnia 27 czerwca 2025 r. Zastępca Dyrektora Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA przekazał Wojewodzie Podkarpackiemu projekt *Zaleceń ws. podziału i rozliczenia środków przez wojewodów z Programu ochrony ludności i obrony cywilnej w roku 2025 r. dla jednostek samorządu terytorialnego.*

W piśmie z dnia 11 lipca 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA poinformował Wojewodę Podkarpackiego, że w wyniku uzgodnień ministra właściwego do spraw wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej w sprawie przeniesień środków finansowych, o których mowa w art. 155 ust. 2 pkt 3 ustawy o oloc, kwota przyznanych środków dla województwa podkarpackiego na 2025 r. na realizację zadań, o których mowa w art. 152 ust. 2 ww. ustawy wynosi 278 777 030 zł. Zalecany podział przydzielonych środków na poszczególne obszary:

Obszar 1: Obiekty zbiorowej ochrony	-	132 043 042 zł
Obszar 2: Zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw	-	89 674 650 zł
Obszar 3: Wsparcie podmiotów w ramach HNS ⁹⁰	-	33 550 000 zł
Obszar 4: Edukacja i szkolenia	-	5 329 236 zł
Obszar 6: Korpus Obrony Cywilnej	-	54 986 zł
Minimalna kwota do dyspozycji jst	-	18 125 116 zł

W piśmie z dnia 18 lipca 2025 r. Sekretarz Stanu w MSWiA poinformował Wojewodę Podkarpackiego, że w roku 2025 r. wydatki na zadania w obszarze 3 „Utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności i organizacji pozarządowych, w tym krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego Państwowego Ratownictwa Medycznego i jednostek ochrony przeciwpożarowej” powinny być wydatkowane w całości na zadania z zakresu HNS realizowane przez komendantów wojewódzkich i komendantów powiatowych Państwowej Straży Pożarnej. Natomiast w zakresie obszaru 4 „Edukacja, szkolenia oraz baza i zaplecze szkoleniowe” środki powinny być wydatkowane m.in. na szkolenia dla kierowców ochotniczych straży pożarnych, z uwagi na

⁹⁰ Host Nation Support, tj. „Wsparcia przez Państwo-Gospodarza”.

konieczność zabezpieczenia realizacji zadań o charakterze obronnym w ramach współpracy cywilno-wojskowej.

(akta kontroli tom IV str. 396-412)

Zarządzeniem z dnia 18 lipca 2025 r. Nr 155/2025 Wojewoda Podkarpacki ustalił *Regulamin naboru i oceny wniosków oraz realizacji i rozliczenia zadań jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2025 r., wynikających z Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026*. Zgodnie z pkt 5.1 ww. regulaminu termin składania wniosków o dotację na realizację zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej określono do dnia 22 lipca 2025 r. W ww. Regulaminie (w pkt 3.2 i 3.3) zawarto zapis, że w przypadku realizacji przez jst zadań zleconych z zakresu administracji rządowej kwota dotacji wynosi 100% całkowitych kosztów kwalifikowanych realizacji zadań, zaś w przypadku realizacji przez jst zadań własnych, kwota przyznanej dotacji celowej wynosi 80% całkowitych kosztów kwalifikowanych, a jst jest zobowiązana do pokrycia pozostałej części kosztów.

Zarządzeniem z dnia 22 sierpnia 2025 r. Nr 166/2025 Wojewoda Podkarpacki dokonał zmian w ww. regulaminie m.in. przedłużając termin do składania przez jst wniosków o dotacje do dnia 29 sierpnia 2025 r.

(akta kontroli tom IV str. 458-475)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor WBiZK podał, że *wszystkie 182 organy ochrony ludności złożyły w terminie wnioski o dofinansowanie. Korekty wymagało ok. 90% wniosków. Samorządy były informowane na bieżąco o błędach w złożonych wnioskach, a korekty składane były niezwłocznie. Wojewoda Podkarpacki w dniach 23–25 lipca br. dokonał oceny złożonych wniosków, które następnie zostały przekazane do realizacji przez Oddział ochrony ludności i obrony cywilnej.*

(akta kontroli tom IV str. 495)

Pismem z dnia 24 lipca 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA zwrócił się do Wojewody Podkarpackiego m.in. z prośbą o złożenie do Ministra Finansów w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu Państwa TREZOR kompletnego wniosku o decyzję Ministra Finansów o zwiększeniu planu wydatków Wojewody do dnia 25 lipca 2025 r. do godz. 10.00.

W dniu 25 lipca 2025 r. Zastępca Dyrektora Wydziału Finansów i Budżetu PUW – działając z upoważnienia Wojewody Podkarpackiego złożył wniosek o wydanie decyzji budżetowej dotyczącej finansowania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w województwie podkarpackim na kwotę 278 777 030 zł.

W dniu 25 lipca 2025 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów – działając z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki – wydał decyzję w zakresie ujęcia w budżecie państwa na 2025 r. kwoty 278 777 030 zł na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w województwie podkarpackim.

(akta kontroli tom IV str.411-414)

W piśmie z dnia 5 sierpnia 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA poinformował Wojewodę Podkarpackiego, że w wyniku uzgodnień Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji i Ministra Obrony Narodowej w sprawie przeniesień środków finansowych, o których mowa w art. 155 ust. 4 ustawy o oloc, kwota przyznanych środków dla województwa podkarpackiego na 2026 r. na

realizację zadań, o których mowa w art. 152 ust. 2 ww. ustawy wynosi 297 669 547 zł. Zalecany podział przydzielonych środków na poszczególne obszary:

Obszar 1: Obiekty zbiorowej ochrony	-	211 566 535 zł
Obszar 2: Zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw	-	78 060 239 zł
Obszar 3: Utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności i organizacji pozarządowych, w tym krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego Państwowego Ratownictwa Medycznego i jednostek ochrony przeciwpożarowej	-	5 419 403 zł
Obszar 4: Edukacja i szkolenia oraz baza i zaplecze szkoleniowe	-	2 574 320 zł
Obszar 6: Korpus Obrony Cywilnej	-	49 050 zł
Minimalna kwota do dyspozycji jst	-	18 125 116 zł

(akta kontroli tom IV str. 417-418)

Przy piśmie z dnia 25 sierpnia 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA przekazał Wojewodzie Podkarpackiemu wzory sprawozdań (rzeczowego i finansowego) z realizacji *Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026*. Jednocześnie zwrócił się o comiesięczne przekazywanie do MSWiA wypełnionych sprawozdań wg stanu na ostatni dzień miesiąca, w terminie do 15 dnia kolejnego miesiąca w wersji elektronicznej edytowalnej, także na adres mailowy sprawozdaniapolioc@mswia.gov.pl.

Pismem z dnia 9 września 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA zwrócił się do Wojewody Podkarpackiego o przekazywanie dwa razy w tygodniu (w poniedziałki i czwartki) informacji o liczbie zawartych w ramach Programu ochrony ludności i obrony cywilnej umów dotacyjnych, wartości zaangażowania środków, wykonania oraz informacji o rodzaju wydatków. W załączeniu przekazano wzór sprawozdania finansowego i rzeczowego z realizacji Programu ochrony ludności i obrony cywilnej.

(akta kontroli tom IV str. 423-426)

Przy piśmie z dnia 1 września 2025 r., w odpowiedzi na pismo MSWiA z dnia 29 sierpnia 2025 r., Wojewoda Podkarpacki przekazał Podsekretarzowi Stanu w MSWiA tabelę uwzględniającą kwotę przyznaną w 2025 r. środków finansowych dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa podkarpackiego.

(akta kontroli IV str. 431-435)

W wiadomości e-mail z dnia 19 września 2025 r. Główny specjalista z Wydziału Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Departamentu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej MSWiA poinformował, że wprowadzona została sprawozdawczość codzienna w miejsce sprawozdawczości dziennej.

(akta kontroli IV str. 446)

W pismach z dnia 16 września i 6 października 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA informował Wojewodę Podkarpackiego o wnioskach na zakupy inwestycyjne, w tym wnioskach pozytywnie zaopiniowanych przez zespół ds. oceny inwestycji w MSWiA (działający w uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej), wnioskach zaopiniowanych negatywnie oraz wnioskach, które wymagają dodatkowego uzasadnienia i doprecyzowania.

W piśmie z dnia 19 września 2025 r. Podsekretarz Stanu w MSWiA informował Wojewodę Podkarpackiego, iż istnieje możliwość finansowania modernizacji systemu syren alarmowych w ramach obszaru 2 – zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw. Jednocześnie zwrócił się o podjęcie stosownych działań w sprawie modernizacji oraz poprawy funkcjonowania łączności KF na potrzeby radiowej sieci ostrzegania o zagrożeniach z powietrza w ramach 10% środków finansowych pozostających w dyspozycji wojewodów.

(akta kontroli IV str.442-448)

Według sprawozdania rzeczowo-finansowego z realizacji Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026, na dzień 28 listopada 2025 r. wartość zaangażowania wyniosła 276 053 821 zł, w tym wartość wynikająca z 460 zawartych umów o dofinansowanie zadań oloc wyniosła 248 176 118 zł, zaś wartość zaangażowania środków pozostających w dyspozycji Wojewody Podkarpackiego wyniosła 27 877 703 zł. Wykonanie w ramach zawartych umów⁹¹ na dofinansowanie wyniosło 18 495 514,87 zł, tj. 6,7%.

(akta kontroli tom IV str. 497)

Jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa podkarpackiego zwracały się z pismami do Wojewody Podkarpackiego o zwiększenie wysokości dotacji na zadania oloc z uwagi na znaczny, skokowy wzrost cen w stosunku do kalkulacji wykonywanej w toku wyceny zakupu towarów i usług, a tym samym konieczność unieważniania przetargów z uwagi na fakt, że najniższe oferty przekraczały planowaną wartość zakupu (wynikającą z kalkulacji, harmonogramu rzeczowo-finansowego oraz umowy dotacji).

(akta kontroli tom IV str. 498-523)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Wojewoda Podkarpacki podjął prawidłowe i rzetelne działania mające na celu wdrożenie nowej ustawy *o ochronie ludności i obronie cywilnej* w związku z jej wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2025 r. W tym celu, z dniem 1 czerwca 2025 r. w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW utworzono Oddział Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, a pracownikom przypisano odpowiednie zadania.

W ocenie NIK, mając na uwadze dużą liczbę zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w szczególności w pierwszych latach wdrażania nowej ustawy o oloc, konieczne może być zwiększenie obsady kadrowej właściwych komórek organizacyjnych Urzędu celem zapewnienia rzetelnej i terminowej realizacji zadań z zakresu oloc.

W Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim podjęto działania mające na celu ewaluację posiadanych zasobów oraz stworzenie nowych magazynów na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej. Wojewoda Podkarpacki prawidłowo egzekwował od jednostek samorządu terytorialnego z terenu

⁹¹ Wykonanie w ramach środków pozostających do dyspozycji Wojewody wyniosło na dzień 28 listopada 2025 r. 0 zł.

województwa podkarpackiego przekazywanie wkładów do wojewódzkiego planu ewakuacji, a plan taki został sporządzony w PUW i w listopadzie 2025 r. przekazany do uzgodnienia Dyrektorowi RCB.

W PUW podjęto również działania dotyczące sprawdzania i uznania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne poprzez przekazanie jednostkom samorządu terytorialnego zaleceń w zakresie przeprowadzania takich sprawdzeń wraz z ich wzorami.

Wojewoda Podkarpacki zapewnił właściwą organizację szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Szkolenia te przeprowadzone zostały przez ośrodek szkolenia Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie, tj. podmiot uprawniony w rozumieniu przepisu art. 50 ust. 2 ustawy o oloc. Wymagane szkolenie przeszedł również sam Wojewoda w terminie określonym w art. 49 ust 2 pkt 1 w zw. z art. 205 powołanej ustawy.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania podjęte przez Oddział Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej WBiZK PUW w zakresie finansowania zadań z zakresu oloc. Pomimo, że *Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026* (będący podstawą finansowania przedmiotowych zadań) wszedł w życie dopiero 5 czerwca 2025 r., a decyzja budżetowa będąca podstawą finansowania zadań oloc w województwie podkarpackim wydana została w dniu 25 lipca 2025 r., do dnia 30 listopada 2025 r. udało się zawrzeć 460 umów dotacji z jst z terenu województwa podkarpackiego na łączną kwotę 248 176 118 zł.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje jednak na istotne zagrożenie dotyczące rzetelnego i gospodarnego wydatkowania środków na zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej z uwagi na krótki termin na wydatkowanie środków przez jst (umowy dotacyjne zawierane były zgodnie z ww. Programem - z terminem wykorzystania środków do końca 2025 r.), bowiem do końca listopada 2025 r. wydatkowano jedynie 6,7% zaangażowanej⁹² kwoty, a także z uwagi na skokowy wzrost cen oraz braki w dostępności sprzętu, usług i innych elementów finansowanych w ramach *Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026*.

4. Realizacja zadań w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej

Opis stanu faktycznego

4.1

Zgodnie z *Regulaminem PUW* do zadań WBiZK należało gromadzenie i przetwarzanie informacji dotyczących infrastruktury krytycznej zlokalizowanej na terenie województwa, współdziałanie z RCB i pełnomocnikami ochrony infrastruktury krytycznej w zakresie przekazywania informacji o infrastrukturze krytycznej na terenie województwa właściwym organom administracji publicznej (z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych) oraz współpraca w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej z właścicielami oraz posiadaczami samoistnymi i zależnymi obiektów instalacji lub urządzeń infrastruktury krytycznej (tj. operatorami infrastruktury

⁹² Wg wartości umów z jst oraz kwoty pozostającej do dyspozycji Wojewody Podkarpackiego.

krytycznej⁹³). Zgodnie z zapisami *Regulaminu WBiZK* jako komórkę organizacyjną WBiZK właściwą w tym zakresie wskazano WCZK.

(akta kontroli tom I str. 74-75, 183)

W okresie objętym kontrolą Wojewoda sześć razy otrzymał od Dyrektora RCB wyciąg z *Jednolitego wykazu obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej z podziałem na systemy*⁹⁴ zawierający zbiorczą informację o obiektach infrastruktury krytycznej⁹⁵ zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego (korespondencją o klauzuli „poufne”). Dodatkowo Dyrektor RCB trzy razy informował Wojewodę o nowych obiektach IK na terenie województwa podkarpackiego (korespondencją o klauzuli „zastrzeżone”). Na dzień 7 listopada 2025 r. na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowanych było 37 obiektów IK przypisanych do 18 operatorów IK.

(akta kontroli tom V str. 189-191, 205, 250)

W latach 2022–2025 (do dnia 28 listopada 2025 r.) Wojewoda 47 razy przekazał organom administracji publicznej informacje o infrastrukturze krytycznej na ich terenie – zgodnie z przepisem art. 5b ust. 8 ustawy o zk. W 16 przypadkach informacje przekazano organom administracji publicznej zobowiązanym do uzgadniania planów ochrony infrastruktury krytycznej⁹⁶, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1 lit. b-g rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie planów ochrony infrastruktury krytycznej⁹⁷ (jako kopię wyciągu z *Jednolitego wykazu* zawierającego zbiorczą informację o obiektach IK w drodze korespondencji o klauzuli „poufne” lub jako informacje o nowych obiektach IK w drodze korespondencji o klauzuli „zastrzeżone”). W 31 przypadkach informacje o obiektach infrastruktury krytycznej na ich terenie przekazano powiatom i gminom (korespondencją o klauzuli „zastrzeżone”).

(akta kontroli tom V str. 192-197, 252-253, 256-271, 250)

W okresie objętym kontrolą Wojewoda – zgodnie z przepisem § 4 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie planów ochrony IK – uzgodnił 13 planów ochrony IK przedłożonych przez 13 operatorów IK, którymi było objętych 21 obiektów IK. Uzgodnienia były realizowane poprzez wymianę korespondencji. W dwóch przypadkach uzgodnienie planu przez Wojewodę zostało poprzedzone zwróceniem dokumentu operatorowi IK celem jego uzupełnienia. Uzgodnione plany ochrony IK były przekazywane przez operatorów Dyrektorowi RCB w celu ich zatwierdzenia.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że: w procesie uzgadniania planów ochrony IK wskazywano operatorom IK błędy merytoryczne lub formalne, m.in.: niedokonanie wszystkich uzgodnień planu z podmiotami wskazanymi w arkuszu uzgodnień, brak przedłożenia wersji elektronicznej planu, nieprecyzyjne zapisy dotyczące przetwarzania oraz gromadzenia informacji niejawnych, nieaktualność danych kontaktowych, aktów prawnych. Ponadto wskazywano diagnozowane zagrożenia (m.in. zagrożenia ze strony bezzałogowych statków powietrznych), które mogą mieć wpływ na zakłócenie funkcjonowania, zmniejszenie potencjału lub efektywności infrastruktury krytycznej.

⁹³ Zgodnie z § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej (Dz. U. Nr 83 poz. 541). Dalej: operatorzy IK.

⁹⁴ Dalej: *Jednolity wykaz*.

⁹⁵ Dalej: obiekty IK.

⁹⁶ Dalej: plany ochrony IK.

⁹⁷ Dz. U. Nr 83 poz. 542, dalej: rozporządzenie w sprawie planów ochrony IK.

Dyrektor WBiZK wskazał jako poważną trudność w procesie uzgadniania planów ochrony IK brak możliwości prawnych wyegzekwowania od operatorów IK zachowania terminu dotyczącego aktualizacji planów. Zgodnie z przepisem § 3 rozporządzenia w sprawie planów ochrony IK operator powinien sporządzić plan w terminie 9 miesięcy od daty otrzymania od Dyrektora RCB informacji o ujęciu w *Jednolitym wykazie*. Zatwierdzony plan – zgodnie z przepisem § 5 – podlega aktualizacji nie rzadziej niż raz na dwa lata, a zmiany wymagają ponownego uzgodnienia i zatwierdzenia. Na dzień 7 listopada 2025 r. spośród 17 operatorów IK zobowiązanych⁹⁸ do posiadania planów ochrony IK:

- 10 operatorów IK posiadało zatwierdzone i aktualne plany ochrony IK,
- 5 operatorów IK posiadało zatwierdzone, ale nieaktualne plany ochrony IK,
- 1 operator IK posiadał zatwierdzony aktualny plan ochrony IK jednego obiektu IK, sporządził i przekazał do zatwierdzenia plany ochrony IK trzech obiektów IK oraz nie sporządził planów ochrony IK czterech obiektów IK (szczegółowo opisane w pkt. 4.2),
- 1 operator IK nie sporządził planu ochrony IK.

Wojewoda w dniu 19 września 2023 r. skierował do operatorów IK pismo⁹⁹, w którym przypomniał o obowiązkach dotyczących sporządzania i aktualizacji planu ochrony IK.

Wojewoda prowadził współpracę z operatorami IK na terenie województwa podkarpackiego poprzez wymianę informacji oraz organizację Regionalnego Forum Ochrony Infrastruktury Krytycznej. W latach 2022–2025 (do 21 listopada 2025 r.) Wojewoda zorganizował trzy Regionalne Fora Ochrony Infrastruktury Krytycznej:

- w dniu 22 kwietnia 2024 r., na którym omówiono nowelizację zasad ochrony IK, analizę wniosków dla Polski po „blackoucie” w Hiszpanii oraz dobre praktyki przy aktualizacji planów ochrony IK,
- w dniu 14 marca 2025 r., na którym omówiono tematykę dotyczącą ochrony kontrwywiadowczej, prewencji antyterrorystycznej oraz cyberterroryzmu,
- w dniu 4 lipca 2025 r., na którym omówiono kierunki ochrony systemów zapewniających ciągłość działania administracji publicznej oraz doświadczenia związane z uzgadnianiem planów ochrony IK.

W wymienionych przedsięwzięciach brali udział przedstawiciele operatorów IK, podmiotów uzgadniających programy IK oraz (w charakterze prelegentów) RCB i Delegatury ABW w Rzeszowie.

4.2

Począwszy od 23 lutego 2024 r., w *Jednolitym wykazie* przesyłanym¹⁰⁰ przez Dyrektora RCB ujętych jest osiem obiektów IK, których operatorem jest Wojewoda Podkarpacki (numer 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729). Wojewoda zdecydował, że dla każdego z tych obiektów IK

⁹⁸ Tj. operatorów IK, w przypadku których minęło 9 miesięcy od otrzymania informacji o ujęciu w *Jednolitym wykazie*.

⁹⁹ Nr ZK-I.6330.3.10.2023.

¹⁰⁰ Pisma Dyrektora RCB nr RCB-Pf-84/2024, BP-II.4170.3.2024 z dnia 4 marca 2024 r., nr RCB-Pf-33/2025, BP-II.4170.4.2024 z dnia 16 stycznia 2025 r., nr RCB-Pf-244/2025, BP-II.4170.2.2025 z dnia 9 września 2025 r.

zostaną sporządzone indywidualne plany ochrony IK. W dniu 16 lipca 2025 r. Dyrektor RCB zatwierdził plan ochrony IK sporządzony przez Wojewodę dla obiektu IK numer 1722. Plany ochrony IK sporządzone przez Wojewodę dla obiektów IK numer 1723, 1724, 1725 zostały przekazane Dyrektorowi RCB do zatwierdzenia w dniu 25 sierpnia 2025 r. (na dzień 7 listopada 2025 r. nie były zatwierdzone).

(akta kontroli tom V str. 197-198)

W treści WPZK z 2022 roku oraz WPZK z 2024 roku zawarta została charakterystyka zagrożeń dotyczących infrastruktury krytycznej oraz ocena ryzyka ich wystąpienia – zgodnie z katalogiem zagrożeń przyjętym w obu dokumentach (szczegółowo opisanym w pkt. 2.1). Elementy dotyczące infrastruktury krytycznej zostały również zawarte w procedurach realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. WPZK z 2022 roku oraz WPZK z 2024 roku zawierały załączniki funkcjonalne dotyczące infrastruktury krytycznej na terenie województwa:

- *Wykaz infrastruktury krytycznej*, który był prowadzony i aktualizowany na podstawie wyciągu z *Jednolitego wykazu* przesyłanego przez Dyrektora RCB (na dzień 24 listopada 2025 r. wyciąg z *Jednolitego wykazu* przesłany przez Dyrektora RCB pismem nr RCB-Pf-244/2025, BP-II.4170.2.2025 z dnia 9 września 2025 r. – dokument o klauzuli „poufne” przechowywany w kancelarii tajnej PUW),
- *Priorytety w zakresie ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej*, które zostały opracowane 22 stycznia 2015 r. i były aktualizowane w formie ręcznych adnotacji w dokumencie (dokument o klauzuli „zastrzeżone” nr ZK-I.Z-34/2015 – przechowywany w WCZK).

(akta kontroli płyta CD tom II str. 185-190 plik WPZK 2022 cz. A, WPZK 2022 cz. B, WPZK 2024 cz. A, WPZK 2024 cz. B, tom V str. 191, 250)

Zgodnie z *Regulaminem PUW* do zadań WBiZK należało organizowanie i koordynacja przygotowania wojewódzkich szkoleń i ćwiczeń z ochrony IK. Zapisami *Regulaminu WBiZK* zadania w tym zakresie zostały powierzone WCZK. Tematyka ochrony IK była jednym z zagadnień ćwiczenia WZZK pk. BIESZCZADY 2024 przeprowadzonego w dniach 26–28 listopada 2024 r. Elementy ochrony IK były również uwzględnione w zorganizowanym przez Wojewodę w dniu 10 kwietnia 2025 r. jednym z epizodów ogólnopolskiego ćwiczenia KWSiA WSPÓLNY PATROL-25. Wymienione ćwiczenia zostały szczegółowo opisane w pkt. 2.3.

(akta kontroli tom I str. 76, 184, tom V str. 201-202, tom III str. 129-145)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wojewoda, będąc od dnia 23 lutego 2024 r. operatorem obiektów IK ujętych w *Jednolitym wykazie* pod numerami 1726, 1727, 1728 i 1729 (o czym został powiadomiony przez Dyrektora RCB pismem RCB-Z-183/2024, BP-II.4170.1.2024 z dnia 22 lutego 2024 r.¹⁰¹), nie sporządził planu ochrony IK w odniesieniu do tych obiektów. Zgodnie z przepisem § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie planów ochrony infrastruktury krytycznej

¹⁰¹ Wpływ pisma został zarejestrowany w sekretariacie WBiZK w dniu 27 lutego 2024 r.

operator IK sporządza plan ochrony IK w terminie dziewięciu miesięcy od daty otrzymania od Dyrektora RCB informacji o ujęciu obiektu w *Jednolitym wykazie*.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że: *procedura planowania ochrony IK w odniesieniu do 1726, 1727, 1728 i 1729 została podjęta niezwłocznie (powołano odpowiednie ciało kolegialne i podjęto odpowiednie działania merytoryczne), niemniej jednak, podczas jej trwania pojawiały się komplikacje, które wносиły do jej realizacji istotne opóźnienia. Wynikały one, między innymi, z interpretacji zapisów aktów prawa, które mają zastosowanie do planowania ochrony obiektów IK, analizy wyników audytów dotyczących poszczególnych obiektów i reagowania na dostrzeżone w trakcie istotne zagrożenia. Należy w tym miejscu nadmienić, że podjęto działania mające na celu wyjaśnienie z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa wspomnianych na wstępie kontrowersji interpretacyjnych. Ponadto, specyfika obiektów IK wymaga uwzględniania skomplikowanych struktur i relacji właścicielskich poszczególnych składników znajdujących się na obiekcie oraz wokół jego obszaru, które także wymagają działań wyjaśniających i korygujących oraz powodują opóźnienia w realizacji procedury planowania.*

(akta kontroli tom V str. 197-198, 252-253, 275-276)

2. W latach 2022–2023 Wojewoda nie organizował Regionalnego Forum Ochrony Infrastruktury Krytycznej, a w 2024 roku zorganizował jedno Regionalne Forum Infrastruktury Krytycznej, podczas gdy zgodnie z pkt. 5.2.1.1. Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej na poziomie wojewódzkim Regionalne Forum Ochrony Infrastruktury Krytycznej powinno być organizowane co najmniej trzy razy w roku.

Dyrektor WBiZK wyjaśnił, że: *W związku z trwającą od 2022 roku wojną na terytorium Ukrainy pracownicy Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW w Rzeszowie musieli się zmierzyć z zapewnieniem bezpieczeństwa, pomocy socjalnej i medycznej uchodźcom uciekającym z terenów objętych wojną (...) Realizacji powyższych zadań pomocowych, w okresie od 24 lutego 2022 roku nadano najwyższy priorytet – określono je jako nadrzędne. Znaczna liczba terminowych zadań oraz konieczność pracy w trybie ciągłym spowodowała konieczność wsparcia realizacji tych działań przez pracowników innych Wydziałów PUW w Rzeszowie. Należy podkreślić, że poza realizacją zadań pomocowych pracownicy Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego byli zaangażowani w realizację stałych przedsięwzięć (...) oraz podejmowali działania w związku z zaistniałymi sytuacjami kryzysowymi (w 2022 r.: ogniska ASF na terenie województwa; w 2023 r.: protesty na przejściu granicznym). Ponadto, w 2023 r. Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie był zaangażowany w realizację uroczystości beatyfikacyjnych rodziny Ulmów. Wobec powyższego, organizacja Regionalnych Forów Ochrony Infrastruktury Krytycznej została zawieszona, ponieważ zasoby kadrowe i organizacyjne Wydziału były w pełni zaangażowane w realizację rzeczywistych działań kryzysowych o dużej skali oraz innych zasadniczych przedsięwzięć. W 2024 r. zorganizowano jedno Forum Ochrony Infrastruktury Krytycznej, które odbyło się w dniu 22.04.2024 r. i zostało poświęcone tematyce nowych zadań Wojewody Podkarpackiego jako operatora 8 obiektów infrastruktury krytycznej zlokalizowanej na terenie województwa podkarpackiego (...) Nadmiar realizowanych obowiązków uniemożliwił realizację większej liczby Regionalnych Forów Ochrony Infrastruktury Krytycznej w 2024 roku.*

(akta kontroli tom V str. 206-207, 274-275)

3. W latach 2022–2023 Wojewoda nie organizował ćwiczeń zawierających elementy ochrony infrastruktury krytycznej, podczas gdy zgodnie z pkt. 5.2.3.1. Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej ćwiczenia zawierające elementy ochrony infrastruktury krytycznej powinny być organizowane przynajmniej raz na dwa lata. Jednocześnie przed 2022 rokiem Wojewoda po raz ostatni zorganizował ćwiczenia zawierające elementy ochrony infrastruktury krytycznej w 2014 roku.

Zastępca Dyrektora WBiZK oświadczył, że: Trwająca od 24 lutego 2022 roku pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę i wywołane przez nią intensywne działania wojenne spowodowały migrację do Polski ogromnej rzeszy osób z zaatakowanych terenów. Skutkiem tego pracownicy Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego PUW w Rzeszowie musieli bez zwłoki przystąpić do realizacji nieplanowanych zadań. (...) dla uzyskania należytej sprawności i skuteczności konieczne było zaangażowanie wszelkich dostępnych w Urzędzie sił i środków. Nie bez znaczenia jest także to, że działaniom tym nadany został najwyższy priorytet – były traktowane jako zadania nadrzędne (...) Jednocześnie (...) pracownicy Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego przygotowywali cykliczne działania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w odniesieniu m.in. do matur, turystyki letniej i zimowej, ruchu drogowego w okresie letnim i zimowym itp. Ponadto, w nawiązaniu do bieżącej sytuacji w województwie podejmowane były także działania kolegialne, organizacyjne i zarządcze w następstwie występowania sytuacji kryzysowych (m.in.: ogniska choroby ASF na terenie województwa w 2022 r.; protesty na przejściu granicznym w 2023 r.). W 2023 r. PUW w Rzeszowie, w tym również WCZK, był zaangażowany w realizację uroczystości beatyfikacyjnych rodziny Ulmów. Powyższe okoliczności sprawiły, że zasoby kadrowe Wydziału BiZK były zaangażowane do organizacji i obsługi przedsięwzięć o dużej skali i istotności oraz udziału w realizacji innych ważnych i/lub pryncypialnych zadań.

(akta kontroli tom V str. 272-273)

Ocena częściowa

NIK negatywnie ocenia niesporządzenie przez Wojewodę Podkarpackiego planów ochrony infrastruktury krytycznej w stosunku do czterech obiektów infrastruktury krytycznej – wyznaczony na to czas upłynął rok temu.

W ocenie NIK Wojewoda Podkarpacki rzetelnie gromadził i przetwarzał informacje dotyczące infrastruktury krytycznej na terenie województwa oraz prawidłowo przekazywał powiatom, gminom i innym właściwym organom administracji publicznej niezbędne informacje o infrastrukturze na ich terenie. W sporządzonych przez Wojewodę Wojewódzkich Planach Zarządzania Kryzysowego (z lipca 2022 r. oraz z września 2024 r.) zawarto wymagane elementy dotyczące infrastruktury krytycznej. W ramach prowadzonych działań zachowano przepisy dotyczące ochrony informacji niejawnych.

Wojewoda Podkarpacki prowadził współpracę i wymianę informacji z operatorami infrastruktury krytycznej na terenie województwa oraz prawidłowo uzgadniał sporządzane przez nich plany ochrony infrastruktury krytycznej.

NIK negatywnie ocenia nieorganizowanie przez Wojewodę Podkarpackiego w latach 2022–2023 Regionalnych Forów Ochrony Infrastruktury Krytycznej i ćwiczeń zawierających elementy ochrony infrastruktury krytycznej, pomimo istotnej zmiany poziomu i charakteru zagrożeń na terenie województwa podkarpackiego, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej. Jednocześnie przed

2022 rokiem ostatnie ćwiczenie z elementami ochrony infrastruktury krytycznej Wojewoda zorganizował w 2014 roku.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie rzetelnego nadzoru nad systemem alarmowania i ostrzegania w województwie podkarpackim.
2. Aktualizacja zarządzeń Wojewody Podkarpackiego dotyczących zarządzania kryzysowego pod kątem zgodności ze stanem faktycznym i prawnym.
3. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego w zakresie zapewnienia zgodności informacji o elementach systemu alarmowania i ostrzegania ze stanem faktycznym.
4. Rozważenie uwzględnienia w kolejnym opracowywanym Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego zagrożeń wynikających z działań dywersyjnych.
5. Zapewnienie funkcjonowania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi.
6. Zapewnienie ujęcia zagrożeń związanych z aktami dywersji w tematyce posiedzeń Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
7. Podjęcie działań celem zatwierdzania powiatowych planów zarządzania kryzysowego w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące.
8. Weryfikacja sposobu powierzenia wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz ochrony ludności i obrony cywilnej pod kątem adekwatności liczby osób wykonujących te zadania do zakresu powierzonych obowiązków.
9. Zapewnienie terminowego sporządzania planów ochrony dla obiektów infrastruktury krytycznej, których operatorem jest Wojewoda Podkarpacki.
10. Zapewnienie regularnej organizacji szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami i regulacjami wewnętrznymi.
11. Zapewnienie regularnej organizacji Regionalnych Forów Ochrony Infrastruktury Krytycznej oraz ćwiczeń w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej, zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie

przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych i wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Rzeszów, dnia 11 grudnia 2025 r.

Kontrolerzy

Sebastian Szozda

główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Artur Bogacz

główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor

Stefan Gados

z up.

p.o. Wicedyrektor

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli

w Rzeszowie

/-/

Stanisław Jarzyna